

2014-
2024

Repertoriu de practică neunitară. Drept civil.

CURTEA DE APEL IAȘI

Cuprins

Codul civil	9
I. DESPRE PERSOANE	9
1. Competența generală în cazul autorizațiilor pentru încheierea actelor de dispoziție/asistare la încheierea actelor de dispoziție ale minorului: instanța de tutelă este competentă să acorde autorizarea pentru încheierea actelor de dispoziție/asistare la încheierea actelor de dispoziție ale minorului, în condițiile art. 229 alin. 3 din Legea nr. 71/2011, sau această competență de autorizare aparține autorităților tutelare, urmând ca cererile adresate instanțelor să fie respinse ca inadmisibile, ca urmare a admiterii excepției necompetenței generale a instanței?”	9
2. Admisibilitatea căii de atac a apelului declarat împotriva hotărârilor judecătorești prin care a fost soluționată cererea de înlocuire (îndepărtare) a tutorelui	10
3. Citarea persoanei ce va fi desemnată tutore în procedura punerii sub interdicție	10
4. Măsurile de ocrotire care se pot dispune față de persoana lipsită de discernământ, în contextul pronunțării Deciziei de neconstituționalitate nr. 601 din 16 iulie 2020, publicată în Monitorul Oficial nr.88 din 27.01.2021, prin care s-au constatat ca neconstituționale dispozițiile art. 164 alin. (1) din Codul civil referitoare la măsura ocrotirii punerii sub interdicție	11
5. Posibilitatea instituirii curatelei prevăzute de art. 178 Cod civil sau a curatelei speciale prevăzute de art. 150 Cod civil asupra unui copil minor, pentru încasarea alocației de stat, în cazul în care copilul minor are la rândul său un minor sau pentru reprezentare/asistare în cazul în care părinții minorului sunt plecați în străinătate sau alte situații.....	12
6. Caracterul procedurilor privind ocrotirea persoanei fizice. Procedura instituirii consilierii judiciare sau a tutelei speciale. Soluționarea cererilor în procedura contencioasă sau necontencioasă, respectiv în ședință publică sau camera de consiliu	13
7. Probleme de aplicare a Legii nr. 140/2022 privind unele măsuri de ocrotire pentru persoanele cu dizabilități intelectuale și psihosociale și modificarea și completarea unor acte normative	14
II. DESPRE FAMILIE.....	16
1. Dacă părțile pot încheia un acord de mediere cu privire la desfacerea căsătoriei în baza art. 64 alin. 2 din Legea nr. 192/2006.	16
2. Refuzul prezentării minorilor în vederea efectuării probei cu expertiza ADN, în contextul unui litigiu de tăgadă paternitate sau contestare recunoaștere paternitate	17
3. Solicitarea, pe cale separată, după divorț, a exercitării în comun a autorității părintești, după ce, în prealabil, s-a dispus exercitarea exclusivă de unul dintre părinți. Dacă reclamantul solicită doar exercitarea autorității părintești în comun, instanța trebuie să se pronunțe din oficiu și cu privire la locuința minorului și la	

pensia de întreținere, așa cum este obligată în caz de divorț sau se va pronunța doar asupra capătului de cerere solicitat, dispozițiile din hotărârea de divorț cu privire la locuință și pensie de întreținere urmând a produce în continuare efecte, până la modificarea acestora prin hotărâre judecătorească, în urma promovării unei acțiuni prin care s-au formulat expres și aceste capete de cerere.	17
4. Dacă în cazul acțiunii de divorț cu copii, având capăt accesoriu stabilirea pensiei de întreținere, pârâtul privat de libertate (de exemplu, condamnat la o pedeapsă cu închisoarea) și care nu are venituri, poate fi obligat la plata pensiei de întreținere către minori.....	18
5. Consfințire acord mediere. Pensie întreținere minori.....	18
6. Este posibilă, pe calea ordonanței președințiale, suplinirea acordului pârâtului/pârâtei pentru ca un minor să se deplaseze în străinătate însoțit doar de reclamant/reclamantă ori pentru ca minorului să i se întocmească pașaport?.....	19
III. DESPRE BUNURI	19
1. Servitutea de trecere. Modalitatea de stabilire a despăgubirilor (art. 617 – 619 Noul Cod Civil).....	19
2. Uzucapiunea imobiliară în Noul Cod de procedură civilă. Aplicabilitatea procedurii speciale uzucapiunilor începute sub imperiul vechiului Cod civil.....	20
IV. DESPRE MOȘTENIRE ȘI LIBERALITĂȚI	22
1. Dovada calității procesuale pasive în cazul partajului privind o suprafață de teren înscrisă într-un titlu de proprietate comun, în ipoteza în care o parte dintre titularii din titlu sunt decedați, iar în judecată sunt chemați, în calitate de pârâți, moștenitorii defuncțiilor, fără ca moștenirile titularilor decedați să fie dezbătute; dovada calității procesuale pasive a pârâților se face cu actele de stare civilă sau numai cu certificatul de moștenitor al titularului decedat	22
2. Soluția ce trebuie adoptată în cazul cererilor privind completarea certificatului de moștenitor cu alte bunuri succesoriale, în ipoteza în care părțile se înțeleg, iar Biroul Notarului Public care a emis certificatul de moștenitor este în funcțiune, având în vedere dispozițiile art. 118 din Legea nr. 36/1995	23
3. Posibilitatea ieșirii din indiviziune cu privire la terenurile față de care, prin raport de expertiză topo-cadastrală, se constată că există suprapuneri de terenuri aparținând unor terți	24
V. DESPRE OBLIGAȚII	24
1. Soluțiile pronunțate în cererile formulate de către furnizorul de energie electrică având ca obiect pretenții (formulate pe dreptul comun sau prin cererile de valoare redusă), fără a exista un contract încheiat între părți.....	25
2. Pretenții - obligarea pârâtului (persoană fizică) la plata sumei de reprezentând prejudiciu adus bugetului de stat prin reținerea și nevirarea, în termen de 30 de zile de la scadență, a sumelor reprezentând impozite sau contribuții cu reținere la sursă.....	26
3. Posibilitatea stabilirii prejudiciului suferit de EON Energie România ca urmare a săvârșirii faptei ilicite de consum fraudulos de energie în lipsa unei procedurii specifice elaborate de furnizor și aprobate de autoritatea competentă, respectiv ANRE.....	26

4. Reținerea existenței prejudiciului nerealizat (lucrum cessans) în cauzele în care se solicită contravaloarea lipsei de folosință asupra unui teren, cu privire la care s-a reconstituit dreptul de proprietate în temeiul Legii nr. 18/1991..... 27
5. Obligarea pârâtului transportator aerian sau/și a operatorului aeronavelor civile la plata unei compensații în valoare de ... Euro în echivalent lei la cursul BNR din ziua plății, în temeiul art. 6 alin. 1 lit. b coroborat cu art. 7 alin. 1 lit. b din Regulamentul (CE) nr. 261/2004 reprezentând despăgubiri, precum și dobânda penalizatoare aferentă de la data de ... până la data plății efective..... 28
6. Posibilitatea instanței de judecată să invoce din oficiu incidența prevederilor art. 1.541 alin. (1) lit. b) din Codul civil referitoare la reducerea penalității vădit excesive și astfel să pună în discuția părților eventualul caracter disproporționat al clauzei penale, în lipsa unei cereri exprese din partea părții interesate? 28
7. Rezilierea unui contract sinalagmatic în baza unui pact comisoriu de grad IV, modul de aplicare a pactului, efecte 29
8. Interpretarea art. 1831 C.civ. 29
9. Interpretarea art. 1831 C.civ. „chiriașul este obligat la plata chiriei prevăzute în contract până la data eliberării efective a locuinței, precum și la repararea prejudiciilor de orice natură cauzate locatorului până la acea dată” 30
10. Interpretarea art. 1798 C.civ. 32
11. Plata contravalorii închirierii unui autovehicul, serviciu facturat conform art. 25 pct. 1 din Norma 20/2017. Este necesară plata anticipată a serviciilor de închiriere auto prestate potrivit art. 25 alin. (7) lit. d) Legii nr. 38/2003 privind transportul în regim de taxi și în regim de închiriere? (Judecătoria Iași) 32
12. Reținerea existenței prejudiciului nerealizat (lucrum cessans) în cauzele în care se solicită contravaloarea lipsei de folosință asupra unui teren, cu privire la care s-a reconstituit dreptul de proprietate în temeiul Legii nr. 18/1991..... 33
13. Construcțiile efectuate de către concubini. Dispozițiile legale aplicabile raporturilor patrimoniale dintre concubini pentru determinarea proporției în care fiecare concubin a contribuit la dobândirea bunurilor proprietatea exclusivă a unuia dintre ei. Drept de creanță 34

VI. DESPRE PRESCRIPȚIA EXTINGTIVĂ, DECĂDERE ȘI CALCULUL TERMENELOR 35

1. Soluția ce trebuie adoptată în cazul cererilor privind completarea certificatului de moștenitor cu alte bunuri succesoriale, în ipoteza în care părțile se înțeleg, iar Biroul Notarului Public care a emis certificatul de moștenitor este în funcțiune, având în vedere dispozițiile art. 118 din Legea nr. 36/1995 35
2. Posibilitatea instanței de judecată de a constata decăderea părții din dreptul de a invoca excepția prescripției extinctive, după primul termen de judecată, la care părțile au fost legal citate..... 35
3. Prescripția dreptului material la acțiune având ca obiect obligarea pârâtului la plata facturilor de penalități de întârziere cu data scadenței mai veche de 3 ani față de momentul formulării cererii de chemare în judecată, penalități calculate raportat la debite principale cu privire la care s-a întrerupt cursul termenului de prescripție prin formularea și admiterea unei cereri de chemare în judecată..... 36
4. Prescripția dreptului material la acțiune cu privire la penalitățile aferente unui debit principal cu privire la care a intervenit o hotărâre judecătorească de obligare la

plată cu mai mult de 3 ani anterior formulării cererii de plată a penalităților, pentru care s-a depus cerere de executare silită.....	37
5. Momentul de la care începe să curgă termenul de prescripție al dreptului de a solicita plata fiecărei rate de credit, în situația în care s-a declarat scadența anticipată a creditului	37
6. Interpretarea art. 2537-2539 NCC în ceea ce privește efectele întreruperii termenului de introducere acțiune (pentru acțiunile în justiție supuse unui termen - e.g. plângerile contravenționale, contestațiile la executare, plângerile împotriva încheierilor de carte funciară, etc.)	38
7. Interpretarea corespunzătoare a dispozițiilor art. 2539 alin. 2 C.civ., referitoare la efectul întreruptiv al prescripției, raportat la dispozițiile art. 2537 Cod civil	42
8. Interpretarea art. 2537 - 2539 NCC în ceea ce privește efectele întreruperii termenului de introducere a acțiunii (plângeri contravenționale, contestații la executare, plângeri împotriva încheierilor de carte funciară).....	43
VII. Legi speciale:.....	46
VII.1. Legea nr. 50/1991 privind autorizarea executării lucrărilor de construcții.....	46
1. Lipsa calității procesuale active a Poliției Locale Iași. Acțiune în obligarea contravenientului la desființarea lucrărilor de construcție efectuate cu nerespectarea autorizației de construire.....	46
2. Calitatea procesuală activă a Poliției Locale Iași în acțiunile având ca obiect autorizare desființare lucrări.....	48
VII.2. Legea nr. 18/1991 - Legea fondului funciar	48
1. Modul de stabilire a taxei de timbru în acțiunile având ca obiect daune materiale formulate de persoanele îndreptățite în contradictoriu cu autoritățile de aplicare a Legii nr. 18/1991 și urm.	49
2. Modul de stabilire a taxei de timbru în acțiunile având ca obiect daune materiale formulate de persoanele îndreptățite în contradictoriu cu autoritățile de aplicare a Legii nr. 18/1991 și urm.	49
3. Taxa judiciară de timbru aplicabilă cererilor formulate de persoana îndreptățită, în contradictoriu cu autoritățile de aplicare a Legii nr. 18/1991, având ca obiect daune materiale sau penalități	50
4. Competența generală a instanțelor în acțiunile cu obiect fond funciar – rectificarea titlurilor de proprietate.....	51
5. Competența generală a instanțelor în acțiunile cu obiect fond funciar – rectificarea titlurilor de proprietate.....	52
6. Competența generală a instanțelor în soluționarea acțiunilor având ca obiect rectificarea titlurilor de proprietate, în cazul în care nu se pune problema modificării amplasamentului sau a suprafeței reconstituite	54
7. Aprecierea culpei Comisiei județene pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor față de neexecutarea de către comisia locală de fond funciar a dispoziției cuprinse în titlul executoriu – hotărârea judecătorească, de a întocmi și înainta comisiei județene documentația necesară emiterii titlului de proprietate.....	56
VII.3. Legea 112/1995 pentru reglementarea situației juridice a unor imobile cu destinația de locuințe, trecute în proprietatea statului	57

1. Obligarea Primarului la vânzarea imobilului în temeiul disp. art. 9 din Legea nr. 112/1995.....	57
VII.4. Legea cadastrului și a publicității imobiliare nr. 7 din 13 martie 1996	58
1. Competența materială în cadrul acțiunilor în rectificarea înscrisurilor de carte funciară.....	58
2. Includerea în masa succesorală a bunurilor imobile, construcții, edificate anterior anului 2001, în lipsa înscrisurilor doveditoare ale dreptului de proprietate cu privire la acestea. Este necesar și suficient certificatul fiscal din care rezultă că defunctul a figurat înscris în rolul fiscal cu un astfel de imobil?	60
VII.5. Legea nr. 213/1998 privind proprietatea publică și regimul juridic al acesteia	60
1. Admisibilitatea unei acțiuni în constatarea dreptului de proprietate prin uzucapiunea de 30 de ani, promovată de cultele din România, în baza art.1837, 1846, 1847, 1859, 1860 și 1890 din Codul civil de la 1864, pentru construcții biserică și casă parohială și terenul aferent	60
2. Nulitate absolută determinată de nerespectarea dispozițiilor legale privind procedura de trecere a unui bun din domeniul public în domeniul privat al statului. Cereri de anulare a unor hotărâri emise cu mult timp în urmă (6-10 ani) de Comisia Județeană de Fond Funciar, prin care a Comisia a adus la îndeplinire dispozițiile unor hotărâri judecătorești irevocabile ce o obligau la reconstituirea dreptului de proprietate pe un amplasament precis stabilit, dispunând în acest scop, în temeiul art. 27 alin. (71) din H.G. nr. 890/2005, trecerea din proprietatea publică în proprietatea privată a respectivului teren. Cererea de anulare este justificată pe împrejurarea că nu s-ar fi parcurs procedura legală de scoatere a terenului din domeniul public și de trecere a lui în domeniul privat, astfel cum a fost lămurită prin Decizia nr. 23/2011, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție în soluționarea unui recurs în interesul legii.....	61
VII.6. Legea nr. 1/2000 pentru reconstituirea dreptului de proprietate asupra terenurilor agricole și celor forestiere.....	61
1. Nulitate absolută determinată de nerespectarea dispozițiilor legale privind procedura de trecere a unui bun din domeniul public în domeniul privat al statului. Cereri de anulare a unor hotărâri emise cu mult timp în urmă (6-10 ani) de Comisia Județeană de Fond Funciar, prin care a Comisia a adus la îndeplinire dispozițiile unor hotărâri judecătorești irevocabile ce o obligau la reconstituirea dreptului de proprietate pe un amplasament precis stabilit, dispunând în acest scop, în temeiul art. 27 alin. (71) din H.G. nr. 890/2005, trecerea din proprietatea publică în proprietatea privată a respectivului teren. Cererea de anulare este justificată pe împrejurarea că nu s-ar fi parcurs procedura legală de scoatere a terenului din domeniul public și de trecere a lui în domeniul privat, astfel cum a fost lămurită prin Decizia nr. 23/2011, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție în soluționarea unui recurs în interesul legii.....	61
VII.7. Legea nr. 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței domestice	62
1. Taxa de timbru datorată de pârâtul apelant, împotriva căruia s-a solicitat emiterea ordinului de protecție în temeiul Legii nr. 217/2003.....	62
2. Procedura de soluționare a cererii de revocare a ordinului de protecție, înainte de expirarea termenului pentru care s-a emis acest ordin, întemeiată pe dispozițiile art. 34 din Legea nr. 217/2003. Aplicabilitatea regulilor de procedură stabilite de	

lege pentru soluționarea cererii de emitere a ordinului de protecție. Obligativitatea întocmirii de către serviciul de probațiune a evaluării riscului de recidivă.....	62
3. Admisibilitatea instituției achiesării pârâtului la pretențiile reclamantului în materia ordinului de protecție (art. 436 C.pr.civ.). Exonerarea pârâtului de la plata cheltuielilor de judecată în baza art. 454 C.proc.civ.	63
4. Ordine de protecție. Debitorul obligației de plată a onorariului avocatului din oficiu desemnat pentru partea adversă.....	63
5. Limitele mandatului apărătorului desemnat din oficiu pentru victimă și agresor în condițiile art. 42 alin.(2) și (3), coroborat cu art. 45 alin.(3) din Legea nr. 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței domestice.....	64
6. Citarea unității de poliție sau a Inspectoratului de Poliție Județean în contestațiile la ordinele de protecție provizorii și în cererile de revocare a ordinului de protecție	65
VII.8. Legea nr. 192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator ...	66
1. Modul de interpretare a art. 60 ind. 1 alin. 1 coroborat cu art. 60 ind. 1 alin. 1 lit. f) din Legea nr. 192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator ...	66
2. Dacă părțile pot încheia un acord de mediere cu privire la desfacerea căsătoriei....	66
3. Calea de atac împotriva hotărârilor pronunțate în baza dispozițiilor art. 59 din Legea nr. 192/2006 în situația în care instanța a respins cererea prin care se solicită să se consfințească înțelegerea părților	67
4. Consfințire acord mediere. Pensie întreținere minori.....	68
VII.9. Legea 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap.....	69
1. Măsurile de ocrotire care se pot dispune față de persoana lipsită de discernământ, în contextul pronunțării Deciziei de neconstituționalitate nr. 601 din 16 iulie 2020, publicată în Monitorul Oficial nr.88 din 27.01.2021, prin care s-au constatat ca neconstituționale dispozițiile art. 164 alin. (1) din Codul civil referitoare la măsura ocrotirii punerii sub interdicție.	69
VII.10. Legea nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România.....	70
1. Aplicabilitatea prevăzută de art. 6 și 11 din Legea nr. 165/2013 în cauzele având ca obiect „fond funciar – obligația de a face” (obligarea consiliului local la punerea în posesie și întocmirea documentației, obligarea comisiei județene la eliberarea titlului de proprietate).....	70
2. Interpretarea art. 12 alin. (3) din Legea nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România. Aplicarea de plano a acestor dispoziții legale sau în funcție de circumstanțele concrete	71
3. Anul relevant pentru stabilirea despăgubirilor în temeiul Legii nr. 165/2013 în ipoteza contestării unei decizii de invalidare emisă de Comisia Națională pentru Compensarea Imobilelor	71
VII.11. Legea nr. 196/2018 privind înființarea, organizarea și funcționarea asociațiilor de proprietari și administrarea condominiilor.....	74
1. Condiționarea acordării penalităților de întârziere solicitate de către asociațiile de proprietari de existența unei hotărâri a adunării generale/a comitetului executiv al asociației (Judecătoria Iași)	74

2. Capacitatea civilă procesuală de folosință a asociațiilor de locatari care nu au parcurs procedura reorganizării în asociații de proprietari conform dispozițiilor legale în materie	74
VII.12. OG nr. 26/2000 cu privire la asociații și fundații.....	76
1. Cererile având ca obiect radierea asociațiilor cu datorii în situația în care nu există bunuri sau disponibilități bănești în patrimoniul acestora pentru acoperirea creanțelor	76

Codul civil

I. DESPRE PERSOANE

1. Competența generală în cazul autorizațiilor pentru încheierea actelor de dispoziție/asistare la încheierea actelor de dispoziție ale minorului: instanța de tutelă este competentă să acorde autorizarea pentru încheierea actelor de dispoziție/asistare la încheierea actelor de dispoziție ale minorului, în condițiile art. 229 alin. 3 din Legea nr. 71/2011, sau această competență de autorizare aparține autorităților tutelare, urmând ca cererile adresate instanțelor să fie respinse ca inadmisibile, ca urmare a admiterii excepției necompetenței generale a instanței?”

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbateră problemelor de drept soluționate neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie de civilă, aferentă trimestrului al II-lea/2018, 29 iunie 2018, pag. 7)

► Rezumatul soluției însușite și argumentele (UNANIMITATE)

În opinia unanimă a judecătorilor Secției civile a Curții de Apel Iași, începând cu data de 20 aprilie 2012, toate atribuțiile privind exercitarea tutelei cu privire la bunurile minorului sau ale interzisului judecătoresc revin autorității tutelare, potrivit disp. art. 229 alin. 3 din Legea nr. 71/2011, astfel cum a fost modificat prin Legea nr. 60/2012.

Potrivit acestor prevederi legale:

1) Organizarea, funcționarea și atribuțiile instanței de tutelă și de familie se stabilesc prin legea privind organizarea judiciară.

(3) Până la data intrării în vigoare a reglementării prevăzute la alin. (1), atribuțiile instanței de tutelă referitoare la exercitarea tutelei cu privire la bunurile minorului sau ale interzisului judecătoresc ori, după caz, cu privire la supravegherea modului în care tutorele administrează bunurile acestuia revin autorității tutelare.

Din acest text rezultă, în mod indubitabil, că, până la organizarea și funcționarea instanței de tutelă, toate competențele acestei instanței prevăzute de art. 140–155 privind bunurile minorului revin de drept autorității tutelare, astfel că autorizarea unui act de dispoziție efectuat de minor se va face de autoritatea tutelară, iar nu de instanță.

În același sens este și minuta întâlnirii trimestriale pentru unificarea practicii judiciare în materie civilă a judecătorilor Curții de Apel Craiova și instanțelor din raza curții, din 8 dec. 2017. Astfel, în cadrul acelei întâlniri, s-a stabilit, cu unanimitate, că revine autorității tutelare competența de a se pronunța asupra autorizării actelor de dispoziție efectuate de tutorele persoanei puse sub interdicție, până la organizarea, prin legea de organizare judiciară, a instanțelor de tutelă și de familie, cererile având acest obiect urmând a fi respinse ca inadmisibile.

► **Notă:** Prin [DECIZIA nr. 795 din 4 noiembrie 2020](#) a Curții Constituționale, s-a constatat că dispozițiile art. 229 alin. (3) din Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil sunt neconstituționale.

► **NOTĂ:** Problema de drept a fost discutată la Întâlnirea președinților secțiilor civile din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel dedicată aspectelor de practică judiciară neunitară în materie civilă București, 23-24 septembrie 2024. Potrivit [Minutei întâlnirii președinților secțiilor civile din cadrul Înaltei Curți de](#)

[Casație și Justiție și curților de apel dedicate aspectelor de practică judiciară neunitară în materie civilă București, 23-24 septembrie 2024 p.33](#), soluția agreată în unanimitate de participanți a fost e în sensul competenței de soluționare a cererilor având ca obiect numirea curatorului special care îl asistă sau îl reprezintă pe minor la încheierea actelor de dispoziție sau la dezbaterrea procedurii succesoreale în favoarea autorității tutelare.

2. Admisibilitatea căii de atac a apelului declarat împotriva hotărârilor judecătorești prin care a fost soluționată cererea de înlocuire (îndepărtare) a tutorelui

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterrea problemelor de drept soluționate neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie de civilă, aferentă trimestrelor III-IV/2021, pag. 2\)](#)

2.1 Rezumatul soluției însușite (MAJORITATE)

Opinia majoritară a judecătorilor din raza Curții de Apel Iași este în sensul că apelul promovat împotriva soluției pronunțate în cauzele întemeiate pe dispozițiile art. 158 din Codul civil este admisibil.

2.2 Argumentele soluției însușite

Procedura reglementată de art. 119 din Codul civil, aplicabilă și pentru situațiile prevăzute de art. 113 alin. 2 Cod civil, este distinctă de procedura de încetare a tutelei prin îndepărtarea tutorelui reglementată de art. 158 din Codul civil. Acest ultim text presupune mai mult decât verificarea îndeplinirii sau neîndeplinirii unor condiții pentru desemnarea unui tutore, deoarece se dispune în caz de fapte de abuz, neglijență gravă, fapte nedemne de un tutore, neîndeplinirea corespunzătoare a sarcinilor. Dacă legiuitorul ar fi considerat că se impune și în acest caz pronunțarea unei încheieri definitive, ar fi menționat acest lucru în mod expres. Suprimarea unei căi de atac trebuie prevăzută expres în lege.

3. Citarea persoanei ce va fi desemnată tutore în procedura punerii sub interdicție

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterrea problemelor de drept soluționate neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie de civilă, aferentă semestrului al II-lea/2017, 23 noiembrie 2017, pag. 2\)](#)

3.1 Rezumatul soluției însușite

Opiniile judecătorilor privind numirea tutorelui în procedura punerii sub interdicție, în reglementarea noului Cod de procedură civilă, sub aspectul citării tutorelui, sunt diferite, sens în care participanții la întrunire s-au și exprimat.

S-a avut în vedere că, la data intrării în vigoare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, dispozițiile art. 30 – 43 din Decretul nr. 32/1954 au fost abrogate prin art. 230 lit. o) din Legea nr. 71/2011.

Noul Cod de procedură civilă reglementează instituția punerii sub interdicție, în art. 935-942.

Prin dispozițiile art. 937 alin. 3 C.proc.civ., în ce privește competența numirii unui curator care să reprezinte interesele persoanei a cărei punere sub interdicție este cerută, este de competența instanței de tutelă.

Participanții nu au ajuns la o opinie majoritară cu privire la punerea în aplicare a dispozițiilor art. 25 din Legea nr. 448/2006 care prevăd că, în cazul în care persoana cu handicap nu are rude și persoane care să accepte tutela, instanța de tutelă va putea numi ca

tutore autoritatea administrației publice locale sau, după caz, persoana juridică privată care asigură protecția și îngrijirea persoanei cu handicap.

A fost discutată din perspectiva citării tutorelui și instituția juridică a introducerii forțate în proces de către instanță, prin prisma dispozițiilor art. 78-79 C.proc.civ.

De subliniat că art. 79 alin. 1 C.proc.civ. prevede în mod expres că „cel introdus în proces va fi citat”.

Întrucât nu s-a agreat o opinie majoritară, urmează a se verifica și practica celorlalte curți de apel, urmând ca, la o întâlnire de practică judiciară, să se rediscute chestiunea de drept enunțată.

4. Măsurile de ocrotire care se pot dispune față de persoana lipsită de discernământ, în contextul pronunțării Deciziei de neconstituționalitate nr. 601 din 16 iulie 2020, publicată în Monitorul Oficial nr.88 din 27.01.2021, prin care s-au constatat ca neconstituționale dispozițiile art. 164 alin. (1) din Codul civil referitoare la măsura ocrotirii punerii sub interdicție

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie de civilă, aferentă trimestrului I/2021, 1 aprilie 2021, pag. 8\)](#)

4.1 Rezumatul și argumentele soluției însușite (MAJORITATE)

S-a decis reluarea dezbaterilor și transmiterea acestei probleme către INM, spre a fi supusă dezbaterii la următoarea întâlnire a reprezentanților ICCJ, INM cu președinții secțiilor civile de la curțile de apel.

Art. 164 alin. (1) din Codul civil reglementează punerea sub interdicție judecătorească a persoanei majore care nu mai are discernământul necesar pentru a se îngriji de interesele sale din cauza alienației ori debilității mintale, care sunt definite, potrivit art. 211 din Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 409 din 10 iunie 2011, ca fiind o boală psihică ori un handicap psihic ce determină incompetența psihică a persoanei de a acționa critic și predictiv privind consecințele social-juridice care pot decurge din exercitarea drepturilor și obligațiilor civile.

Codul civil face distincție între instituția curatei speciale (care presupune existența discernământului persoanei majore) și cea a punerii sub interdicție și a tutelei (pentru persoanele fizice fără discernământ).

Prin Decizia nr. 795/4.11.2020 referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 229 alin. (3) din Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil (publicată în M.Of. nr. 1299/28.12.2020), Curtea Constituțională a constatat că sunt neconstituționale dispozițiile art. 229 alin.(3) din Legea nr. 71/2011, potrivit căruia, până la înființarea instanței de tutelă, atribuțiile acesteia referitoare la exercitarea tutelei cu privire la bunurile minorului sau ale interzisului judecătorec ori, după caz, cu privire la supravegherea modului în care tutorele administrează bunurile acestuia revin autorității tutelare.

După ce art. art. 164 C.civ. a fost declarat neconstituțional prin DCC nr. 601/2020, dat fiind vidul legislativ creat, judecătorii din raza Curții de Apel Iași au acordat termene mai lungi și au dispus instituirea curatei speciale, care durează până la soluționarea cererii de punere sub interdicție; o soluție ar fi modificarea obiectului cererii, din „punere sub interdicție”, în „curatelă specială”, în temeiul Codului civil, nu al legii speciale.

Parlamentul nu a acoperit vidul legislativ creat prin declararea ca neconstituțională a prevederilor art. 164 alin. 1 C.civ., astfel că nu există un temei legal pentru ca cererile având ca obiect punerea sub interdicție să fie admise sau respinse.

5. Posibilitatea instituirii curatelei prevăzute de art. 178 Cod civil sau a curatelei speciale prevăzute de art. 150 Cod civil asupra unui copil minor, pentru încasarea alocației de stat, în cazul în care copilul minor are la rândul său un minor sau pentru reprezentare/asistare în cazul în care părinții minorului sunt plecați în străinătate sau alte situații.

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie de civilă, aferentă trimestrului al III-lea/2014, 16 octombrie 2014, pag. 1\)](#)

5.1 Rezumatul soluției însușite și argumentele (MAJORITATE)

Art. 150 din Codul civil intitulat „Cazurile de numire a curatorului special” sunt strict și limitativ prevăzute de lege:

1. ori de câte ori între tutore și minor se ivesc interese contrare, instanța de tutelă va numi un curator special;

2. dacă din cauza bolii sau din alte motive, tutorele este împiedicat să îndeplinească un anumit act în numele minorului pe care îl reprezintă, instanța de tutelă ca numi un curator special.

În aceste două cazuri – contrarietatea de interese între tutore și minor și împiedicarea vremelnică a tutorelui de a îndeplini un act, competența de numire a curatorului special aparține instanței de tutelă.

La alin. 3 din art. 150 Cod civil, competența de numire a curatorului special aparține notarului public în cadrul procedurilor succesoriale.

Curatela specială reglementată de art. 150 C.civ. este un mijloc juridic temporar și subsidiar de ocrotire a minorului.

Potrivit art. 135 C.civ., în cazul în care sunt tutori doi soți, aceștia răspund împreună pentru exercitarea atribuțiilor tutelei. Dacă unul dintre soți introduce acțiune de divorț, instanța de tutelă va dispune cu privire la exercitarea tutelei. Tutorele are calitatea de administrator însărcinat cu simpla administrare a bunurilor minorului (art. 795 – art. 799 C.civ.) și îl reprezintă pe minor numai până când acesta împlinește 19 ani și încuviințează actele minorului dacă are vârsta între 14 – 18 ani (art. 146 N.C.civ.).

Art. 112 C.civ. și art. 114 C.civ. arată concret persoana care poate fi numită tutore.

Mai există un caz de curatelă specială, cel prevăzut de art. 167 C.civ. – numirea unui curator special – care, în cazul minorilor – trebuie coroborată cu art. 164 alin. 2 C.civ. (pot fi puși sub interdicție judecătorească și minorii cu capacitate de exercițiu restrânsă, aceasta numai până la soluționarea cererii de punere sub interdicție judecătorească).

Art. 178 C.civ. prevede: „Cazuri de instituire: În afară de cazurile prevăzute de lege, instanța de tutelă poate institui curatela:

a) dacă, din cauza bătrâneții, a bolii sau a unei infirmități fizice, o persoană, deși capabilă, nu poate, personal, să își administreze bunurile sau să își apere interesele în condiții corespunzătoare și, din motive temeinice, nu își poate numi un reprezentant sau un administrator;

b) dacă, din cauza bolii sau din alte motive, o persoană, deși capabilă, nu poate, nici personal, nici prin reprezentant, să ia măsurile necesare în cazuri a căror rezolvare nu suferă amânare;

c) dacă o persoană, fiind obligată să lipsească vreme îndelungată de la domiciliu, nu a lăsat un mandatar sau un administrator general;

d) dacă o persoană a dispărut fără a exista informații despre ea și nu a lăsat un mandatar sau un administrator general.”

Art. 178 – 186 C.civ. reglementează curatela persoanei capabile, care nu se confundă cu curatela provizorie și specială prevăzută de art. 150 C.civ.

Art. 106 din Codul civil prevede în mod expres că ocrotirea minorilor se realizează prin părinți.

Atunci când minorul este lipsit temporar sau definitiv de ocrotirea părinților săi sau nu poate fi lăsat în grija acestora, în vederea protejării intereselor sale, are dreptul la protecție alternativă: instituirea tutelei, adopția sau alte mijloace de protecție specială (plasamentul, plasamentul în regim de urgență sau supravegherea specializată).

Curatela este o varietate a tutelei, fiind calificată drept o tutelă ad-hoc. Astfel, în situația minorului lipsit de capacitate de exercițiu se poate institui o curatelă, dar nu în condițiile procedurale ale art. 150 sau 178 C.civ., ci în condițiile procedurale ale art. 183 din Noul Cod civil. În acest caz sunt aplicabile regulile de la mandat, admiterea fiind simplă în funcție de voința părților, cât și controlată de instanță sub aspectul interesului superior al copilului.

Curatorul este supus aceluiași reguli cu tutorele minorului, care este însărcinat cu administrarea simplă, așa cum rezultă din art. 142 din Noul Cod civil.

La cererea părții interesate ori din oficiu, instanța de tutelă poate hotărî numirea curatorului cu drepturile și obligațiile unui administrator însărcinat cu simpla administrare a bunurilor altuia (art. 795 – 799 din Noul Cod civil).

Nu trebuie ignorat aspectul că, potrivit Noului Cod civil, minorul la 14 ani dobândește capacitate de exercițiu restrânsă, nu poate să facă donații și nici să garanteze obligațiile altuia (art. 146 N. C.civ.).

6. Caracterul procedurilor privind ocrotirea persoanei fizice. Procedura instituirii consilierii judiciare sau a tutelei speciale. Soluționarea cererilor în procedura contencioasă sau necontencioasă, respectiv în ședință publică sau camera de consiliu

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterea problemelor de drept soluționate neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie de civilă, aferentă trimestrului I/2023, 23 martie 2023, pag. 3\)](#)

1 Rezumatul soluției însușite și argumentele (MAJORITATE)

Cu majoritate, s-a agreat opinia potrivit cu care aceste cereri se judecă în procedură necontencioasă.

2. Argumente

Art. 936-943 CPC reglementează o procedură specială, a instituirii consilierii judiciare sau a tutelei speciale, care reprezintă măsuri de ocrotire. Potrivit art. 527 CPC, cererile pentru soluționarea cărora este nevoie de intervenția instanței, fără însă a se urmări stabilirea unui drept potrivit față de o altă persoană, precum sunt cele privitoare la darea autorizațiilor judecătorești sau la luarea unor măsuri legale de supraveghere, ocrotire ori asigurare, sunt supuse dispozițiilor procedurii necontencioase.

S-a argumentat în plus, în susținerea acestei opinii, că intenția legiuitorului a fost de soluționare a acestor cauze la unicul termen acordat de instanța de judecată, probatoriul fiind însumat în faza premergătoare, necontradictorie. Din acest motiv, art. 940 alin. 3 face vorbire de ascultarea în camera de consiliu a celui a cărui punere sub ocrotire este cerută, în practică acesta fiind singurul termen acordat pentru soluționarea cauzei. De asemenea, faptul că aceste litigii pun în discuție aspecte delicate ale vieții persoanei față de care se ia măsura de ocrotire face ca această procedură să se apropie mai mult de cea necontencioasă.

În susținerea opiniei minoritare, se arată că analiza trebuie pornită de la dispozițiile procedurii speciale, observându-se că trimiterile de text se realizează la dispoziții legale privind procedura contencioasă (art. 194 CPC, nu 530 CPC).

3. Notă

Problema de drept a fost discutată la [Întâlnirea PREȘEDINȚILOR SECȚIILOR CIVILE ALE CURȚILOR DE APEL ȘI ALE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, București, 26-27 iunie 2023, p. 76-78](#), unde s-a agreat opinia potrivit cu care procedura de instituire a consilierii judiciare sau a tutelei speciale este o procedură contencioasă care se judecă în ședință publică, cu citarea părților.

7. Probleme de aplicare a Legii nr. 140/2022 privind unele măsuri de ocrotire pentru persoanele cu dizabilități intelectuale și psihosociale și modificarea și completarea unor acte normative

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie de civilă, aferentă trimestrului II/2024, 27 iunie 2024, p. 2\)](#)

1.1. Rezumatul și argumentele soluției însușite cu majoritate de voturi, de judecătorii prezenți la întâlnire:

1. Dispozițiile Codului de procedură civilă stabilesc în sarcina procurorului obligația de a efectua cercetările necesare – art. 938 alin. 3 C.proc.civ., precum și măsurile ce pot fi luate de instanță în diferite situații (aducerea cu mandat – art. 938 alin. 5 C.proc.civ., internarea provizorie voluntară – art. 939 C.proc.civ., etc.), remedii pe care instanța le are la dispoziție și pe care aceasta trebuie să le folosească.

În situațiile de reexaminare a măsurii de punere sub interdicție, în caz de refuz al persoanei desemnate în calitate de tutore de a continua demersurile pentru instituirea unei măsuri de ocrotire, măsura sancționării acestuia cu amendă nu ar trebui exclusă în virtutea obligațiilor legale pe care acesta le are, conform prevederilor art. 174 alin. 1 lit. g) C.civ. (în cazurile prevăzute de lege, să întreprindă demersurile necesare pentru întocmirea rapoartelor de evaluare medicală și psihologică a persoanei ocrotite și sesizarea instanței de tutelă) coroborate cu art. 20 alin. 5 din [Legea nr. 140/2002](#) (până la reexaminarea măsurii punerii sub interdicție judecătorească în condițiile alin. (2), persoanele care au fost numite tutore anterior intrării în vigoare a prezentei legi își exercită funcția în conformitate cu dispozițiile Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, republicată, cu modificările ulterioare, astfel cum aceasta a fost modificată și completată prin prezenta lege).

2. Reexaminarea măsurii de punere sub interdicție nu poate avea loc în lipsa rapoartelor de evaluare medicală și psihologică, efectuarea lor fiind obligatorie. În acest sens,

sunt de menționat prevederile art. 20 alin. 3 din [Legea nr. 140/2022](#), care stabilesc că persoana pusă sub interdicție este considerată persoana cu privire la care a fost instituită tutela specială, situație în care reexaminarea se realizează în condițiile stabilite pentru înlocuirea sau ridicarea măsurii de ocrotire, respectiv conform dispozițiilor art. 943 alin.1 C.proc.civ., ce trimit la procedura instituirii tutelei speciale. Cum în cazul acestei proceduri sunt obligatorii rapoartele de evaluare anterior menționate, rezultă obligativitatea acestora și în cadrul reexaminării procedurii de punere sub interdicție. În același sens, sunt și prevederile art. 937 alin. 4 C.proc.civ., ce impun obligativitatea rapoartelor de evaluare în cazul în care cererea de înlocuire sau ridicare a măsurii de ocrotire este formulată de reprezentantul sau ocrotitorul legal.

În orice caz, este evident că, pentru a dispune înlocuirea sau ridicarea măsurii de punere sub interdicție, este absolut necesară efectuarea celor două evaluări pentru a se putea aprecia în ce măsură s-au schimbat circumstanțele avute în vedere în momentul în care s-a dispus punerea sub interdicție a persoanei respective.

3. Conform prevederilor art. 6 anexa nr. 1 și, respectiv, art. 8 anexa nr. 2 din [Ordinul comun nr. 3423/2128/2022](#), astfel cum a fost modificat prin [Ordinul comun nr. 2692/1889/2023](#), furnizorii de servicii medicale aflați în relație contractuală cu casele de asigurări de sănătate nu încasează sume pentru documentele medicale necesare evaluării și reevaluării medicale în contextul dispunerii, prelungirii, înlocuirii sau ridicării măsurii de ocrotire, eliberate potrivit domeniului de competență, în urma serviciilor acordate.

Prin urmare, deși nu se stabilește expres gratuitatea celor două evaluări în ipoteza în care furnizorul de servicii medicale (în concret, Institutul de Psihiatrie „Socola” Iași) se află în relație contractuală cu casa de asigurări de sănătate, faptul că nu pot fi încasate sume pentru documentele medicale (evaluările în discuție reprezentând și ele documente medicale) conduce la concluzia că nu poate fi solicitată de către furnizorul de servicii medicale contravaloarea acestora.

În ipoteza în care furnizorul de servicii medicale nu se află în relație contractuală cu casele de asigurări, partea poate formula cerere de ajutor public judiciar, în măsura nu deține venituri suficiente pentru a achita contravaloarea acestora.

4. Prevederile art. 938 alin. 8 C.proc.civ. pornesc de la premisa că persoana a cărei ocrotire se cere, refuză internarea ori nu se prezintă în vederea efectuării acesteia, în acest din urmă caz fiind vorba de un refuz implicit. Dacă este necesară observarea mai îndelungată a stării de sănătate, vor fi aplicabile prevederile art. 939 C.proc.civ., caz în care se va recurge la internarea provizorie voluntară dacă persoana refuză internarea.

NOTĂ: Problema de drept a fost discutată la [Întâlnirea președinților secțiilor civile din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel dedicată aspectelor de practică judiciară neunitară în materie civilă București, 23-24 septembrie 2024](#). Potrivit [Minutei întâlnirii președinților secțiilor civile din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel dedicate aspectelor de practică judiciară neunitară în materie civilă București, 23-24 septembrie 2024, p.79](#), s-au agreat următoarele:

- în temeiul art. 938 alin. (5) C. proc. civ., un mandat de aducere a persoanei a cărei ocrotire se cere în ipoteza unui refuz nejustificat de prezentare a acesteia în vederea efectuării evaluării stării sale. Dispunerea acestei măsuri implică acordarea de către instanță a unui termen de judecată, cu citarea părților în vederea dezbaterii acestei măsuri;
- în cazul în care la dosar nu au fost depuse de către procuror toate actele prevăzute de art. 938 C. proc. civ., instanța nu va fixa termenul pentru judecarea cererii vizând instituirea consilierii judiciare sau a tutelei speciale, potrivit art. 940 alin.

- (1) C. proc. civ., ci va emite adresă către parchet cu mențiunea de a efectua și trimite la dosar rezultatul tuturor cercetărilor impuse de art. 938 C. proc. civ. ca măsuri prealabile fixării primului termen de judecată;
- art. 938 alin. (3) teza I C. proc. civ. presupune ca procurorul să dispună efectuarea unei evaluări medicale și a unei evaluări psihologice, ceea ce implică inclusiv desemnarea de către acesta a subiecților abilitați să le efectueze;
 - persoanei a cărei ocrotire se cere, prin tutore, îi revine obligația de plată a onorariilor necesare efectuării evaluării medicale și a celei psihologice prevăzute de art. 938 alin. (3) C. proc. civ. în procesele privind reexaminarea măsurii de punere sub interdicție judecătorească sau instituirea consilierii judiciare ori a tutelei speciale. În cazul în care evaluările se fac de către furnizori de servicii medicale aflați în relație contractuală cu casele de asigurări de sănătate, persoana a cărei ocrotire se cere, prin tutore, nu datorează onorarii;
 - statul suportă cheltuielile procesuale constând în onorariul avocatului din oficiu desemnat de instanță potrivit art. 938 alin. (2) C. proc. civ. pentru asistența judiciară a persoanei a cărei ocrotire se cere în procesul vizând reexaminarea măsurii de punere sub interdicție judecătorească;
 - instanța competentă teritorial să soluționeze sesizarea privind reexaminarea măsurii de punere sub interdicție judecătorească, în temeiul art. 20 alin. (2) din Legea nr. 140/2022, este aceea în a cărei circumscripție își are domiciliul, la data sesizării instanței cu reexaminarea măsurii, persoana pusă sub interdicție judecătorească, domiciliu care coincide, ca regulă, cu domiciliul reprezentantului său legal.

II. DESPRE FAMILIE

1. Dacă părțile pot încheia un acord de mediere cu privire la desfacerea căsătoriei în baza art. 64 alin. 2 din Legea nr. 192/2006.

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie de civilă, aferentă trimestrului al II-lea/2014, 20 iunie 2014, pag. 10\)](#)

1.1 Rezumatul soluției însușite și argumentele

Dispozițiile speciale ale art. 64 din Legea nr. 192/2006 prevăd în mod expres, la alin. 1 lit. a), că pot fi rezolvate prin mediere neînțelegerile dintre soți privitoare la continuarea căsătoriei și nu la desfacerea căsătoriei.

Astfel, mediatorul nu se va putea substitui instanței de judecată în ceea ce privește desfacerea căsătoriei, alin. 2 inserând că înțelegerea soților cu privire la desfacerea căsătoriei și la rezolvarea aspectelor accesorii divorțului se depune de către părți la instanța competentă să pronunțe divorțul.

Trebuie avut în vedere și textul art. 915 alin. 4 N.C.proc.civ., care prevede că înțelegerea soților rezultată din mediere cu privire la desfacerea căsătoriei și, după caz, la rezolvarea aspectelor accesorii divorțului, poate fi alăturată cererii de divorț.

1.2 Nota: Cu privire la această problemă de drept, a fost pronunțată [Decizia ICCJ în procedura RIL 33/9.12.2019](#): „În interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 2 alin. (4), art. 59 alin. (2) și art. 64 alin. (2) din Legea nr. 192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator, cu modificările și completările ulterioare, instanța de judecată nu poate consfinți acordul de mediere referitor la înțelegerea părților privind desfacerea căsătoriei. Cu privire la rezolvarea aspectelor accesorii divorțului, instanța de judecată poate consfinți acordul de mediere având acest obiect.”

2. Refuzul prezentării minorilor în vederea efectuării probei cu expertiza ADN, în contextul unui litigiu de tăgadă paternitate sau contestare recunoaștere paternitate ([Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbateră problemelor de drept soluționate neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie de civilă, aferentă trimestrului I/2023, 23 martie 2023, pag. 5](#))

2.1 Rezumatul soluției însușite și argumentele

În majoritate, s-a agreat că refuzul nejustificat al mamei de a prezenta copilul pentru expertizare este sancționabil în temeiul art. 187 al. 1 pct. 2 lit. i CPC.

Această atitudine a mamei nu poate conduce singură, fără coroborarea cu alte probe, la concluzia că acțiunea tatălui de tăgadă a paternității/contestare recunoaștere paternitate este fondată, refuzul mamei de a prezenta copilul la expertiză putând fi apreciat ca un început de dovadă.

Refuzul nejustificat al mamei de a prezenta copilul pentru efectuarea expertizei ADN poate constitui un început de dovadă, care singur nu poate conduce la înlăturarea prezumției legale de paternitate. Atitudinea mamei, necoroborată cu alte probe, nu poate fi interpretată ca o prezumție cu suficientă greutate pentru înlăturarea prezumției legale de paternitate, deoarece în această modalitate este sancționat copilul. În astfel de cauze, se verifică și se are în vedere interesul superior al copilului. De altfel, reclamantul are sarcina probei, astfel încât el este ținut să dovedească împrejurările invocate (de exemplu, prin probarea imposibilității de conviețuire în perioada concepției).

În susținerea opiniei minoritare, se arată că pot exista cazuri concrete în care reclamantul nu poate proba cu alte dovezi faptul că nu este tatăl copilului, neavând posibilitatea administrării probei cu martori. În aceste situații, ar trebui verificat motivul refuzului mamei de a nu prezenta copilul la expertiză, iar în cazul în care refuzul este nemotivat, ar putea fi pronunțată o soluție de admitere a acțiunii tatălui doar în baza prezumției judecătorești de recunoaștere trase din atitudinea mamei.

3. Solicitarea, pe cale separată, după divorț, a exercitării în comun a autorității părintești, după ce, în prealabil, s-a dispus exercitarea exclusivă de unul dintre părinți. Dacă reclamantul solicită doar exercitarea autorității părintești în comun, instanța trebuie să se pronunțe din oficiu și cu privire la locuința minorului și la pensia de întreținere, așa cum este obligată în caz de divorț sau se va pronunța doar asupra capătului de cerere solicitat, dispozițiile din hotărârea de divorț cu privire la locuință și pensie de întreținere urmând a produce în continuare efecte, până la modificarea acestora prin hotărâre judecătorească, în urma promovării unei acțiuni prin care s-au formulat expres și aceste capete de cerere.

([Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbateră problemelor de drept](#))

[soluționate neunitar de instanțele din raza Curtii de Apel Iași, în materie de civilă, aferentă trimestrului I/2014, 28 martie 2014, pag. 4\)](#)

3.1 Rezumatul soluției însușite și argumentele

Odată cu desfacerea căsătoriei, instanța va soluționa și cererile accesorii obiectului, privitoare la numele pe care îl va purta fiecare soț după desfacerea căsătoriei, la exercitarea autorității părintești, la obligația de întreținere în favoarea minorilor.

Instanța se va pronunța asupra acestor cereri, atât în cazul în care există o solicitare în acest sens din partea soților, cât și din oficiu, atunci când o asemenea solicitare nu s-a formulat.

4. Dacă în cazul acțiunii de divorț cu copii, având capăt accesoriu stabilirea pensiei de întreținere, pârâțul privat de libertate (de exemplu, condamnat la o pedeapsă cu închisoarea) și care nu are venituri, poate fi obligat la plata pensiei de întreținere către minori

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate neunitar de instanțele din raza Curtii de Apel Iași, în materie de civilă, aferentă trimestrului I/2014, 28 martie 2014, pag.4\)](#)

4.1 Rezumatul soluției însușite și argumentele

Sunt considerate cauze exoneratoare de plată a întreținerii: boala, satisfacerea serviciului militar, executarea unei pedepse privative de libertate, cu excepția situației în care pedeapsa s-a aplicat pentru săvârșirea infracțiunii de abandon de familie.

5. Consfințire acord mediere. Pensie întreținere minori

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate neunitar de instanțele din raza Curtii de Apel Iași, în materie de civilă, aferentă trimestrelor III-IV/2015, 14 decembrie 2015, pag. 21\)](#)

5.1 Rezumatul soluției însușite și argumentele (MAJORITATE)

Încheierea unui acord de mediere având ca obiect stabilirea pensiei de întreținere în sarcina unuia dintre părinți și în favoarea copilului minor al acestora reprezintă o modalitate de soluționare a neînțelegerilor între părinți cu privire la îndeplinirea obligației de întreținere, la care aceștia pot apela chiar înainte de a sesiza instanța judecătorească, indiferent dacă ei sunt căsătoriți, despărțiți sau dacă locuiesc împreună.

Apreciem că simpla încheiere a unui acord de mediere între părinți, prin care se stabilește o pensie de întreținere, presupune existența unor neînțelegeri cu privire la contribuția lor la cheltuielile privind creșterea și educarea copilului, nefiind necesară dovedirea neîndeplinirii acestei obligații de către unul dintre aceștia. În baza dispozițiilor art. 63 din Legea nr. 192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator, părinții pot solicita instanței să consfințească înțelegerea lor cuprinsă într-un acord de mediere. Instanța are obligația să verifice legalitatea respectivului acord de mediere, potrivit art. 58 alin. (2), (4) și (5) din aceeași lege și respectarea interesului superior al copilului potrivit art. 263 C. civ. coroborat cu art. 8 din Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului. Doar dacă se constată că acordul de mediere încalcă interesul superior al copilului sau dispozițiile legii instanța va respinge cererea.

Prin urmare, dacă acordul de mediere privind stabilirea unei pensii de întreținere în favoarea copilului și în sarcina unuia dintre părinții care locuiesc împreună este încheiat în forma prevăzută de lege și nu contravine interesului superior al copilului, acesta va fi consfințit de instanță în condițiile art. 438 - 441 din C. pr. civ., republicat, fără a fi necesar să se facă dovada neîndeplinirii acestei obligații de întreținere de către părinte.

Spre deosebire de situația în care părinții locuiesc împreună și nu se pune problema locuinței diferite a copilului, în cazul celor care locuiesc separat și nici nu suntem în ipoteza unei acțiuni de divorț, în acordul de mediere trebuie să fie menționată și înțelegerea părinților privind stabilirea locuinței copilului, de aceasta depinzând modul în care fiecare dintre ei își va îndeplini obligația de a contribui la cheltuielile de creștere și educare a copilului.

În același sens este și opinia Institutului Național al Magistraturii, precum și opinia unanimă a judecătorilor de la Întâlnirea reprezentanților Consiliului Superior al Magistraturii cu președinții secțiilor civile ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel, desfășurată la Timișoara, în intervalul 19-20 noiembrie 2015. ([Minuta Întâlnirii reprezentanților Consiliului Superior al Magistraturii cu președinții secțiilor civile ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel, Timișoara, 19-20 noiembrie 2015](#))

6. Este posibilă, pe calea ordonanței președințiale, suplinirea acordului pârâtului/pârâtei pentru ca un minor să se deplaseze în străinătate însoțit doar de reclamant/reclamantă ori pentru ca minorului să i se întocmească pașaport?

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterrea problemelor de drept soluționate neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie de civilă, aferentă trimestrelor III-IV/2023, 21 noiembrie 2023, p. 3\)](#)

► **Rezumatul soluției însușite cu unanimitate de voturi**

Posibilitatea promovării unei cereri de ordonanță președințială pentru suplinirea de către instanță a acordului celuilalt părinte pentru eliberarea pașaportului este prevăzută expres de art. 17 din Legea 248/2005, astfel încât nu se poate susține că măsura eliberării pașaportului ar fi definitivă ori ireversibilă sau ar prejudica fondul.

► **Argumentele soluției însușite**

Nu se poate susține că măsura eliberării pașaportului ar fi definitivă ori ireversibilă sau ar prejudica fondul. Aceeași concluzie se reține și cu privire la suplinirea acordului părintelui pentru deplasarea copilului în străinătate, din perspectiva caracterului măsurii, cât timp este vorba de o deplasare limitată în timp. Urgența va fi verificată de la caz la caz.

III. DESPRE BUNURI

1. Servitutea de trecere. Modalitatea de stabilire a despăgubirilor (art. 617 – 619 Noul Cod Civil)

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterrea problemelor de drept soluționate neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie de civilă, aferentă trimestrului al III-lea/2014, 16 octombrie 2014, pag. 5\)](#)

1.1 Rezumatul soluției însușite

Spre deosebire de art. 616 fostul Cod civil, care prevedea în mod expres că așa-zisa servitute legală de trecere se stabilea cu titlu oneros, proprietarul fondului „dominant” având îndatorirea de a despăgubi pe proprietarul fondului care o „suportă”, noul Cod civil nu mai prevede în mod expres acest caracter al dreptului legal de trecere; nu mai puțin, el rezultă atât

din dispozițiile art. 618, care vorbește despre obligațiile de plată a „dublului despăgubirii”, dar mai ales, chiar dacă în mod indirect, din prevederile art. 620 care reglementează prescripția acțiunii în despăgubiri pe care o poate exercita proprietarul fondului ce suportă accesul la calea publică al proprietarului lipsit de un asemenea acces, precum și de „restituirea despăgubirilor încasate”. Deși noul cod nu dispune nimic în acest sens, despăgubirile vor putea fi stabilite prin acordul părților ori, în caz de litigiu, de către instanța de judecată. Din acest punct de vedere, sub regimul vechiului Cod civil, instanța supremă a decis, în mod judicios, că acțiunea în despăgubiri prevăzută de textele în materie are ca obiect paguba pricinuită fondului aservit și nu folosul pe care calea de trecere îl aduce proprietarului fondului dominant, iar în ipoteza executării unor lucrări trebuincioase pentru exercițiul servituții, ele se impută proprietarului fondului dominant; însă, atunci când trecerea servește și fondului aservit, cheltuielile au a fi suportate, proporțional cu foloasele culese”, și de proprietarul acestui fond.

1.2 Argumentele soluției însușite

În sistemul Noului Cod civil, servituțiile se pot constitui în temeiul unui act juridic ori prin uzucapiune, rămânând aplicabile dispozițiile în materie de carte funciară.

Noul Cod civil numai reglementează un mod de dobândire ce exista în fostul Cod civil, constituirea servituțiilor prin destinația proprietarului.

Ca atare, se pot constitui servituți prin convenție sau prin testament în formă autentică.

Noul Cod civil înlocuiește servitutea legală de trecere cu dreptul de trecere, ce poate fi exercitat de proprietarul locului fără acces la calea publică, de a obține un asemenea acces prin utilizarea unei căi de trecere ce se situează pe terenul proprietarului vecin, care dispune de acest acces.

Acest drept se poate realiza în anumite condiții prevăzute de art. 617 alin. 2 N.C.civ., în una din modalitățile juridice reglementare de art. 619 N.C.civ.:

- înțelegerea părților;
- hotărâre judecătorească;
- uzucapiunea specială de 10 ani existentă în materie.

Ipoteza prevăzută de art. 618 alin. 2 N. C.civ. dispare atunci când lipsa accesului la calea publică este imputabilă proprietarului care pretinde trecerea, aceasta poate fi stabilită numai cu consimțământul proprietarului fondului dominant și cu plata unei duble despăgubiri.

În această ipoteză, în lipsa unei prevederi legale în ce privește repararea prejudiciului, considerăm că pot fi aplicate regulile generale, potrivit art. 1349 și urm. N. C.civ., vechiul art. 998 C.civ., regulă valabilă și pentru dispozițiile art. 768 N. C.civ. – obligația proprietarului fondului dominant de a nu agrava situația fondului aservit (deciziile ICCJ nr. 2154/18.03.2005, în Jurisprudența Secției civile 2005; ICCJ – decizia nr. 4886/6 iunie 2005, în Jurisprudența Secției civile 2005).

2. Uzucapiunea imobiliară în Noul Cod de procedură civilă. Aplicabilitatea procedurii speciale uzucapiunilor începute sub imperiul vechiului Cod civil

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterea problemelor de drept soluționate neunitar de instanțele din raza Curtii de Apel Iași, în materie de civilă, aferentă trimestrului al IV-lea/2014, 11 decembrie 2014,pag. 1\)](#)

2.1 Rezumatul soluției însușite și argumentele

Uzucapiunile începute și neîmplinite la data intrării în vigoare a legii noi sunt în întregime supuse dispozițiilor legale care le-au instituit – art. 6 alin. 4 N.C.civ.

Procedura specială privind înscrierea drepturilor dobândite în temeiul uzucapiunii se aplică și posesiilor începute anterior Noului Cod civil.

Trebuie făcută o distincție între normele aplicabile condițiilor de fond ale uzucapiunii și normele de procedură privind înscrierea drepturilor dobândite în temeiul uzucapiunii.

În ceea ce privește dreptul substanțial (condițiile de fond ale uzucapiunii), distingem următoarele situații:

- posesiile începute înainte de intrarea în vigoare a Noului Cod civil se supun regulilor Codului civil din 1864;

- posesiile începute după intrarea în vigoare a Noului Cod civil se supun regulilor de la art. 930-934 NCC, cu următoare distincții în ceea ce privește efectele constatării îndeplinirii condițiilor uzucapiunii:

a) dacă erau deschise cărți funciare, până la îndeplinirea condițiilor prevăzute în art. 56 alin. 1 din Legea nr. 71/2011, uzucapiunea extratabulară își produce efectele de la data introducerii cererii de chemare în judecată prin care s-a solicitat constatarea îndeplinirii cerințelor legale ale acestui mod de dobândire, dacă acțiunea a fost admisă, respectiv de la data invocării excepției uzucapiunii, dacă această excepție a fost admisă – art. 82 alin. 2 din Legea nr. 71/2011;

b) dacă nu erau deschise cărți funciare, până la îndeplinirea condițiilor prevăzute în art. 56 alin. 1 din Legea nr. 71/2011, uzucapiunea extratabulară își produce efectele tot de la data introducerii cererii de chemare în judecată prin care s-a solicitat constatarea îndeplinirii cerințelor legale ale acestui mod de dobândire, dacă acțiunea a fost admisă, respectiv de la data invocării excepției uzucapiunii, dacă această excepție a fost admisă – art. 82 alin. 2 din Legea nr. 71/2011, aplicabil prin analogie;

c) în cazul îndeplinirii condițiilor prevăzute de art. 56 alin. 1 din Legea nr. 71/2011 - după finalizarea lucrărilor de cadastru pentru unitatea administrativ-teritorială în care se află imobilul posedat și deschiderea cărții funciare pentru imobilul respectiv -, admiterea unei cereri de înscriere a dreptului de proprietate dobândit în temeiul uzucapiunii va avea ca efect dreptul reclamantului de a se înscrie în cartea funciară, fiind considerat proprietar de la data înscrierii [art. 885 alin. 1 NCC].

Se poate observa că nu toate posesiile începute după intrarea în vigoare a Noului Cod civil conduc la aplicarea regulii potrivit căreia dobândirea dreptului de proprietate are loc prin înscrierea lui în cartea funciară, ca urmare a constatării îndeplinirii condițiilor uzucapiunii. Există situația posesiilor începute după intrarea în vigoare a Noului Cod civil, dar până la finalizarea lucrărilor de cadastru pentru unitatea administrativ-teritorială în care se afla imobilul posedat și deschiderea cărții funciare pentru imobilul respectiv, în cazul cărora uzucapiunea își produce efectele de la data introducerii cererii de chemare în judecată sau de la data invocării acesteia pe cale de excepție. Prin urmare, chiar sub imperiul dispozițiilor Noului Cod civil există distincții în privința efectelor pe care le produce constatarea îndeplinirii condițiilor uzucapiunii.

În ceea ce privește dreptul procedural, apreciem că trebuie distins după norma de la art. 3 din Legea nr. 76/2012, conform căreia dispozițiile Noului Cod de procedură civilă se aplică numai proceselor începute după intrarea acestuia în vigoare. Față de această regulă, trebuie să distingem între condițiile de fond ale uzucapiunii, care vor fi guvernate de Codul civil din 1865 sau Noul Cod civil, în funcție de data începerii posesiei, și procedura de urmat, care este cea prevăzută de art. 1049-1052 NCPC, atunci când cererea a fost formulată după intrarea acestuia în vigoare.

În privința efectelor încheierii de admitere, trebuie să distingem între următoarele situații:

a) pentru posesiile începute anterior Noului Cod civil, încheierea de admitere va avea ca efect dobândirea dreptului de proprietate de la data începerii posesiei. Odată cu înscrierea

în cartea funciară, acest drept este opozabil erga omnes, dar orice persoană care nu a participat la proces va putea să conteste dreptul uzucapantului, deoarece încheierea nu se bucură de efectele obligativității și autorității de lucru judecat față de aceasta;

b) pentru posesiile începute după intrarea în vigoare a Noului Cod civil, dar până la finalizarea lucrărilor de cadastru pentru unitatea administrativ-teritorială în care se află imobilul posedat și deschiderea cărții funciare pentru imobilul respectiv, încheierea de admitere va avea ca efect dobândirea dreptului de proprietate de la data înregistrării cererii de chemare în judecată prin care s-a solicitat constatarea îndeplinirii cerințelor legale ale uzucapiunii (art. 82 alin. 2 coroborat cu art. 56 din Legea nr. 71/2011). Și în acest caz, efectul înscrierii în cartea funciară nu este constitutiv de drept, orice persoană, care nu a participat la procedură, va putea contesta dreptul prin formularea unei cereri principale prin care să revendice bunul respectiv;

c) pentru posesiile începute după intrarea în vigoare a Noului Cod civil, după finalizarea lucrărilor de cadastru pentru unitatea administrativ-teritorială în care se află imobilul posedat și deschiderea cărții funciare pentru imobilul respectiv, reclamantul este considerat proprietar de la data înscrierii, în condițiile legii, în cartea funciară a dreptului de proprietate dobândit în temeiul uzucapiunii.

Această teză juridică are avantajul de a rezolva în mod imediat o problemă sesizată în practica instanțelor judecătorești în legătură cu imposibilitatea de identificare a titularului dreptului real principal împotriva căruia se invocă curgerea posesiei, mai ales în acele situații în care este vorba de imobile neintabulate. Potrivit procedurii instituite de Noul Cod de procedură civilă, acțiunea ar putea fi declanșată și în absența unei persoane care să fie identificată ca titular al dreptului real principal, urmând ca aceasta să formuleze opoziție în condițiile art. 1051 alin. 5 NCPC.

În ce măsură dobândirea dreptului de proprietate sau a altui drept real prin uzucapiunea extratabulară mai poate fi invocată pe cale de excepție în procesele începute după intrarea în vigoare a Noului Cod de procedură civilă ?

Față de instituirea unei proceduri speciale pentru constatarea dobândirii dreptului de proprietate pe cale de uzucapiune extratabulară, apreciem că, în procesele începute sub imperiul Noului Cod de procedură civilă, uzucapiunea extratabulară nu poate fi invocată pe cale de apărare (pe cale de excepție) și nici prin formularea unei cereri reconvenționale în acest sens, singura soluție fiind formularea unei cereri pe cale principală, în condițiile art. 1049-1052 NCPC. În acest sens, dispozițiile art. 82 alin. 2 din Legea nr. 71/2011 sunt abrogate conform art. 83 lit. k) din Legea nr. 76/2012, în partea care se referă la invocarea excepției uzucapiunii.

2.2 Notă: [DECIZIE ICCJ RIL nr. 19 din 5 octombrie 2015](#): În interpretarea și aplicarea prevederilor art. 1.050-1.053 din Codul de procedură civilă și art. 56, art. 76 și art. 82 din Legea nr. 71/2011 stabilește că procedura specială reglementată de prevederile art. 1.050-1.053 din Codul de procedură civilă nu este aplicabilă în privința posesiilor începute anterior intrării în vigoare a Codului civil.

IV. DESPRE MOȘTENIRE ȘI LIBERALITĂȚI

1. Dovada calității procesuale pasive în cazul partajului privind o suprafață de teren înscrisă într-un titlu de proprietate comun, în ipoteza în care o parte dintre titularii din titlu sunt decedați, iar în judecată sunt chemați, în calitate de pârâți, moștenitorii defuncților, fără ca moștenirile titularilor decedați să fie dezbătute; dovada calității

procesuale pasive a pârâților se face cu actele de stare civilă sau numai cu certificatul de moștenitor al titularului decedat

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterea problemelor de drept soluționate neunitar de instanțele din raza Curtii de Apel Iași, în materie de civilă, aferentă trimestrului al II-lea/2014, 20 iunie 2014, pag. 8)

1.1 Rezumatul soluției însușite și argumentele

Potrivit art. 91 din Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, succesiunile deschise înainte de intrarea în vigoare a Codului civil sunt supuse legii în vigoare la data deschiderii moștenirii.

Pentru moștenirile deschise înainte de 1 octombrie 2011, legea aplicabilă este cea prevăzută de vechiul Cod civil (termenul de acceptare a succesiunii, numărul, calitatea moștenitorilor, cotele).

Sub aspectul competenței, se aplică legea nouă, iar din punct de vedere al dreptului substanțial, se aplică legea de la data deschiderii moștenirii.

Este cazul moștenirilor deschise înaintea intrării în vigoare a Codului civil și înregistrate după intrarea în vigoare a acestuia.

În ipoteza prezentată, dacă o parte din titularii din titlu sunt decedați, iar în judecată sunt chemați în calitate de pârâți, moștenitorii defunctului au calitate procesuală pasivă, fiind succesibili dacă îndeplinesc condițiile prevăzute de lege pentru a putea moșteni, dar care nu și-au exercitat încă dreptul de opțiune succesorală, dovada se va face cu acte de stare civilă.

De precizat că în conformitate cu dispozițiile Noului cod civil – art. 953 – moștenirea este transmiterea patrimoniului unei persoane decedate către una sau mai multe persoane în viață, spre deosebire de Codul civil de la 1865, unde moștenirea era un mod de dobândire a proprietății bunurilor.

Transmiterea calității părților are caracter legal sau convențional, conform art. 38 N.C.proc.civ.

În cazul persoanelor fizice, transmiterea legală operează în temeiul moștenirii legale sau testamentare.

Astfel, dacă una din părțile unui raport juridic dedus judecății a decedat în cursul procesului, în principiu drepturile și obligațiile sale procesuale vor fi preluate de către moștenitorii acesteia, operând ca atare transmiterea calității procesuale.

2. Soluția ce trebuie adoptată în cazul cererilor privind completarea certificatului de moștenitor cu alte bunuri succesoriale, în ipoteza în care părțile se înțeleg, iar Biroul Notarului Public care a emis certificatul de moștenitor este în funcțiune, având în vedere dispozițiile art. 118 din Legea nr. 36/1995

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterea problemelor de drept soluționate neunitar de instanțele din raza Curtii de Apel Iași, în materie de civilă, aferentă trimestrului al II-lea/2014, 20 iunie 2014, pag. 9)

2.1 Rezumatul soluției însușite și argumentele

Certificatul de moștenitor face dovada dreptului de proprietate și nu se poate elibera certificat de moștenitor, cu excepția celui de calitate, pentru un defunct căsătorit, fără lichidarea regimului matrimonial prin act autentic.

Lichidarea se face prin înscris autentic, conform prevederilor art. 320 N.C.civ., mențiunea lichidării fiind inclusă în certificatul de moștenitor. Față de dispozițiile vechiului Cod civil, certificatul de moștenitor putea fi folosit ca mijloc de dovadă a unui mod de dobândire a proprietății.

Prin art. 1133 alin. 1 din Noul Cod civil, legiuitorul a pus capăt acestei controverse, stipulând în mod expres că „certificatul de moștenitor face dovada calității de moștenitor, legal sau testamentar, precum și dovada dreptului de proprietate al moștenitorilor acceptanți asupra bunurilor din masa succesorală, în cota care se cuvine fiecăruia.” Ca atare, certificatul de moștenitor creează o prezumție în legătură cu calitatea de proprietar a persoanei care îl produce, prezumție care poate fi răsturnată în justiție, de partea adversă.

Asupra elementelor pe care le stabilește notarul – calitatea și numărul moștenitorilor, întinderea drepturilor, compunerea masei succesoriale – părțile nu pot tranzacționa.

Ca atare, indiferent de motivele pentru care au fost de acord cu emiterea certificatului de moștenitor, părțile sunt îndreptățite să îl conteste și avem în vedere dispozițiile art. 1134 și art. 2502 N.C.civ.

3. Posibilitatea ieșirii din indiviziune cu privire la terenurile față de care, prin raport de expertiză topo-cadastrală, se constată că există suprapuneri de terenuri aparținând unor terți

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie de civilă, aferentă trimestrelor III-IV/2021, 21.12.2021, pag. 11)

3.1 Rezumatul soluției însușite (MAJORITATE)

Judecătorii din raza Curții de Apel Iași consideră că poate fi obiect al partajului un teren pentru care s-a constatat prin expertiza efectuată că se suprapune cu alte suprafețe de teren, cât timp există un titlu de proprietate/alt act de proprietate pe numele defunctului, act care nu a fost desființat.

3.2 Argumentele soluției însușite

Potrivit art. 1143 Cod civil (similar art. 728 din Codul civil din 1864), nimeni nu poate fi obligat a rămâne în indiviziune. La stabilirea masei succesoriale, trebuie avute în vedere bunurile existente în patrimoniul succesoral la momentul deschiderii succesiunii. Cât timp terenul se află în masa succesorală la momentul deschiderii succesiunii, iar actul de proprietate prezentat nu este desființat, imobilul teren poate forma obiect al ieșirii din indiviziune, moștenitorul căruia i se atribuie preluând și eventuala situație litigioasă. Disputa cu privire la teren se poate rezolva doar în cadrul acțiunii în revendicare, în contradictoriu cu terțul al cărui teren se suprapune cu terenul ce formează obiect al partajului, acțiune în cadrul căreia se verifică titlurile de proprietate (și transmițerile succesive), dându-se prevalență celui mai bine caracterizat. Întrucât potrivit Noului Cod civil, partajul are, conform art. 680 din Codul civil, efect constitutiv și produce efecte de la data înscrierii în cartea funciară, ceea ce înseamnă că moștenitorul în lotul căruia cade bunul va avea dificultăți în a dispune de acest bun, soluția rezolvării situației juridice anterior partajului ar fi recomandabilă. Cu toate acestea, nu se poate susține soluția inadmisibilității partajului, dacă moștenitorii stăruie în ieșirea din indiviziune, deoarece s-ar înfrânge principiul art. 1143 Cod civil, cu prețul creării unui blocaj sinonim cu o perpetuare a coproprietății pe o durată greu de determinat.

V. DESPRE OBLIGAȚII

1. Soluțiile pronunțate în cererile formulate de către furnizorul de energie electrică având ca obiect pretenții (formulate pe dreptul comun sau prin cererile de valoare redusă), fără a exista un contract încheiat între părți

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbateră problemelor de drept soluționate neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie de civilă, aferentă trimestrelor III-IV/2018, 9 noiembrie 2018, pag. 2)

1.1 Rezumatul soluției însușite și argumentele (UNANIMITATE)

Posibilitatea obligării pârâtului la plata contravalorii energiei electrice și a penalităților de întârziere în baza facturilor emise de creditor și în lipsa unui contract de prestări servicii încheiat între creditor și debitor, a fost discutată la întâlnirea reprezentanților CSM cu președinții secțiilor civile ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și ale curților de apel, desfășurată la Bacău în perioada 23-24 iunie 2016. (Minuta Întâlnirii reprezentanților Consiliului Superior al Magistraturii cu președinții secțiilor civile ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și ale curților de apel, Bacău, 23-24 iunie 2016).

Participanții au apreciat, în unanimitate, că: „în general, factura are rolul de a dovedi, atunci când este acceptată, livrarea/efectuarea bunului/serviciului la care se referă atunci când, prin ipoteză, bunul/serviciul a fost contractat, prealabil livrării, între furnizor și beneficiar. Atunci când, dimpotrivă, din diferite motive, livrarea nu este precedată de încheierea unui contract, factura, prin acceptare, devine nu doar proba executării contractului, ci, prioritar, dovada existenței acestuia.

Cele expuse mai sus au în vedere capătul de cerere privind contravaloarea bunului/serviciului prestat, dar neachitat de către debitor. În schimb, inexistența unui contract prealabil livrării face ca factura să nu poată justifica pretenția privind penalitățile stipulate, unilateral, de furnizor pe factura respectivă.

În acord cu practica judiciară, nu se poate stabili un consimțământ pe care debitorul și l-ar fi dat pentru clauza penală prin simplul fapt al acceptării facturii pentru bunul/serviciul principal, cunoscut fiind că acea clauză este, în sine, o convenție accesorie raportului contractual din care se naște obligația principală, adică obligația privind livrarea bunului sau, după caz, prestarea serviciului.

Concluzionând, factura, prin acceptare, creează în sarcina debitorului beneficiar al bunului/serviciului obligația de plată a contravalorii acesteia deoarece acceptarea facturii relevă nașterea unui raport contractual, însă, în lipsa unui contract (scris) încheiat în prealabil, nu poate genera și obligația de plată a penalităților prin simpla mențiune, relevând o manifestare de voință unilaterală, aplicată pe factură, de către furnizor, cu privire la plata unor penalități pentru întârziere”.

S-au avut în vedere și dispozițiile art. 29 alin. 3 și 30 din Ordinul ANRE nr. 64/2014, redate mai jos, precum și faptul că hotărârea de Guvern nr. 1007/2004 pe care se întemeiază argumentația opiniei minoritare este în prezent abrogată.

ART. 29

(...)

(3) Dacă, pentru clienții definiți la art. 8 alin. (1) lit. a) pct. (iv) și lit. b) pct. (ii) și (iii) nu este posibilă încheierea/semnarea contractului înainte de data preluării acestora de către FUI, furnizarea energiei electrice se realizează pe baza contractului-cadru, clauzele acestuia intrând de drept în vigoare astfel încât să se asigure continuitatea în alimentarea cu energie electrică a clienților respectivi.

ART. 30

(1) Termenele pentru care este permisă furnizarea energiei electrice clienților finali menționați la art. 29 alin. (3) fără contract încheiat/semnat între aceștia și FUI se stabilesc prin reglementări aprobate de ANRE.

(2) Refuzul clientului final de a semna contractul de furnizare, după perioada maximă admisă de furnizare fără contract încheiat/semnat conform alin. (1), dă dreptul FUI să întrerupă furnizarea energiei electrice.

(3) Energia electrică activă consumată, precum și energia electrică reactivă facturabilă, inclusiv eventualele penalități, din momentul preluării clientului final de către FUI pentru furnizarea în regim de ultimă instanță și până în momentul încetării contractului, se datorează FUI și se plătesc de către clientul final la prețurile corespunzătoare acestui regim de furnizare, inclusiv pentru perioada în care furnizarea s-a realizat fără contract semnat.

2. Pretenții - obligarea pârâtului (persoană fizică) la plata sumei de reprezentând prejudiciu adus bugetului de stat prin reținerea și nevirarea, în termen de 30 de zile de la scadență, a sumelor reprezentând impozite sau contribuții cu reținere la sursă

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie de civilă, aferentă trimestrelor III-IV/2019, 16 ianuarie 2020, pag. 4\)](#)

Rezumatul soluției însușite și argumentele (MAJORITATE)

Instanța trebuie să se pronunțe în limitele investiției și să analizeze pe fond condițiile răspunderii civile delictuale; argumentarea - sumară - a soluției pronunțate, întemeiată pe inexistența unui drept de opțiune cu privire la calea procedurală de urmat nu e corectă, atât din perspectiva încălcării principiului disponibilității părților (care include și dreptul reclamantului de a stabili cauza cererii de chemare în judecată) cât și din cea a nemotivării hotărârii, datorită neindicării/neverificării prevederilor Codului fiscal și ale Codului de procedură fiscală cu privire la care se reține că ar fi aplicabile.

Judecătorii participanți la întâlnire au avut în vedere, în argumentarea acestei soluții, și împrejurarea că, raportat la obiectul și la cauza cererii, astfel cum au fost determinate de reclamant, și la împrejurarea că în astfel de cauze nu a fost invocat și nici identificat un raport juridic de drept procesual fiscal, nu sunt aplicabile, în aceste cereri, constatările cuprinse în Decizia nr. 17/2015 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție.

În ce privește soluțiile diferite pronunțate de instanțele care au analizat îndeplinirea condițiilor atragerii răspunderii civile delictuale, se constată că problema de practică neunitară invocată vizează modul de interpretare a probatoriului și nu modul de interpretare a unei dispoziții legale.

3. Posibilitatea stabilirii prejudiciului suferit de EON Energie România ca urmare a săvârșirii faptei ilicite de consum fraudulos de energie în lipsa unei procedurii specifice elaborate de furnizor și aprobate de autoritatea competentă, respectiv ANRE

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie de civilă, aferentă trimestrului al II-lea/2017, 16 iunie 2017, pag. 11\)](#)

3.1 Rezumatul soluției însușite și argumentele (MAJORITATE)

Opinia exprimată este în sensul că, în situația în care nu există o procedură specifică aprobată de autoritatea competentă - ANRE prejudiciul suferit de EON România ca urmare a săvârșirii faptei de consum fraudulos de energie poate fi stabilit de instanța de judecată în condițiile răspunderii civile delictuale particulare.

Se vor avea în vedere dispozițiile art. 1385 C.civ.: „prejudiciul se repară integral, dacă prin lege nu se prevede altfel”.

Sunt supuse reparării atât pierderea suferită de cel prejudiciat, adică paguba efectivă (*damnum emergens*), câștigul pe care, în condiții obișnuite, ar fi putut să îl realizeze și de care a fost lipsit, deci câștigul nerealizat de victimă, ca urmare a faptei ilicite (*lucrum cessans*), precum și cheltuielile pe care le-a făcut pentru evitarea sau limitarea prejudiciului (art. 1385 alin. 3 C.civ.).

4. Reținerea existenței prejudiciului nerealizat (*lucrum cessans*) în cauzele în care se solicită contravaloarea lipsei de folosință asupra unui teren, cu privire la care s-a reconstituit dreptul de proprietate în temeiul Legii nr. 18/1991

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterăa problemelor de drept soluționate neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie de civilă, aferentă trimestrului al II-lea/2023, 22 iunie 2023, pag. 2\)](#)

4.1 Rezumatul soluției însușite și argumentele

În ipoteza prezentată, când beneficiarii hotărârilor judecătorești definitive care reconstituie dreptul de proprietate asupra unor terenuri în temeiul Legii nr. 18/1991 solicită contravaloarea lipsei de folosință a terenului și când s-a reținut ca dovedită împrejurarea că neexecutarea hotărârii judecătorești s-a datorat culpei pârâtelor autorității publice, se vor verifica condițiile răspunderii civile delictuale în temeiul art. 1349 alin. 1 și 2 din Codul civil, neputându-se susține de plano că prejudiciul nu este cert doar pentru că terenul nu este individualizat. De asemenea, dispozițiile art. 906 CPC nu înlătură reclamanților posibilitatea de a formula acțiune în răspundere delictuală pentru obținerea prejudiciilor rezultate din lipsa de folosință a terenului pentru o perioadă anterioară formulării acțiunii.

Argumente:

Hotărârea judecătorească de recunoaștere a dreptului de proprietate dă naștere la un bun în beneficiul reclamantului, iar neexecutarea acesteia poate cauza prejudicii prin privarea de proprietate.

Cu privire la caracterul cert al prejudiciului, pornindu-se de la caz la caz de la modalitatea în care reclamantul îl justifică, această condiție se verifică pe bază de probatorii. Chiar dacă hotărârea judecătorească de reconstituire nu individualizează terenul, acest aspect nu conduce de plano la considerarea caracterului necert al prejudiciului, dacă se probează destinația, categoria și vechiul amplasament al terenului pe care reclamantul l-a avut anterior și în considerarea căruia a primit de la autoritățile publice dreptul de reconstituire în natură, pe vechiul amplasament sau cu un teren similar, în echivalent.

Art. 906 CPC se referă la executarea silită în natură a obligațiilor de a face și reprezintă un mecanism în vederea constrângerii debitorului să își execute astfel de obligații, care nu pot fi îndeplinite prin altă persoană. Potrivit alin. 7 al acestui articol, acordarea de penalități în condițiile alin. (1) - (4) nu exclude însă obligarea debitorului la plata de despăgubiri, la cererea creditorului, în condițiile art. 892 sau ale dreptului comun. Așadar, reclamantul are la îndemână calea răspunderii civile delictuale, fie că apelează, fie că nu, la mecanismul reglementat de art. 906 CPC. Faptul că reclamantul nu a optat pentru executarea silită a unei hotărâri judecătorești care trebuia adusă la îndeplinire de autoritățile statului nu poate constitui un fine de neprimire pentru cererea de răspundere civilă delictuală, care

urmărește repararea prejudiciului produs prin lipsa de folosință a terenului pentru o perioadă anterioară formulării acțiunii.

Practica Curții EDO este în același sens: Cauza Popescu împotriva României din 2 martie 2004, publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 770 din 24 august 2005.

5. Obligarea pârâtului transportator aerian sau/și a operatorului aeronavelor civile la plata unei compensații în valoare de ... Euro în echivalent lei la cursul BNR din ziua plății, în temeiul art. 6 alin. 1 lit. b coroborat cu art. 7 alin. 1 lit. b din Regulamentul (CE) nr. 261/2004 reprezentând despăgubiri, precum și dobânda penalizatoare aferentă de la data de ... până la data plății efective

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterea problemelor de drept soluționate neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie de civilă, aferentă trimestrului I/2019, 14 martie 2019, pag. 4)

1.1 Rezumatul soluției însușite și argumentele (UNANIMITATE)

În ipoteza admiterii capătului de cerere privind acordarea despăgubirilor este datorată și dobânda prevăzută de disp. art. 1535 alin. 1 Cod civil, pentru neexecutarea obligației bănești la termen.

Obligația de plată a dobânzii legale este una previzibilă, neputându-se considera, în lipsa unei dispoziții exprese în acest sens, că Regulamentul nr. 261/2004 ar împiedica acordarea dobânzii legale.

Compensațiile prevăzute de Regulamentul nr. 261/2004 nu pot avea natura unei clauze penale întrucât aceasta din urmă nu poate fi decât rezultatul acordului de voință al părților, iar nu al intervenției legiuitorului. De altfel, compensația bănească prevăzută de art. 7 din Regulamentul nr. 261/2004 este una minimă, nefiind exclusă posibilitatea dovedirii, în condițiile dreptului comun, a unui prejudiciu mai mare suferit de călător.

Prin urmare, în lipsa unei dispoziții exprese în acest sens, nu se poate considera că Regulamentul nr. 261/2004 împiedică acordarea acestei dobânzi.

6. Posibilitatea instanței de judecată să invoce din oficiu incidența prevederilor art. 1.541 alin. (1) lit. b) din Codul civil referitoare la reducerea penalității vădit excesive și astfel să pună în discuția părților eventualul caracter disproporționat al clauzei penale, în lipsa unei cereri exprese din partea părții interesate?

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor de la Curtea de Apel Iași și instanțele arondate, privind problemele de practică judiciară neunitară în materie de civilă, în trimestrul I/2022)

6.1 Rezumatul soluției (MAJORITATE):

Instanța nu poate să aplice din oficiu prevederile art. 1541 Cod civil și să pună în discuția părților eventualul caracter disproporționat al clauzei penale, în lipsa unei astfel de cereri din partea celui care are interes să o formuleze.

6.2 Argumente:

Art. 1541 Cod civil este o normă de ordine privată și nu de ordine publică, urmărind protejarea interesului individual al debitorului. Această concluzie rezultă din natura clauzei

penale, asupra căreia instanța nu poate interveni decât în situațiile expres și limitativ prevăzute de lege.

Pe cale de consecință, debitorul este singurul în măsură să formuleze o cerere de reducere a clauzei penale, invocând și probând caracterul vădit excesiv al penalității, față de prejudiciul ce putea fi prevăzut de părți la încheierea contractului.

Pentru litigiile supuse legii protecției consumatorului, instanța din oficiu are obligația de a invoca nulitatea clauzelor abuzive, în baza jurisprudenței constante a CJUE. Între cele două tipuri de litigii însă există diferențe (de obiect, cauză și sancțiune specifică), similare cu diferențele existente între acțiunile pentru constatarea impreviziunii și cele de constatare a clauzelor abuzive.

6.3 Notă: Minuta întâlnirii reprezentanților Consiliului Superior al Magistraturii cu președinții secțiilor civile ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel, Craiova, 26-27 mai 2022 Opinia majoritară este în sensul că instanța poate, din oficiu, să reducă penalitatea, în temeiul art. 1.541 alin. (1) lit. b) C. civ.

7. Rezilierea unui contract sinalagmatic în baza unui pact comisoriu de grad IV, modul de aplicare a pactului, efecte

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie de civilă, aferentă trimestrului I/2023, 23 martie 2023, pag. 8\)](#)

7.1. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

În urma dezbaterilor, s-a agreat că, pentru a opera pactul comisoriu de ultim grad, nu este necesară nicio *formalitate* de punere în întârziere sau de comunicare a activării acestuia din partea creditorului către debitor, însă în aceste tipuri de cauze, s-a constatat că este necesar a se proba de către reclamant data exactă când a activat pactul comisoriu, întrucât pretențiile solicitate se acordă în funcție de acest moment.

Din dezbateri, a rezultat că soluțiile diferite în practica instanțelor se datorează neprobării în aceste cauze a datei exacte a rezilierii, aspect esențial pentru determinarea pretențiilor reclamantului. Manifestarea de voință din partea creditorului privind aplicarea pactului comisoriu trebuie să rezulte din probele dosarului, sub aspectul momentului la care s-a produs, pentru a se putea stabili despăgubirile, care se calculează de la data rezilierii.

8. Interpretarea art. 1831 C.civ.

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie de civilă, aferentă trimestrului al II-lea/2016, 1 iulie 2016, pag. 11\)](#)

8.1. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

Dreptul de a pretinde chiria până la încetarea închirierii prin hotărârea definitivă de reziliere poate fi formulat de către locator în temeiul art. 34 C.pr.civ., fiind vorba de o obligație periodică a chiriașului. Cât privește dreptul locatorului de a fi despăgubit pentru lipsa de folosință, el are ca finalitate repararea unui prejudiciu cert (din moment ce el este unul viitor și sigur), apt de a fi reparat prin chiar hotărârea prin care instanța se pronunță asupra și asupra rezilierii. De altfel, credem că art. 1831 alin. (2) C.civ. poate fi privit el însuși

ca un temei suficient pentru posibilitatea recunoscută locatorului de a pretinde odată cu evacuarea și suma prevăzută de acest text legal.

8.2 Argumente soluției însușite

Rațiunea textului supus analizei este de a oferi locatorului un criteriu suplă și eficient pentru evaluarea lipsei de folosință atunci când, deși a obținut evacuarea chiriașului, acesta continuă să rămână în stăpânirea bunului închiriat.

Cererea de acordare a chiriei poate fi formulată de către locator odată cu solicitarea de reziliere a locațiunii și de evacuare a chiriașului (ipoteză care, de altfel, a declanșat problema de practică neunitară), fără ca demersul acestuia întemeiat pe dispozițiile art. 1831 alin. (2) C.civ. să poată fi considerat prematur.

Soluția avansată are ca punct de plecare natura juridică a sumei datorate în temeiul art. 1831 alin. (2) C.civ.

Până la rămânerea definitivă a soluției de reziliere, din moment ce contractul de închiriere este încă în ființă, ea reprezintă chiria datorată de către chiriaș locatorului.

Pentru perioada ce urmează momentului rămânerii definitive a soluției de reziliere a locațiunii, suma la care face referire art. 1831 alin. (2) C.civ. constituie criteriul de evaluare a prejudiciului înregistrat de către locator ca urmare a faptei ilicite a chiriașului de a rămâne în folosința bunului și după încetarea închirierii. Este însă de subliniat că trimiterea pe care textul legal o face la chirie are doar rolul de a stabili nivelului primar de despăgubire la care este îndreptățit locatorul, din moment ce el are dreptul la repararea în integralitate a prejudiciu cauzat prin fapta ilicită a chiriașului de a folosi bunul, sub rezerva, desigur, de a dovedi o astfel de pagubă. Referitor :a despăgubirea datorată de către chiriaș pentru ocuparea abuzivă a bunului asupra căruia a purtat închirierea, ea nu poate avea alt temei decât angajarea răspunderii civile delictuale a acestuia.

Fie că are un izvor contractual (pentru perioada cuprinsă până la rămânerea definitivă a rezilierii) sau unul delictual (pentru perioada de după rămânerea definitivă a rezilierii), dreptul locatorului de a pretinde suma indicată în cuprinsul art. 1831 alin. (2) C.civ. poate fi valorificat prin chiar cererea prin care se tinde și la rezilierea locațiunii și evacuarea chiriașului.

Astfel, dreptul de a pretinde chiria până la încetarea închirierii prin hotărârea definitivă de reziliere poate fi formulat de către locator în temeiul art. 34 C.pr.civ., fiind vorba de o obligație periodică a chiriașului. Cât privește dreptul locatorului de a fi despăgubit pentru lipsa de folosință, el are ca finalitate repararea unui prejudiciu cert (din moment ce el este unul viitor și sigur), apt de a fi reparat prin chiar hotărârea prin care instanța se pronunță asupra și asupra rezilierii. De altfel, credem că art. 1831 alin. (2) C.civ. poate fi privit el însuși ca un temei suficient pentru posibilitatea recunoscută locatorului de a pretinde odată cu evacuarea și suma prevăzută de acest text legal.

În același sens este și opinia Institutului Național al Magistraturii și a președinților secțiilor civile exprimată cu unanimitate de voturi la Întâlnirea președinților secțiilor civile ale ÎCCJ și curților de apel, de la Bacău, 23 – 24 iunie 2016. ([Minuta reprezentanților Înaltei Curți de Casație și Justiție cu președinții secțiilor civile ale curților de apel, Bacău, 23 – 24 iunie 2016](#))

9. Interpretarea art. 1831 C.civ. „chiriașul este obligat la plata chiriei prevăzute în contract până la data eliberării efective a locuinței, precum și la repararea prejudiciilor de orice natură cauzate locatorului până la acea dată”

9.1 Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

Dreptul de a pretinde chiria până la încetarea închirierii prin hotărârea definitivă de reziliere poate fi formulat de către locator în temeiul art. 34 C.proc.civ., fiind vorba de o obligație periodică a chiriașului. Cât privește dreptul locatorului de a fi despăgubit pentru lipsa de folosință, el are ca finalitate repararea unui prejudiciu cert (din moment ce el este unul viitor și sigur), apt de a fi reparat prin chiar hotărârea prin care instanța se pronunță asupra și asupra rezilierii. De altfel, art. 1831 alin. (2) C.civ. poate fi privit el însuși ca un temei suficient pentru posibilitatea recunoscută locatorului de a pretinde odată cu evacuarea și suma prevăzută de acest text legal.

Opinia unanimă a judecătorilor prezenți la întâlnirea trimestrială este în același sens cu opinia Institutului Național al Magistraturii și a președinților secțiilor civile exprimată la Întâlnirea președinților secțiilor civile ale ÎCCJ și curților de apel, de la Cluj, 13 – 14 octombrie 2016. ([Minuta Întâlnirii reprezentanților Înalte Curți de Casație și Justiție cu președinții secțiilor civile ale curților de apel, Cluj, 13 – 14 octombrie 2016](#)).

9.2 Argumentele soluției însușite

Problema a fost discutată și în cadrul întâlnirii reprezentanților Consiliului Superior al Magistraturii cu președinții secțiilor civile ale Înalte Curți de Casație și Justiție și curților de apel, ce a avut loc la Bacău, în perioada 23-24 iunie 2016.

Rațiunea textului supus analizei este de a oferi locatorului un criteriu suplă și eficient pentru evaluarea lipsei de folosință atunci când, deși a obținut evacuarea chiriașului, acesta continuă să rămână în stăpânirea bunului închiriat.

Cererea de acordare a chiriei poate fi formulată de către locator odată cu solicitarea de reziliere a locațiunii și de evacuare a chiriașului (ipoteză care, de altfel, a declanșat problema de practică neunitară), fără ca demersul acestuia întemeiat pe dispozițiile art. 1831 alin. (2) C.civ. să poată fi considerat prematur.

Soluția avansată are ca punct de plecare natura juridică a sumei datorate în temeiul art. 1831 alin. (2) C.civ.

Până la rămânerea definitivă a soluției de reziliere, din moment ce contractul de închiriere este încă în ființă, ea reprezintă chiria datorată de către chiriaș locatorului.

Pentru perioada ce urmează momentului rămânerii definitive a soluției de reziliere a locațiunii, suma la care face referire art. 1831 alin. (2) C.civ. constituie criteriul de evaluare a prejudiciului înregistrat de către locator ca urmare a faptei ilicite a chiriașului de a rămâne în folosința bunului și după încetarea închirierii.

Este însă de subliniat că trimiterea pe care textul legal o face la chirie are doar rolul de a stabili nivelul primar de despăgubire la care este îndreptățit locatorul, din moment ce el are dreptul la repararea în integralitate a prejudiciu cauzat prin fapta ilicită a chiriașului de a folosi bunul, sub rezerva, desigur, de a dovedi o astfel de pagubă. Referitor la despăgubirea datorată de către chiriaș pentru ocuparea abuzivă a bunului asupra căruia a purtat închirierea, ea nu poate avea alt temei decât angajarea răspunderii civile delictuale a acestuia.

Fie că are un izvor contractual (pentru perioada cuprinsă până la rămânerea definitivă a rezilierii) sau unul delictual (pentru perioada de după rămânerea definitivă a rezilierii), dreptul locatorului de a pretinde suma indicată în cuprinsul art. 1831 alin. (2) C.civ. poate fi valorificat prin chiar cererea prin care se tinde și la rezilierea locațiunii și evacuarea chiriașului.

10. Interpretarea art. 1798 C.civ.

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie de civilă, aferentă trimestrului al II-lea/2016, 1 iulie 2016, pag. 13\)](#)

1 Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

Art. 1798 C.civ. conferă valoare de titlu executoriu contractului de locațiune nu doar pentru plata chiriei, ci și pentru achitarea penalităților datorate pentru întârzierea executării la termen a chiriei.

2 Argumentele soluției însușite

Dreptul de creanță al locatorului de a cere plata chiriei precum și cel de a pretinde plata penalităților de întârziere reprezintă bunuri în sensul art. 542 alin. (2) C.civ. în timp ce dreptul la plata chiriei are configurația unui bun principal, cel care are ca obiect achitarea penalităților are natura unui bun accesoriu al celui dintâi [art. 546 alin. (1) C.civ.].

Iar bunul accesoriu urmează soarta juridică a bunului principal, așa cum prevede art. 546 alin. (4) C.civ. Prin urmare, regimul juridic aplicabil bunului principal este practic transferat și bunului accesoriu. În termenii problemei analizate, transferul regimului bunului principal asupra celui accesoriu se traduce prin aceea că valoarea de titlu executoriu a contractului de locațiune privește nu doar creanța principală, dar și accesoriile acesteia reprezentate de penalitățile de întârziere datorate de către chiriaș locatorului.

De altfel, interpretarea în sensul căreia valoarea de titlu executoriu a locațiunii privește numai plata chiriei, dincolo de faptul că înfrânge regula „accesoriul urmează soarta principalului”, încurajează în mod nejustificat procedibilitatea, locatorul fiind obligat să se adreseze instanței de judecată pentru a obține penalitățile de întârziere datorate de către chiriaș.

3. În același sens este și opinia Institutului Național al Magistraturii și a președinților secțiilor civile exprimată cu unanimitate de voturi la Întâlnirea președinților secțiilor civile ale ÎCCJ și curților de apel, de la Bacău, 23 – 24 iunie 2016. [\(Minuta Întâlnirii reprezentanților Înaltei Curți de Casăție și Justiție cu președinții secțiilor civile ale curților de apel, Bacău, 23 – 24 iunie 2016\).](#)

11. Plata contravalorii închirierii unui autovehicul, serviciu facturat conform art. 25 pct. 1 din Norma 20/2017. Este necesară plata anticipată a serviciilor de închiriere auto prestate potrivit art. 25 alin. (7) lit. d) Legii nr. 38/2003 privind transportul în regim de taxi și în regim de închiriere? (Judecătoria Iași)

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor de la Curtea de apel Iași și instanțele arondate, privind problemele de practică judiciară neunitară în materie de civilă, în trimestrul al II-lea/2022\)](#)

11.1 Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE):

Art. 25 alin. (7) lit. d) Legii nr. 38/2003 privind transportul în regim de taxi și în regim de închiriere nu este incident în cauzele formulate în temeiul art. 22 din Legea nr. 132/2017, care au ca obiect obligarea asiguratorului la plata despăgubirilor pentru repararea prejudiciilor

reprezentând consecința lipsei de folosință a vehiculului avariat, inclusiv înlocuirea temporară a vehiculului.

11.2 Argumente:

Legea nr. 38/2003 privind transportul în regim de taxi și în regim de închiriere reglementează autorizarea, organizarea, atribuirea gestiunii și controlul efectuării serviciului de transport în regim de taxi, precum și autorizarea, organizarea și controlul efectuării transportului în regim de închiriere. Art. 25 din acest act normativ prevede documentele sau însemnele care trebuie să existe la bordul autoturismului, pentru executarea serviciului de închiriere de autoturisme, din perspectiva autorizării acestui serviciu. Prevederile legale menționate dau expresie obligației statului de a impune reguli de disciplină economică menite să creeze un cadru adecvat desfășurării activităților la care se referă aceste texte, prin impunerea anumitor exigențe pe care cei care doresc să presteze un astfel de serviciu public trebuie să le îndeplinească. Așadar, textul prevede obligații pentru cei autorizați să efectueze acest serviciu public și nu instituie o anumită valoare probatorie a documentelor care trebuie să existe la bordul vehiculelor.

În cazul acțiunii prevăzute de art. 22 din Legea nr. 132/2017, potrivit art. 11 din Legea nr. 132/2017 și art. 25 din NORMA nr. 20 din 27 iulie 2017 privind asigurările auto din România, persoana prejudiciată trebuie să probeze prejudiciul suferit pe baza documentelor justificative din care rezultă costurile de înlocuire a vehiculului avariat, costuri care nu trebuie să depășească valoarea chiriei achitate pentru un vehicul de o clasă similară ori inferioară, închiriat de la entități autorizate cu acest obiect de activitate. Caracterul justificat al documentelor sunt aspecte de probațiune care se analizează de la caz la caz de instanța de judecată.

12. Reținerea existenței prejudiciului nerealizat (lucrum cessans) în cauzele în care se solicită contravaloarea lipsei de folosință asupra unui teren, cu privire la care s-a reconstituit dreptul de proprietate în temeiul Legii nr. 18/1991

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor de la Curtea de apel Iași și instanțele arondate, privind problemele de practică judiciară neunitară în materie de civilă, în trimestrul al II-lea/2023, 22.06.2023\)](#)

12.1. Rezumatul și argumentele soluției însușite (majoritate):

În ipoteza prezentată, când beneficiarii hotărârilor judecătorești definitive care reconstituie dreptul de proprietate asupra unor terenuri în temeiul Legii nr. 18/1991 solicită contravaloarea lipsei de folosință a terenului și când s-a reținut ca dovedită împrejurarea că neexecutarea hotărârii judecătorești s-a datorat culpei pârâtelor autorități publice, se vor verifica condițiile răspunderii civile delictuale în temeiul art. 1349 alin. 1 și 2 din Codul civil, neputându-se susține de plano că prejudiciul nu este cert doar pentru că terenul nu este individualizat. De asemenea, dispozițiile art. 906 CPC nu înlătură reclamanților posibilitatea de a formula acțiune în răspundere delictuală pentru obținerea prejudiciilor rezultate din lipsa de folosință a terenului pentru o perioadă anterioară formulării acțiunii.

Hotărârea judecătorească de recunoaștere a dreptului de proprietate dă naștere la un bun în beneficiul reclamantului, iar neexecutarea acesteia poate cauza prejudicii prin privarea de proprietate.

Cu privire la caracterul cert al prejudiciului, pornindu-se de la caz la caz de la modalitatea în care reclamantul îl justifică, această condiție se verifică pe bază de probatorii. Chiar dacă hotărârea judecătorească de reconstituire nu individualizează terenul, acest aspect

nu conduce de plano la considerarea caracterului necert al prejudiciului, dacă se probează destinația, categoria și vechiul amplasament al terenului pe care reclamantul l-a avut anterior și în considerarea căruia a primit de la autoritățile publice dreptul de reconstituire în natură, pe vechiul amplasament sau cu un teren similar, în echivalent.

Art. 906 CPC se referă la executarea silită în natură a obligațiilor de a face și reprezintă un mecanism în vederea constrângerii debitorului să își execute astfel de obligații, care nu pot fi îndeplinite prin altă persoană. Potrivit alin. 7 al acestui articol, acordarea de penalități în condițiile alin. (1) - (4) nu exclude însă obligarea debitorului la plata de despăgubiri, la cererea creditorului, în condițiile art. 892 sau ale dreptului comun. Așadar, reclamantul are la îndemână calea răspunderii civile delictuale, fie că apelează, fie că nu, la mecanismul reglementat de art. 906 CPC. Faptul că reclamantul nu a optat pentru executarea silită a unei hotărâri judecătorești care trebuia adusă la îndeplinire de autoritățile statului nu poate constitui un fine de neprimire pentru cererea de răspundere civilă delictuală, care urmărește repararea prejudiciului produs prin lipsa de folosință a terenului pentru o perioadă anterioară formulării acțiunii.

Practica Curții EDO este în același sens: Cauza Popescu împotriva României din 2 martie 2004, publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 770 din 24 august 2005.

13. Construcțiile efectuate de către concubini. Dispozițiile legale aplicabile raporturilor patrimoniale dintre concubini pentru determinarea proporției în care fiecare concubin a contribuit la dobândirea bunurilor proprietatea exclusivă a unuia dintre ei. Drept de creanță

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbateră problemelor de drept soluționate neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie de civilă, aferentă trimestrelor III-IV/2024, 28 noiembrie 2024, pag. 5](#)

1. Rezumatul soluției însușite

Îmbogățirea fără justă cauză, ca temei juridic al acțiunii prin care concubinii pretind restituirea contribuției lor la dobândirea bunurilor proprietatea celui alt concubin, nu poate fi exclusă de plano, urmând a se aprecia de la caz la caz.

2. Argumentele

a) În ipoteza în care se invocă și se face dovada existenței unei înțelegeri între concubini cu privire la dobândirea bunurilor în comun, în timpul concubinajului, prin contribuția fiecăruia, fără a fi stabilită în concret cota fiecăruia din bun, sunt aplicabile prevederile art. 668 alin. 2 C.civ. ce fac trimitere la dispozițiile privitoare la regimul comunității legale, concubinii având la îndemână acțiunea de partaj, conform prevederilor art. 357 C.civ.

b) Acțiunea de partaj este disponibilă și în ipoteza dobândirii dreptului de proprietate pe cote părți, motiv pentru care, în ambele situații descrise anterior, nu poate fi promovată o acțiune întemeiată pe îmbogățirea fără justă cauză, aceasta fiind exclusă prin aplicarea prevederilor art. 1.348 C.civ.

c) În schimb, în ipoteza în care nu a existat vreo înțelegere între concubini și unul din ei a contribuit la dobândirea bunurilor de către celălalt în proprietatea exclusivă a acestuia, concubinul are un drept de creanță împotriva celui alt, al cărui temei juridic nu poate fi decât îmbogățirea fără cauză, simpla relație de concubinaj nefiind suficientă pentru a pretinde că îmbogățirea unuia dintre ei ar avea o cauză justă.

VI. DESPRE PRESCRIȚIA EXTINGTIVĂ, DECĂDERE ȘI CALCULUL TERMENELOR

1. Soluția ce trebuie adoptată în cazul cererilor privind completarea certificatului de moștenitor cu alte bunuri succesoriale, în ipoteza în care părțile se înțeleg, iar Biroul Notarului Public care a emis certificatul de moștenitor este în funcțiune, având în vedere dispozițiile art. 118 din Legea nr. 36/1995

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie de civilă, aferentă trimestrului al II-lea/2014, 20 iunie 2014, pag. 9)

1.1. Rezumatul soluției însușite și argumentele

Certificatul de moștenitor face dovada dreptului de proprietate și nu se poate elibera certificat de moștenitor, cu excepția celui de calitate, pentru un defunct căsătorit, fără lichidarea regimului matrimonial prin act autentic.

Liquidarea se face prin înscris autentic, conform prevederilor art. 320 N.C.civ., mențiunea lichidării fiind inclusă în certificatul de moștenitor. Față de dispozițiile vechiului Cod civil, certificatul de moștenitor putea fi folosit ca mijloc de dovadă a unui mod de dobândire a proprietății.

Prin art. 1133 alin. 1 din Noul Cod civil, legiuitorul a pus capăt acestei controverse, stipulând în mod expres că „certificatul de moștenitor face dovada calității de moștenitor, legal sau testamentar, precum și dovada dreptului de proprietate al moștenitorilor acceptanți asupra bunurilor din masa succesorală, în cota care se cuvine fiecăruia.” Ca atare, certificatul de moștenitor creează o prezumție în legătură cu calitatea de proprietar a persoanei care îl produce, prezumție care poate fi răsturnată în justiție, de partea adversă.

Asupra elementelor pe care le stabilește notarul – calitatea și numărul moștenitorilor, întinderea drepturilor, compunerea masei succesoriale – părțile nu pot tranzacționa.

Ca atare, indiferent de motivele pentru care au fost de acord cu emiterea certificatului de moștenitor, părțile sunt îndreptățite să îl conteste și avem în vedere dispozițiile art. 1134 și art. 2502 N.C.civ.

2. Posibilitatea instanței de judecată de a constata decăderea părții din dreptul de a invoca excepția prescripției extinctive, după primul termen de judecată, la care părțile au fost legal citate.

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie de civilă, aferentă trimestrului al II-lea/2019, 20 iunie 2019, pag. 1)

2.1 Rezumatul soluției însușite și argumentele (MAJORITATE)

Potrivit disp. art. 185 alin. 1 C.pr.civ., când un drept procesual trebuie exercitat într-un anumit termen, nerespectarea acestuia atrage decăderea din exercitarea dreptului, în afară de cazul în care legea dispune altfel. Actul de procedură făcut peste termen este lovit de nulitate.

Decăderea constituie sancțiunea de drept comun ce intervine în ipoteza nerespectării unui termen procedural imperativ, indiferent că termenul nesocotit este unul legal sau stabilit de către instanța de judecată, și își găsește aplicare ori de câte ori legea nu stipulează în mod expres aplicarea unei alte sancțiuni.

Efectul decăderii ca sancțiune a nerespectării termenului, a etapei procesuale ori a ordinii procesuale, constă în pierderea unui drept ori în privarea de acel drept, referitor la îndeplinirea unui act de procedură.

Având în vedere și faptul că, în conformitate cu dispozițiile art. 2513 Cod civil, prescripția poate fi opusă numai în primă instanță, prin întâmpinare sau, în lipsa invocării, cel mai târziu la primul termen de judecată la care părțile sunt legal citate, participanții la întâlnire au concluzionat că instanța are posibilitatea de a constata decăderea părții din dreptul de a invoca excepția prescripției.

2.2 Notă: [Minuta întâlnirii reprezentanților Consiliului Superior al Magistraturii cu președinții secțiilor civile ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel, Pitești, 14-15 noiembrie 2019](#): s-a agreat în unanimitate opinia că instanța are posibilitatea de a invoca, din oficiu, excepția tardivității și de a dispune decăderea pârâtului din dreptul de a invoca excepția prescripției extinctive a dreptului material la acțiune, excepție procesuală de fond invocată cu nerespectarea termenului legal.

3. Prescripția dreptului material la acțiune având ca obiect obligarea pârâtului la plata facturilor de penalități de întârziere cu data scadenței mai veche de 3 ani față de momentul formulării cererii de chemare în judecată, penalități calculate raportat la debite principale cu privire la care s-a întrerupt cursul termenului de prescripție prin formularea și admiterea unei cereri de chemare în judecată.

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterrea problemelor de drept soluționate neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie de civilă, aferentă trimestrului al II-lea/2019, 20 iunie 2019, pag. 5\)](#)

3.1 Rezumatul soluției însușite și argumentele

Opinia exprimată este în sensul că, odată cu stingerea dreptului la acțiune privind un drept subiectiv principal se stinge și dreptul la acțiune privind drepturile subiective accesorii, afară de cazul în care prin lege s-ar dispune astfel (art. 2503 alin. 1 Cod civil).

În cazul în care un debitor este obligat la prestații succesive, dreptul la acțiune cu privire la fiecare dintre aceste prestații se stinge printr-o prescripție deosebită, chiar dacă debitorul continuă să execute una sau alta dintre prestațiile datorate (art. 2503 alin. 2 Cod civil).

Principiul prescrierii acțiunii privind un drept subiectiv accesoriu odată cu prescrierea acțiunii privind un drept subiectiv principal reprezintă o aplicație a regulii *accessorium sequitur principale*. Așadar, odată cu stingerea dreptului la acțiune privind dreptul principal, se stinge și dreptul la acțiune privind penalitățile de întârziere. Atunci când legiuitorul a dorit să prevadă o excepție de la această regulă, a prevăzut-o în mod expres. Astfel, prin art. 2504 alin. 1 teza I C. civ se prevede că prescripția dreptului la acțiune privind creanța principală nu atrage și stingerea dreptului la acțiunea ipotecară.

În ce privește efectele întreruperii cursului prescripției dreptului material la acțiune prin pronunțarea unei hotărâri judecătorești definitive de obligare a debitorului la plata facturilor restante, din dispozițiile art. 2541 alin 1 și 2 C.civ. rezultă ștergerea prescripției extinctive începute înainte de apariția cauzei de întrerupere și începerea, după întrerupere, a cursului unei noi prescripții extinctive.

În cazul întreruperii cursului prescripției prin pronunțarea unei hotărâri judecătorești definitive de admitere, noua prescripție va avea un alt obiect, anume prescripția dreptului de a

obține executarea silită, care începe să curgă de la data rămânerii definitive a hotărârii de admitere a cererii.

Judecătorii secției au apreciat că situația de fapt este insuficient descrisă și că soluțiile din hotărârile indicate nu sunt contrare, soluția și motivarea fiind identice, astfel că se impune a fi făcute clarificări cu privire la motivele/soluțiile contradictorii, motiv pentru care soluția înșușită de judecătorii participanți la întâlnire este aceea de amânare a adoptării unei soluții până la lămurirea situației de fapt și la depunerea hotărârilor contradictorii care vizează această problemă de drept.

4. Prescripția dreptului material la acțiune cu privire la penalitățile aferente unui debit principal cu privire la care a intervenit o hotărâre judecătorească de obligare la plată cu mai mult de 3 ani anterior formulării cererii de plată a penalităților, pentru care s-a depus cerere de executare silită

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterea problemelor de drept soluționate neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie de civilă, aferentă trimestrelor I-II/2020, 11 septembrie 2020, pag. 4)

4.1.Rezumatul soluției însușite și argumentele (MAJORITATE)

Opinia exprimată este în sensul că, odată cu stingerea dreptului la acțiune privind debitul principal, se stinge și dreptul la acțiune privind penalitățile de întârziere.

În conformitate cu disp. art. 2541 alin. 4 NCC, de la data rămânerii definitive a hotărârii judecătorești de obligare a debitorului la plata debitului principal, a început să curgă un nou termen de prescripție de 3 ani, ca urmare a întreruperii termenului de prescripție prin introducerea cererii de chemare în judecată pentru acest debit.

În ipoteza în care, de la data rămânerii definitive a acestei hotărâri și până la data introducerii cererii de chemare în judecată având ca obiect penalitățile de întârziere aferente debitului principal, au trecut mai mult de 3 ani, intervine prescripția dreptului material la acțiune, fiind incidente disp. art. 2503 alin. 1 Cod civil (respectiv art. 1 alin. 2 din Decretul nr. 167/1958) conform căroră: „Odată cu stingerea dreptului la acțiune privind un drept subiectiv principal se stinge și dreptul la acțiune privind drepturile subiective accesorii, afară de cazul în care prin lege s-ar dispune altfel”.

Principiul prescrierii acțiunii privind un drept subiectiv accesoriu odată cu prescrierea acțiunii privind un drept subiectiv principal reprezintă o aplicație a regulii accesorium sequitur principale.

Așadar, odată cu stingerea dreptului la acțiune privind dreptul principal, se stinge și dreptul la acțiune privind penalitățile de întârziere.

Atunci când legiuitorul a dorit să prevadă o excepție de la această regulă, a prevăzut-o în mod expres. Astfel, prin art. 2504 alin. 1 teza I C.civ. se prevede că prescripția dreptului la acțiune privind creanța principală nu atrage și stingerea dreptului la acțiunea ipotecară.

În situația în care sunt aplicabile dispozițiile Decretului nr. 167/1958, trebuie avute în vedere și prev. art. 16 lit. c) din Decretul nr. 167/1958, potrivit căroră „un act începător de executare” are ca efect întreruperea prescripției, cu precizarea că, potrivit disp. art. 17 din Decret, noua prescripție nu începe să curgă, în cazul executării, până la îndeplinirea ultimului act de executare.

5. Momentul de la care începe să curgă termenul de prescripție al dreptului de a solicita plata fiecărei rate de credit, în situația în care s-a declarat scadența anticipată a creditului

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie de civilă, aferentă trimestrului I/2018, 30 martie 2018, pag. 5\)](#)

5.1. Rezumatul soluției însușite și argumentele (MAJORITATE)

În ipoteza evocată nu sunt aplicabile dispozițiile art. 2526 N.C.civ., având în vedere natura contractului de credit bancar, de esența căruia este caracterul succesiv al prestațiilor, precum și împrejurarea că declararea anticipată a creditului nu schimbă natura contractului. Astfel, pentru ratele restante, anterior declarării scadenței anticipate a creditului, curge un termen de prescripție distinct, în raport de data scadenței fiecărei rate, iar după momentul declarării scadenței anticipate, va curge un termen unic de prescripție, de la data declarării scadenței, respectiv de la data prevăzută în contract.

În opinia minoritară s-a considerat că, în situația specifică a declarării anticipate a scadenței creditului, nu vor exista termene diferite de prescripție pentru fiecare rată a creditului, ci, de la data exigibilității creditului, va începe să curgă prescripția pentru toate ratele neplătite, indiferent de vechimea acestora, fiind aplicabile prevederile art. 2526 N.C.civ., întrucât prestațiile alcătuiesc un tot unitar.

5.2 Notă: [Minuta întâlnirii reprezentanților Înaltei Curți de Casație și Justiție cu președinții secțiilor civile ale curților de apel, Timișoara, 5-6 martie 2020](#): opinia INM este aceea că momentul de la care începe să curgă prescripția dreptului de a obține executarea silită a ratelor din cadrul unui contract de credit bancar este cel conferit de art. 706 alin. (2) teza I C. proc. civ., iar nu de art. 2526 teza finală C. civ., prescripția începând să curgă de la momentul la care fiecare rată de credit a devenit susceptibilă de executare silită. În unanimitate, participanții și-au însușit soluția expusă în opinia INM.

6. Interpretarea art. 2537-2539 NCC în ceea ce privește efectele întreruperii termenului de introducere acțiune (pentru acțiunile în justiție supuse unui termen - e.g. plângerile contravenționale, contestațiile la executare, plângerile împotriva încheierilor de carte funciară, etc.)

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie de civilă, aferentă trimestrului I/2015, 2 aprilie 2015, pag. 9\)](#)

6.1 Rezumatul soluției însușite și argumentele

Spre deosebire de reglementarea cuprinsă în fostul art. 18 din Decretul nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă, în prezent, organul de jurisdicție competent nu poate aplica prescripția din oficiu (art. 2512 alin. 2 C.civ.).

Mai mult, se stipulează în mod expres că prescripția nu poate fi invocată din oficiu nici măcar în acele situații în care ar fi interesul statului sau al unităților sale administrativ-teritoriale – art. 2512 alin. 3 C.civ.

Prescripția extinctivă nu mai este o instituție juridică de ordine publică, ci de ordine privată.

Durata termenelor de prescripție poate fi modificată prin acordul expres al părților care, în principiu, nu poate fi mai mică de un an sau mai mare de 10 ani.

Cu toate acestea, nicio modificare nu poate opera în cazul dreptului lor la acțiune de care părțile nu pot să dispună.

Potrivit art. 2517 C.civ. termenul de prescripție extinctivă este de 3 ani, dacă legea nu prevede un alt termen.

Cauzele de întrerupere

Potrivit art. 2537 C.civ., prescripția extinctivă se întrerupe:

1. printr-un act voluntar de executare sau prin recunoașterea, în orice alt mod, a dreptului a cărui acțiune se prescrie, făcută de către cel în folosul căruia curge prescripția;
2. prin introducerea unei cereri de chemare în judecată sau de arbitraj, prin înscrierea creanței la masa credală în cadrul procedurii insolvenței, prin depunerea cererii de intervenție în cadrul urmăririi silite pornite de alți creditori ori prin invocarea, pe cale de excepție, a dreptului a cărui acțiune se prescrie;
3. prin constituirea ca parte civilă pe parcursul urmăririi penale sau în fața instanței de judecată până la începerea cercetării judecătorești; în cazul în care despăgubirile se acordă, potrivit legii, din oficiu, începerea urmăririi penale întrerupe cursul prescripției, chiar dacă nu a avut loc constituirea ca parte civilă;
4. prin orice act prin care cel în folosul căruia curge prescripția este pus în întârziere;
5. în alte cazuri prevăzute de lege.

Efectele întreruperii

Din art. 2541 alin. (1) și (2) C.civ., rezultă că întreruperea cursului prescripției extinctive produce următoarele efecte:

- ștergerea prescripției extinctive începute înainte de apariția cauzei de întrerupere;
- începerea, după întrerupere, a cursului unei noi prescripții extinctive.

Potrivit prevederilor art. 6 alin. (4) C.civ., prescripțiile, decăderile și uzucapiunile începute și neîmplinite la data intrării în vigoare a legii noi în întregime supuse dispozițiilor legale care le-au instituit, iar potrivit art. 204 din Legea nr. 71/2011, dispozițiile art. 2539 alin. (2) teza a II-a C.civ. se aplică și în cazul cererii de chemare în judecată sau de arbitraj introduse după intrarea în vigoare a Codului civil.

Conform art. 2539 alin. (2) C.civ., prescripția nu este întreruptă dacă cel care a făcut cererea de chemare în judecată sau de arbitraj ori de intervenție în procedura insolvenței sau a urmăririi silite a renunțat la ea, nici dacă cererea a fost respinsă, anulată ori s-a perimat printr-o hotărâre rămasă definitivă. Cu toate acestea, dacă reclamantul, în termen de 6 luni de la data când hotărârea de respingere sau de anulare a rămas definitivă, introduce o nouă cerere, prescripția este considerată întreruptă prin cererea de chemare în judecată sau de arbitraj precedentă, cu condiția însă ca noua cerere să fie admisă.

Astfel, în cazul în care cererea de chemare în judecată ulterioară a fost introdusă după expirarea termenului de 6 luni, de decădere, prescripția va fi examinată potrivit dispozițiilor legale care au instituit-o, iar în situația în care noua acțiune a fost introdusă înăuntrul acestui termen de 6 luni, instanța de judecată va proceda la examinarea cauzei pe fond, prescripția dreptului la acțiune considerându-se întreruptă numai dacă cererea este admisă.

În acest sens este și decizia nr. 2288/6.06.2013 a ÎCCJ, Secția a II-a civilă.

Clasificarea termenelor de decădere

Potrivit art. 2545 alin. (1) C.civ., „prin lege sau prin voința părților se pot stabili termene de decădere pentru exercitarea unui drept sau săvârșirea unor acte unilaterale”, iar alin. (2) dispune că „neexercitarea dreptului subiectiv înăuntrul termenului stabilit atrage pierderea lui, iar în cazul actelor unilaterale, împiedicarea, în condițiile legii, a săvârșirii lor”.

Prin acte unilaterale se înțeleg nu numai acte juridice unilaterale, ci și acte materiale.

Decăderea nu constituie o /sanctiune propriu-zisă, deoarece ea poate opera și în lipsa oricărei culpe.

În funcție de izvorul lor, termenele de decădere pot fi legale (instituite prin lege) sau convenționale (stabilite prin voința părților).

În categoria termenelor de decădere legale, putem distinge între termene instituite prin dispoziții legale care ocrotesc un interes general și termene instituite prin dispoziții legale care ocrotesc interese private.

De asemenea, mai putem deosebi între termenele de decădere de ordine publică (termenele instituite prin dispoziții legale care ocrotesc un interes general) și termenele de decădere de ordine privată (termenele instituite prin dispoziții legale care ocrotesc interese private, precum și termenele convenționale). Potrivit art. 2549 alin. (2) C.civ., părțile nu pot să modifice (nici să micșoreze, nici să mărească) termenele de decădere de ordine publică. Per a contrario, un termen de decădere de ordine privată poate fi modificat prin voința părților.

Domeniul de aplicare

Potrivit art. 2547 C.civ., „dacă din lege sau din convenția părților nu rezultă în mod neîndoielnic că un anumit termen este de decădere sunt aplicabile regulile de la prescripție”.

Pot fi distinse două ipoteze:

a) O primă ipoteză este aceea în care prin lege sau prin actul juridic al părților se instituie un termen și, totodată, se prevede în mod expres că depășirea termenului atrage decăderea. Cu alte cuvinte, este vorba de o decădere expresă.

Ca exemple de termene legale pentru a căror depășire se prevede în mod expres decăderea, menționăm:

- termenul de decădere de 3 ani aplicabil acțiunii în rectificare, întemeiate exclusiv pe dispozițiile art. 908 alin. 1 pct. 1 și 2 N.C.civ., îndreptate împotriva terțului subdobânditor de bună-credință și cu titlu oneros, care începe să curgă de la data înregistrării cererii de înscriere în cartea funciară (art. 909 alin. 3 și 4 N.C.civ.);

- termenul de decădere de 1 an aplicabil acțiunii în rectificare, întemeiate exclusiv pe dispozițiile art. 908 alin. 1 pct. 1 și 2 N.C.civ., îndreptate împotriva terțului subdobânditor de bună-credință și cu titlu oneros, care, în ipoteza comunicării celui îndreptățit a încheierii prin care s-a ordonat înscrierea, începe să curgă de la data comunicării acesteia (art. 909 alin. 3 și 4 N.C.civ.);

- termenul de decădere de 5 ani aplicabil acțiunii în rectificare îndreptate împotriva terțului subdobânditor cu titlu gratuit (prin donație sau legat cu titlu particular), care începe să curgă de la data înregistrării cererii de înscriere în cartea funciară a dreptului real dobândit (art. 909 alin. 1 și 4 N.C.civ.);

- termenul de decădere de 3 ani aplicabil acțiunii în revendicarea bunului mobil pierdut sau furat de la posesorul de bună-credință, care începe să curgă de la data la care proprietarul a pierdut stăpânirea materială a bunului (art. 937 alin. 1 N.C.civ.).

b) A doua ipoteză este aceea în care prin lege sau prin actul juridic al părților se instituie un termen, fără a se preciza dacă depășirea acestuia atrage decăderea sau prescripția extintivă. Dacă rezultă neîndoielnic că împlinirea termenului atrage pierderea dreptului subiectiv neexercitat înăuntrul termenului respectiv sau împiedicarea efectuării unui act unilateral, atunci va fi vorba de decădere. Într-un asemenea caz, se poate vorbi de o decădere tacită (implicită).

În acest sens, apreciem că termenul care nu privește exercitarea dreptului la acțiune (exercitarea unei acțiuni în justiție) nu poate fi calificat niciodată ca termen de prescripție extintivă, ci ca termen de decădere (desigur afară de cazul când ar fi un termen ca modalitate a actului juridic).

Spre exemplu, trebuie calificate ca termene de decădere:

- termenul de 1 an aplicabil dreptului de opțiune succesorală, care începe să curgă de la data deschiderii succesiunii [art. 1103 alin. 1 C.civ.];

- termenul de 10 zile aplicabil dreptului de preempțiune în cazul vânzării de bunuri mobile sau de 30 de zile în cazul vânzării de bunuri imobile, termen care începe să curgă de la data comunicării către preceptor a notificării cuprinsului contractului încheiat cu terțul [art. 1732 alin. (4) C.civ.];

- termenul de 2 zile de la data la care roiul de albine a trecut pe terenul altuia, în care proprietarul roiului trebuie să îl urmărească, respectiv termenul de 2 zile de la data la care proprietarul roiului a încetat urmărirea [art. 576 alin. (3) C.civ.].

Dacă, însă, un termen a fost instituit prin lege sau prin voința părților pentru exercitarea dreptului la acțiune (exercitarea unei acțiuni în justiție) sau în legătură cu aceasta și nu s-a prevăzut că nerespectarea lui atrage pierderea dreptului subiectiv sau împiedicarea efectuării unui act unilateral, atunci trebuie calificat ca termen de prescripție extinctivă.

În ce privește introducerea unei acțiuni în justiție supusă unui termen, căile de atac, sunt aplicabile dispozițiile art. 180-185 din Noul Cod de procedură civilă.

Potrivit art. 185 din Noul Cod de procedură civilă „(1) Când un drept procesual trebuie exercitat într-un anumit termen, nerespectarea acestuia atrage decăderea din exercitarea dreptului, în afară de cazul în care legea dispune altfel. Actul de procedură făcut peste termen este lovit de nulitate. (2) În cazul în care legea oprește îndeplinirea unui act de procedură înăuntrul unui termen, actul făcut înaintea împlinirii termenului poate fi anulat la cererea celui interesat”, iar potrivit art. 186 din Noul Cod de procedură civilă, decăderea nu afectează dreptul subiectiv ce se valorifică prin acțiune, ci se pierde numai dreptul procesual care nu a fost exercitat în termen. Cu alte cuvinte, decăderea lipsește actul de procedură de efecte în ce privește funcția sa procedurală. Desigur, în mod indirect poate fi afectat și dreptul la acțiune, mai precis dreptul de a obține condamnarea pârâtului (de exemplu, dacă cererea introductivă a fost respinsă, iar partea interesată nu exercită apelul în termen, ea va fi decăzută din dreptul de a exercita această cale de atac, iar pe cale de consecință nu va mai putea exercita nici recurs, chiar dacă legea ar prevedea această cale de atac. În consecință, se va putea pierde dreptul de a obține condamnarea pârâtului fiindcă o eventuală viitoare acțiune ar fi paralizată prin excepția autorității de lucru judecat). În ipoteza în care actul de procedură este făcut totuși peste termen, sancțiunea care intervine este nulitatea acestuia, conform art. 185 alin. 1 teza finală.

Decăderea intervine:

- când prin lege este stabilit un termen fix pentru îndeplinirea unui act de procedură, iar partea a lăsat să expire acel termen fără a beneficia de el (de ex., dacă partea interesată nu a exercitat apelul în termen de 30 de zile de la comunicarea hotărârii - art. 468);

- când legea stabilește că îndeplinirea unui act de procedură trebuie realizată într-o anumită etapă sau moment procesual ori legea prevede o ordine în efectuarea unor anumite acte de procedură, iar partea nu respectă etapa, momentul sau ordinea instituită de legiuitor [de ex., necompetența materială și teritorială de ordine publică trebuie invocată de părți ori de către judecătoria primul termen de judecată la care părțile sunt legal citate în fața primei instanțe - art. 130 alin. (3)].

Sanctiunea decăderii nu intervine:

- dacă nu a fost constatată de instanță (în sistemul procesual civil românesc nu există decăderi care să opereze de drept);

- dacă partea care ar putea să invoce sancțiunea decăderii renunță la acest drept (persoana care renunță trebuie să aibă capacitate deplină de exercițiu, termenul nerespectat să fie instituit prin norme dispozitive, renunțarea să intervină numai după expirarea termenului, renunțarea să fie personală și expresă);

- când vizează pe una din părțile legate printr-un raport de solidaritate sau indivizibilitate;

- când se acoperă potrivit unei dispoziții exprese a legii;

- dacă partea a fost împiedicată să îndeplinească actul de procedură în termen datorită unor motive temeinic justificate [art. 186 alin. (1)].

În privința regimului juridic de invocare a decăderii, faptul că dacă s-a încălcat o normă imperativă, decăderea poate fi invocată de oricare din părți, de procuror sau de

instanță din oficiu, în orice fază a procesului, dacă legea nu limitează faza procesuală în care se poate invoca. În ipoteza în care norma încălcată are caracter dispozitiv, decăderea va putea fi invocată numai de partea interesată și numai la primul termen de judecată care are loc după cunoașterea motivului decăderii, dacă legea nu prevede expres un alt moment.

Ca atare, decăderea este o sancțiune procedurală căreia i se aplică dispozițiile de drept procesual și nu dispozițiile din dreptul civil referitoare la decăderea civilă a drepturilor.

7. Interpretarea corespunzătoare a dispozițiilor art. 2539 alin. 2 C.civ., referitoare la efectul întreruptiv al prescripției, raportat la dispozițiile art. 2537 Cod civil

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterea problemelor de drept soluționate neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie de civilă, aferentă trimestrului al II-lea/2016, 1 iulie 2016, pag. 8\)](#)

7.1 Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

Fără a nega posibilitatea unei interpretări extensive bazate pe identitatea de rațiune, trebuie, nu mai puțin, ca, în funcție de natura specifică a procedurilor la care fac referire dispozițiile art. 2537 pct. 2 și 3 C.civ., să se analizeze dacă efectul întreruptiv de prescripție consacrat, de o manieră excepțională, în art. 2539 alin.(2) C.civ., astfel cum a fost pus în aplicare prin art. 205¹ din Legea nr. 71/2011, se poate, în mod concret, materializa.

7.2 Argumentele soluției însușite

Problema pusă în discuție are în vedere că art. 2539 alin. (2) C.civ. recunoaște efect întreruptiv, chiar dacă soluția, în urma judecării, ar fi una de respingere, anulare, de constatare a perimării ori a renunțării la judecată, numai în cazul în care prima cerere, soluționată în sensul menționat, ar fi o cerere de chemare în judecată ori o cerere de arbitraj.

Asimetria este vizibilă în condițiile în care art. 2537 C.civ. enumeră, alături de cele două categorii de cereri, și alte cereri cărora legiuitorul le recunoaște efect întreruptiv de prescripție extintivă, și anume cererea de înscriere la masa credală, cererea de intervenție în executarea silită (art. 2537 pct. 2 C.civ.) și constituirea de parte civilă pe parcursul urmăririi penale sau în fața instanței de judecată până la începerea cercetării judecătorești sau, în cazul în care despăgubirile se acordă, potrivit legii, din oficiu, începerea urmăririi penale (art. 2537 pct. 3 C.civ.).

Apreciem că rațiunea pentru care efectul întreruptiv este explicit acordat de legiuitor primei cereri, chiar și eșuate (inclusiv în forma unui eșec asumat de creditor - a se vedea renunțarea la judecată), atunci când este vorba de o cerere de chemare în judecată sau o cerere de arbitraj, se regăsește, în opinia noastră, în legătură cu orice cerere prin care titularul dreptului subiectiv își exercită componenta dreptului la acțiune în modalitățile determinate de specificul procedurii în care este nevoit să își exercite acest drept: procedura insolvenței deja deschise împotriva debitorului, procedura executării silite inițiate de un alt creditor împotriva debitorului sau, după caz, o cauză penală pornită în privința unei infracțiuni ce generează o obligație de despăgubire, debitorul acesteia putând fi inculpatul ori partea responsabilă civilmente.

Este adevărat că, sub imperiul Decretului nr. 167/1958, normele în materie de prescripție extintivă erau supuse unei stricte interpretări, iar o asemenea tendință s-ar cuveni, în mare parte, păstrată și în raport cu dispozițiile Codului civil, cu mențiunea că, în mod evident, concepția Noului Cod asupra prescripției extintive este una, incontestabil, mai favorabilă creditorului. Această din urmă constatare sprijină, credem, o interpretare extensivă,

prin analogie întemeiată pe ratio legis, a dispozițiilor art. 2539 alin. (2) teza a doua C.civ., în sensul de a le aplica și celorlalte trei cereri întreruptive de prescripție.

Desigur, posibilitatea unei asemenea extinderi prin analogie a sferei de aplicare a dispoziției de la art. 2539 alin. (2) teza a doua C.civ. trebuie verificată și în sensul de a vedea dacă acele ipoteze de soluționare, nefavorabilă creditorului, a primei cereri se pretează tuturor categoriilor de cereri evocate la art. 2537 pct. 2 și 3 C.civ., iar nu doar celor prevăzute la art. 2539 alin. (2) teza a doua C.civ.

Fără a face o analiză exhaustivă din această perspectivă, trebuie menționat că nu toate soluțiile de care art. 2539 alin. (2) teza a doua C.civ. leagă posibilitatea recunoașterii efectului întreruptiv dacă cererea ulterioară este finalmente admisă sunt, prin natura lor, aplicabile celor trei categorii de cereri omise în enumerarea din dispoziția legală anterior menționată.

Bunăoară, instituția perimării nu este aplicabilă acțiunii civile alăturate acțiunii penale ori cererii de înscriere la masa credală. Totodată, nu se poate vorbi de o renunțare la judecată, ca atare. În privința cererii de înscriere la masa credală, iar, în măsura în care s-ar da un răspuns contrar, trebuie observat că formularea, din nou, a pretenției de către creditor în cadrul unei acțiuni civile ar depinde de evoluția procedurii insolvenței, depunerea unei noi cereri de chemare în judecată neputându-se face împotriva unui debitor supus procedurii.

În concluzie, fără a nega posibilitatea unei interpretări extensive bazate pe identitatea de rațiune, trebuie, nu mai puțin, ca, în funcție de natura specifică a procedurilor la care fac referire dispozițiile art. 2537 pct. 2 și 3 C.civ., să se analizeze dacă efectul întreruptiv de prescripție consacrat, de o manieră excepțională, în art. 2539 alin.(2) C.civ., astfel cum a fost pus în aplicare prin art. 205¹ din Legea nr. 71/2011, se poate, în mod concret, materializa.

În același sens este și opinia Institutului Național al Magistraturii și a președinților secțiilor civile exprimată cu unanimitate de voturi la Întâlnirea președinților secțiilor civile ale ÎCCJ și curților de apel, de la Bacău, 23 – 24 iunie 2016. ([Minuta Întâlnirii reprezentanților Înaltei Curți de Casație și Justiție cu președinții secțiilor civile ale curților de apel, Bacău, 23 – 24 iunie 2016](#)).

8. Interpretarea art. 2537 - 2539 NCC în ceea ce privește efectele întreruperii termenului de introducere a acțiunii (plângeri contravenționale, contestații la executare, plângeri împotriva încheierilor de carte funciară)

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterea problemelor de drept soluționate neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie de civilă, aferentă trimestrelor III-IV/2016, 9 decembrie 2016, pag. 10)

8.1 Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

Parcurgând etapizat cursul prescripției extinctive a unei cereri cu termen de prescripție mai scurt de 6 luni, atunci când:

1. Reclamantul formulează prima cerere în cadrul termenului special de prescripție:

- în acest caz, operează întreruperea provizorie a cursului prescripției extinctive, potrivit art. 2537 pct. 2 și art. 2539 alin. (2) C.civ., efectul întreruptiv fiind condiționat de admiterea cererii prin hotărâre definitivă;

- numai în ipoteza în care cererea ar fi admisă prin hotărâre judecătorească definitivă, efectul întreruptiv s-ar produce în condițiile art. 2541 alin. (1) și (2) C.civ., cu consecința ștergerii prescripției curse anterior introducerii cererii (prescripția dreptului material la acțiune) și a începerii curgerii unei noi prescripții (prescripția dreptului de a obține executarea silită);

- până la definitivarea hotărârii judecătorești de admitere a cererii, întreruperea prescripției extinctive prin introducerea cererii pe rolul instanței judecătorești are ca unic efect

excluderea riscului pronunțării unei soluții de admitere a excepției prescripției dreptului material la acțiune și de respingere a acesteia ca prescristă.

2. Cererea este respinsă, anulată, s-a perimat sau reclamantul a renunțat la judecarea sa, iar hotărârea judecătorească a rămas definitivă:

- prin raportare la art. 2539 alin. (2) teza I C.civ., potrivit căruia prescripția nu este întreruptă dacă (...) cel care a făcut cererea de chemare în judecată (...) a renunțat la ea, nici dacă cererea a fost respinsă, anulată ori s-a perimat printr-o hotărâre rămasă definitivă, efectul întreruptiv al prescripției extinctive este șters, definitivarea sa prin operarea consecințelor prevăzute de art. 2541 alin. (1), (2) și (4) C.civ. nemaivând loc;

- ca atare, prescripția cursă anterior introducerii cererii pe rolul instanței judecătorești nu este ștearsă și nici nu începe să curgă o nouă prescripție de la acest moment.

3. În termen de 6 luni de la data la care hotărârea judecătorească a rămas definitivă, reclamantul introduce pe rolul instanței judecătorești o nouă cerere, acordându-se primul termen de judecată:

- în această etapă, în primul rând, se impune menționarea faptului că prescripția la care face referire art. 2539 alin. (2) teza a II-a C.civ. este tot prescripția dreptului material la acțiune și, de asemenea, este tot cea reglementată de actul normativ special. Prin urmare, nu este incidentă prescripția dreptului de a obține executarea silită și, de asemenea, durata termenului special de prescripție a dreptului material la acțiune nu este influențată de existența termenului de 6 luni, în sensul că acesta nu se ia în considerare la calculul termenului de prescripție, ci rolul său este numai acela de a limita în timp perioada în care reclamantul își poate exercita dreptul de a reintroduce cererea de chemare în judecată pe rolul instanței judecătorești cu beneficiul considerării prescripției extinctive întrerupte de la data înregistrării primei cereri;

- în al doilea rând, această prescripție nu este prescripția nouă care ar începe să curgă după întrerupere, potrivit art. 2541 alin. (2) C.civ., întrucât un atare efect se produce numai condiționat de admiterea prin hotărâre definitivă a acțiunii introductive (împrejurare ce nu a avut loc în cauză), ci este vechea și singura prescripție a dreptului material la acțiune, prescripție considerată în continuare întreruptă prin introducerea primei cereri, ca urmare a acestui beneficiu legal.

Cu alte cuvinte, introducerea celei de-a doua cereri va avea efect întreruptiv de prescripție, provizoriu și condiționat, însă data întreruperii cursului prescripției va fi socotită cea a înregistrării pe rolul instanței judecătorești a primei cereri.

- dat fiind faptul că efectul întreruptiv al prescripției extinctive reglementat de art. 2539 alin. (2) teza a II-a C.civ. este condiționat de admiterea celei de-a doua cereri, se impune analizarea de către instanța investită cu soluționarea acesteia a fondului cererii cu prioritate față de excepția prescripției dreptului material la acțiune (evident că, în măsura în care sunt invocate alte excepții procesuale, acestea se vor soluționa înaintea fondului cauzei, singura condiționată de soluția de admitere a cererii fiind excepția prescripției dreptului material la acțiune). Un atare mod de soluționare a cererii derogă de la regula instituită de art. 248 alin. (1) C.proc.civ., potrivit căreia instanța se va pronunța mai întâi asupra excepțiilor de procedură, precum și asupra celor de fond care fac inutilă, în tot sau în parte, administrarea de probe ori, după caz, cercetarea în fond a cauzei;

- în consecință, în cel de-al doilea proces, dacă excepția prescripției extinctive este invocată în condițiile legii și nu se impune soluționarea cauzei în temeiul unei alte excepții procesuale (de pildă, excepția autorității de lucru judecat), instanța va proceda la unirea acesteia cu fondul cererii, urmând să pronunțe, după caz, următoarele soluții:

a) dacă din probele administrate în cauză rezultă că cererea de chemare în judecată este întemeiată, instanța o va admite și va respinge excepția prescripției dreptului material la acțiune ca neîntemeiată (efectul întreruptiv al prescripției producându-și efectele);

b) dacă însă cererea de chemare în judecată se respinge ca neîntemeiată, efectul întreruptiv provizoriu al prescripției extinctive nu mai operează de la data înregistrării primei cereri, astfel încât termenul de prescripție special se va calcula de la data când acesta a început să curgă, fără a se lua în considerare, ca moment întreruptiv, data înregistrării primei cereri, ci data înregistrării celei de-a doua cereri. Dacă la data înregistrării celei de-a doua cereri termenul de prescripție extintivă era împlinit, instanța va admite excepția prescripției dreptului material la acțiune și va respinge cererea ca prescrisă. Analizarea temeiniciei cererii va avea loc exclusiv în cadrul considerentelor hotărârii judecătorești, soluția de respingere a cererii ca neîntemeiată nefiind menționată în dispozitiv, întrucât s-ar produce o necorelare cu soluția de respingere a acesteia ca prescrisă.

Opinia unanimă a judecătorilor prezenți la întâlnirea trimestrială este în același sens cu opinia Institutului Național al Magistraturii și a președinților secțiilor civile exprimată la Întâlnirea președinților secțiilor civile ale ÎCCJ și curților de apel, de la Cluj, 13 – 14 octombrie 2016. ([Minuta Întâlnirii reprezentanților Înaltei Curți de Casație și Justiție cu președinții secțiilor civile ale curților de apel, Cluj, 13 – 14 octombrie 2016](#)).

8.2 Argumentele soluției însușite

În conformitate cu art. 2537 pct. 2 C.civ., prescripția extintivă se întrerupe prin introducerea unei cereri de chemare în judecată.

De asemenea, deși, potrivit art. 2548 alin. (1) C.civ., termenele de decădere nu sunt supuse suspendării și întreruperii, dacă prin lege nu se dispune altfel, totuși, atunci când realizarea dreptului presupune exercitarea unei acțiuni în justiție, termenul este întrerupt pe data introducerii cererii de chemare în judecată sau de arbitrare ori de punere în întârziere, după caz, dispozițiile privitoare la întreruperea prescripției fiind aplicabile în mod corespunzător (art. 2548 alin. (3) C.civ.).

În ipoteza introducerii unei cereri de chemare în judecată, prescripția este întreruptă chiar dacă sesizarea a fost făcută la un organ de jurisdicție necompetent sau chiar dacă este nulă pentru lipsă de formă [art. 2539 alin. (1) C.civ.].

În măsura în care instanța sesizată nu-și declină competența de soluționare a cauzei și respinge cererea ca inadmisibilă, întrucât competența aparține unui organ fără activitate jurisdicțională [art. 129 alin. (2) pct. 1 C.proc.civ. – încălcarea competenței generale], ori ca nefiind de competența instanțelor române (art. 1071 C.proc.civ. – încălcarea competenței internaționale), prescripția extintivă nu se consideră întreruptă, prin raportare la art. 2539 alin. (2) C.civ.

Potrivit art. 2539 alin. (2) C.civ., prescripția nu este întreruptă dacă cel care a făcut cererea de chemare în judecată a renunțat la ea, nici dacă cererea a fost respinsă, anulată ori s-a perimat printr-o hotărâre rămasă definitivă; cu toate acestea, dacă reclamantul, în termen de 6 luni de la data când hotărârea de respingere sau de anulare a rămas definitivă, introduce o nouă cerere, prescripția este considerată întreruptă prin cererea de chemare în judecată precedentă, cu condiția însă ca noua cerere să fie admisă¹.

Problema invocată în practica judiciară vizează situația în care o cerere este respinsă, anulată sau perimată, iar, ulterior, în cadrul termenului de 6 luni specificat de art. 2539 alin. (2) teza a II-a C.civ., aceasta este reintrodusă pe rolul instanței judecătorești, cu depășirea termenului său legal de formulare, acesta având o durată mai mică de 6 luni.

În acest context, întrebarea ridicată este aceea dacă art. 2539 alin. (2) teza a II-a C.civ. este incident, caz în care se va produce implicit un efect similar prelungirii termenului special

¹ Potrivit art. 205 ind. 1 din Legea nr. 71/2011, dispozițiile art. 2539 alin. (2) teza a II-a C.civ. sunt aplicabile inclusiv în cazul în care prin hotărârea rămasă definitivă s-a luat act de renunțarea la judecată ori s-a constatat perimarea.

de introducere a cererii cu încă cel puțin 6 luni (dat fiind faptul că acest termen începe să curgă de la data rămânerii definitive a hotărârii de respingere, anulare, renunțare sau perimare a cererii) sau textul legal nu este aplicabil în această ipoteză, tocmai pentru a nu conduce la producerea unui atare efect.

În primul rând, răspunsul la această problemă de drept are ca premisă stabilirea naturii juridice a termenelor de introducere a cererilor în discuție, după cum urmează:

- dacă aceste termene sunt termene de prescripție sau de decădere de drept material, sunt incidente dispozițiile art. 2539 alin. (2) teza a II-a NCC, la care face trimitere în mod corespunzător și art. 2548 alin. (3) NCC;

- dacă aceste termene sunt termene de decădere de drept procesual, art. 2539 alin. (2) teza a II-a NCC nu mai este aplicabil.

În ceea ce privește contestația la executare, termenele sale de introducere sunt termene de decădere de drept procesual, date fiind, pe de-o parte, natura sa juridică de incident în cadrul executării silite, iar, pe de altă parte, sediul reglementării acestora în cuprinsul Codului de procedură civilă și obiectul său. Având în vedere calificarea termenului de introducere a contestației la executare drept termen de decădere de drept procesual, art. 2539 alin. (2) teza a II-a C.civ. nu mai este incident. Similar, problema se ridică și în cazul plângerilor contravenționale și a celor de carte funciară, acestea fiind de fapt configurate sub forma unor căi de atac.

În ceea ce privește restul cererilor, strict raportat la problema de drept abordată, calificarea termenelor în discuție drept termene de decădere de drept material sau termene de prescripție extinctivă nu prezintă relevanță, fiind indiferentă o atare calificare, din moment ce art. 2548 alin. (3) C.civ. face trimitere în mod corespunzător la art. 2539 alin. (2) teza a II-a C.civ.

Observația de esență care se impune însă a fi făcută este aceea că termenul de 6 luni prevăzut de art. 2539 alin. (2) teza a II-a C.civ. nu este un nou termen de prescripție extinctivă, ce ar curge în continuarea termenului de prescripție special instituit pentru introducerea cererii respective, ci este un termen distinct, stabilit de lege ca interval-limită de timp pentru exercitarea dreptului reclamantului de a supune analizei instanței judecătorești temeinicia cererii sale, anulate anterior pentru vicii formale.

Este evident însă că, în măsura în care, la data înregistrării celei de-a doua cereri pe rolul instanței judecătorești, termenul de introducere al acesteia este depășit, aplicarea art. 2539 alin. (2) teza a II-a C.civ. are un efect similar repunerii reclamantului în termen, fără ca, desigur, această ultimă instituție să fie incidentă.

Totodată, ca argument suplimentar în susținerea acestei soluții, se impune menționarea faptului că textul art. 2539 alin. (2) teza a II-a C.civ. nu face vreo distincție între cererile al căror termen de introducere este mai mare sau mai scurt de 6 luni, astfel încât acesta este aplicabil ambelor categorii de cereri. În plus, atunci când legiuitorul a dorit să facă o astfel de distincție a operat-o în consecință, dovadă fiind cazul art. 2534 alin. (2) C.civ.

VII. Legi speciale:

VII.1. Legea nr. 50/1991 privind autorizarea executării lucrărilor de construcții

1. Lipsa calității procesuale active a Poliției Locale Iași. Acțiune în obligarea contravenientului la desființarea lucrărilor de construcție efectuate cu nerespectarea autorizației de construire

1.1 Rezumatul soluției însușite și argumentele

Prin art. 4 alin. din Legea nr. 50/1991 pentru autorizarea executării lucrărilor de construcții, se prevede în mod expres care sunt organele care emit autorizațiile de construire:

„(1) Autorizațiile de construire se emit de președinții consiliilor județene, de primarul general al municipiului București, de primarii municipiilor, sectoarelor municipiului București, ai orașelor și comunelor pentru executarea lucrărilor definite la art. 3, după cum urmează: ...”.

Totodată, prin art. 27 sunt prevăzute în mod expres organele administrației locale și județene care aplică sancțiuni și se pot adresa instanțelor judecătorești: „(1) Președinții consiliilor județene, primarii și organele de control din cadrul autorităților administrației publice locale și județene au obligația să urmărească respectarea disciplinei în domeniul autorizării executării lucrărilor în construcții în cadrul unităților lor administrativ-teritoriale și, în funcție de încălcarea prevederilor legale, să aplice sancțiuni sau să se adreseze instanțelor judecătorești și organelor de urmărire penală, după caz.

(2) Arhitectul-șef al județului și personalul împuternicit al compartimentului de specialitate din subordinea acestuia urmăresc respectarea disciplinei în domeniul autorizării executării lucrărilor de construcții pe teritoriul administrativ al județului, precum și respectarea disciplinei în urbanism și amenajarea teritoriului legată de procesul de autorizare a construcțiilor.

(3) Contravențiile prevăzute la art. 26 alin. (1), cu excepția celor de la lit. h)-1), se constată și se sancționează de către compartimentele de specialitate cu atribuții de control ale autorităților administrației publice locale ale municipiilor, sectoarelor municipiului București, orașelor și comunelor, pentru faptele săvârșite în unitatea lor administrativ-teritorială sau, după caz, în teritoriul administrativ al sectoarelor municipiului București, potrivit competențelor de emitere a autorizațiilor de construire/desființare.

(4) Contravențiile prevăzute la art. 26 alin. (1) lit. h), i) și j) se constată și se sancționează de către organele de control ale Inspectoratului de Stat în Construcții...”.

Legea nr. 155/2010 a poliției locale, la art. 4 prevede că poliția locală se organizează și funcționează prin hotărâre a autorității deliberative a administrației publice locale – ca un compartiment funcțional în cadrul aparatului de specialitate al primarului – instituție publică de interes local cu personalitate juridică.

În ceea ce privește atribuțiile poliției locale în domeniul disciplinei în construcții, la art. 8 din Legea nr. 155/12.07.2010 sunt numai de constatare, nu și de aplicare a sancțiunii, așa cum prevăd dispozițiile art. 32 din Legea nr. 50/1991.

Astfel, potrivit art. 8 lit. e) din Legea nr. 155/2010: „În domeniul disciplinei în construcții și al afișajului stradal, poliția locală are următoarele atribuții:

a) efectuează controale pentru identificarea lucrărilor de construcții executate fără autorizație de construire sau desființare, după caz, inclusiv a construcțiilor cu caracter provizoriu;

b) efectuează controale pentru identificarea persoanelor care nu respectă autorizația de executare a lucrărilor de reparații ale părții carosabile și pietonale;

c) verifică respectarea normelor legale privind afișajul publicitar, afișajul electoral și orice altă formă de afișaj/reclamă, inclusiv cele referitoare la amplasarea firmei la locul de desfășurare a activității economice;

d) participă la acțiunile de demolare/dezmembrare/ dinamitare a construcțiilor efectuate fără autorizație pe domeniul public sau privat al unității/subdiviziunii administrativ-teritoriale ori pe spații aflate în administrarea autorităților administrației publice locale sau a altor instituții/servicii publice de interes local, prin asigurarea protecției perimetrului și a libertății de acțiune a personalului care participă la aceste operațiuni specifice;

e) constată, după caz, conform atribuțiilor stabilite prin lege, contravențiile privind disciplina în domeniul autorizării executării lucrărilor în construcții și înaintează procesele-verbale de constatare a contravențiilor, în vederea aplicării sancțiunii, șefului compartimentului de specialitate care coordonează activitatea de amenajare a teritoriului și de urbanism sau, după caz, președintelui consiliului județean, primarului unității administrativ-teritoriale ori al sectorului municipiului București în a cărui rază de competență s-a săvârșit contravenția sau persoanei împuternicite de aceștia.”

Ca atare, poliția locală nu are calitate procesuală activă în cauzele de la Legea nr. 50/1991.

1.2 Notă: [Minuta întâlnirii reprezentanților Consiliului Superior al Magistraturii cu președinții secțiilor civile ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel, București, 29 iunie 2018](#): a fost însușită în unanimitate opinia INM potrivit cu care Poliția Locală nu are atribuții în ceea ce privește aplicarea sancțiunii contravenționale și, prin urmare, nu are nici calitate procesuală activă în cererile de chemare în judecată ce au ca obiect desființarea construcției realizate fără autorizație de construire, introduse ulterior sancționării contravenționale a pârâtei în temeiul Legii nr. 50/1991 și a expirării termenului de intrare în legalitate. Legitimarea procesuală activă în astfel de procese aparține organului care a aplicat sancțiunea, și anume șefului compartimentului care coordonează activitatea de amenajare a teritoriului și de urbanism sau, după caz, președintelui consiliului județean ori primarului unității administrativ-teritoriale sau al sectorului municipiului București în a cărui rază s-a săvârșit contravenția.

2. Calitatea procesuală activă a Poliției Locale Iași în acțiunile având ca obiect autorizare desființare lucrări

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbateră problemelor de drept soluționate neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie de civilă, aferentă trimestrului I/2017, 31 martie 2017, pag. 20\)](#)

2.1 Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

Această problemă de drept a fost discutată în cadrul Întâlnirii trimestriale organizate de Curtea de Apel Iași, pentru trimestrul III/2014, ocazie cu care judecătorii prezenți la acea întâlnire au stabilit că: poliția locală nu are calitate procesuală activă în cauzele de la Legea nr. 50/1991. [\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbateră problemelor de drept soluționate neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie de civilă, aferentă trimestrului III/2014\)](#)

VII.2. Legea nr. 18/1991 - Legea fondului funciar

1. Modul de stabilire a taxei de timbru în acțiunile având ca obiect daune materiale formulate de persoanele îndreptățite în contradictoriu cu autoritățile de aplicare a Legii nr. 18/1991 și urm.

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterea problemelor de drept soluționate neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie de civilă, aferentă trimestrului I/2016, din 25 martie 2016, pag. 25\)](#)

1.1 Rezumatul soluției însușite și argumentele (UNANIMITATE)

Opinia exprimată este în sensul că art. 64 din Legea nr. 18/19 februarie 1991 – Legea fondului funciar actualizată prevede cazurile în care comisiile locale refuză înmânarea titlului de proprietate și punerea efectivă în posesie, persoana nemulțumită poate face plângere la instanța în a cărei rază teritorială este situat terenul. În cazul admiterii plângerii, primarul va fi obligat să execute de îndată înmânarea titlului de proprietate sau punerea efectivă în posesie, sub sancțiunea plății de penalități, în condițiile prevăzute de art. 894 Cod procedură civilă – Efectuarea executării silite.

Totodată, art. 1 din Legea nr. 247/19 iulie 2005 privind reforma în domeniile proprietății și justiției, precum și unele măsuri adiacente, prevăd în mod expres că toate plângerile, contestațiile și litigiile în urma aplicării Legii fondului funciar nr. 18/1991 și ale Legii nr. 1/2000 și ale Legii nr. 169/1997 se numesc în continuare procese funciare.

Or, potrivit art. 42 din Legea nr. 1/11 ianuarie 2000 pentru reconstituirea dreptului de proprietate asupra terenurilor agricole și celor forestiere solicitate, potrivit prevederilor Legii fondului funciar nr. 18/1991 și ale Legii nr. 169/1997, cererile sau acțiunile în justiție, cererile accesorii și incidente, precum și întabularea titlurilor de proprietate rezultate din aplicarea Legii fondului funciar nr. 18/1991, republicată, cu modificările și completările ulterioare și a prezentei legi sunt scutite de taxa de timbru și de timbru judiciar.

Ordonanța de Urgență nr. 80/26 iunie 2013 privind taxele judiciare de timbru, la art. 29 lit. „l” prevede: „Orice alte acțiuni, cereri, sau acte de procedură pentru care se prevăd prin legi speciale, scutiri de taxă judiciară de timbru”.

Ca atare, orice cerere, acțiune rezultată din aplicarea Legii fondului funciar nr. 18/1991 este scutită de taxă judiciară de timbru.

1.2 Notă: [Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterea problemelor de drept soluționate neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Cluj, în materie de civilă, 13- 14 octombrie 2016:](#) Apreciem că toate cererile specificate mai sus sunt scutite de la plata taxei judiciare de timbru, prin raportare la art. 42 din Legea nr. 1/2000, incluzându-se în noțiunea de acțiuni rezultate din aplicarea dispozițiilor legii, întrucât obiectul lor privește plata despăgubirilor sau, după caz, a penalităților rezultate din încălcarea de către autoritățile de aplicare a Legii nr.18/1991 a obligațiilor legale stabilite în sarcina lor. Opinia a fost însușită cu majoritate de participanți.

2. Modul de stabilire a taxei de timbru în acțiunile având ca obiect daune materiale formulate de persoanele îndreptățite în contradictoriu cu autoritățile de aplicare a Legii nr. 18/1991 și urm.

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterea problemelor de drept soluționate neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie de civilă, aferentă trimestrului al II-lea/2016, 1 iulie 2016, pag. 6\)](#)

2.1 Rezumatul soluției însușite (MAJORITATE)

Toate cererile specificate mai sus sunt scutite de la plata taxei judiciare de timbru, prin

raportare la art. 42 din Legea nr. 1/2000, incluzându-se în noțiunea de acțiuni rezultate din aplicarea dispozițiilor legii, întrucât obiectul lor privește plata despăgubirilor sau, după caz, a penalităților rezultate din încălcarea de către autoritățile de aplicare a Legii nr. 18/1991 a obligațiilor legale stabilite în sarcina lor.

2.2 Argumentele soluției însușite

Cererile, în privința cărora în practica judiciară s-a statuat diferit asupra regimului lor timbrabil, privesc următoarele ipoteze:

- reclamantul solicită obligarea comisiilor de aplicare a legilor fondului funciar/reprezentanților acestora, la plata de despăgubiri materiale, reprezentând contravaloarea lipsei de folosință a bunului validat, pe temeiul răspunderii civile delictuale de drept comun, fapta ilicită indicată de reclamant constând în neîndeplinirea atribuțiilor de către comisii vizând neefectuarea operațiunilor de punere în posesie sau de eliberare a titlului de proprietate, în contextul existenței unei validări;

- reclamantul solicită obligarea comisiilor de aplicare a legilor fondului funciar/reprezentanților acestora aplicarea unor penalități conform art. 906 Codul de procedură civilă pentru neexecutarea unei obligații de a face stabilită printr-o sentință pronunțată în temeiul legilor fondului funciar; după expirarea termenului prevăzut de lege, reclamantul se adresează instanței de executare pentru fixarea sumei finale datorată cu acest titlu.

În conformitate cu art. 42 din Legea nr. 1/2000, cererile sau acțiunile în justiție cererile accesorii și incidente, precum și întabularea titlurilor de proprietate rezultate din aplicarea Legii fondului funciar nr. 18/1991, republicată, cu modificările și completările ulterioare și a prezentei legi sunt scutite de taxa de timbru și de timbru judiciar.

Potrivit art. 64 din Legea nr. 18/1991, în cazul în care comisia locală refuză înmânarea titlului de proprietate emis de comisia județeană sau punerea efectivă în posesie, persoana nemulțumită poate face plângere la instanța în a cărei rază teritorială este situat terenul; dacă instanța admite plângerea, primarul va fi obligat să execute de îndată înmânarea titlului de proprietate sau, după caz, punerea efectivă în posesie, sub sancțiunea plății de penalități în condițiile prevăzute la art. 894 din Codul de procedură civilă (art. 906 din Codul de procedură civilă - n.n.).

În același sens este și opinia Institutului Național al Magistraturii și a președinților secțiilor civile exprimată cu majoritate de voturi la Întâlnirea președinților secțiilor civile ale ÎCCJ și curților de apel, de la Bacău, 23 – 24 iunie 2016. ([Minuta Întâlnirii reprezentanților Înaltei Curți de Casație și Justiție cu președinții secțiilor civile ale curților de apel, Bacău, 23-24 iunie 2016](#))

2.3 Notă: [Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Cluj, în materie de civilă, 13- 14 octombrie 2016](#): Apreciem că toate cererile specificate mai sus sunt scutite de la plata taxei judiciare de timbru, prin raportare la art. 42 din Legea nr. 1/2000, incluzându-se în noțiunea de acțiuni rezultate din aplicarea dispozițiilor legii, întrucât obiectul lor privește plata despăgubirilor sau, după caz, a penalităților rezultate din încălcarea de către autoritățile de aplicare a Legii nr.18/1991 a obligațiilor legale stabilite în sarcina lor. Opinia a fost însușită cu majoritate de participanți.

3. Taxa judiciară de timbru aplicabilă cererilor formulate de persoana îndreptățită, în contradictoriu cu autoritățile de aplicare a Legii nr. 18/1991, având ca obiect daune materiale sau penalități

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie de civilă, aferentă trimestrelor III-IV/2016, 9 decembrie 2016, pag. 15\)](#)

3.1 Rezumatul soluției însușite și argumentele (UNANIMITATE)

Toate cererile specificate mai sus sunt-scutite de la plata taxei judiciare de timbru, prin raportare la art. 42 din Legea nr. 10/2000, incluzându-se în noțiunea de acțiuni rezultate din aplicarea dispozițiilor legii, întrucât obiectul lor privește plata despăgubirilor sau, după caz, a penalităților rezultate din încălcarea de către autoritățile de aplicare a Legii nr. 18/1991 a obligațiilor legale stabilite în sarcina lor.

Opinia unanimă a judecătorilor prezenți la întâlnirea trimestrială este în același sens cu opinia Institutului Național al Magistraturii și a președinților secțiilor civile exprimată la Întâlnirea președinților secțiilor civile ale ÎCCJ și curților de apel, de la Cluj, 13 – 14 octombrie 2016. [\(Minuta Întâlnirii reprezentanților Înaltei Curți de Casație și Justiție cu președinții secțiilor civile ale curților de apel, Cluj, 13 – 14 octombrie 2016\).](#)

4. Competența generală a instanțelor în acțiunile cu obiect fond funciar – rectificarea titlurilor de proprietate

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie de civilă, aferentă trimestrului I/2017, 31 martie 2017, pag. 12\)](#)

4.1 Rezumatul soluției însușite și argumentele (MAJORITATE)

Problema de drept a mai fost dezbătută la Întâlnirea judecătorilor din trimestrul al II-lea/2014, organizată de Curtea de Apel Iași la 20 iunie 2014. [\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie de civilă, aferentă trimestrului al II-lea/2014, 20 iunie 2014\).](#) Cu acel prilej, judecătorii prezenți au conchis, în ceea ce privește: Competența materială a judecătoriei în acțiunile privind nulitatea titlului de proprietate față de dispozițiile art. III alin. 2 din Legea nr. 169/1997 coroborate cu art. 94, 95, pct. 1 din Codul de procedură civilă, art. 53 din Legea nr. 18/1991 și dispozițiile Legii nr. 165/2013:

Opinia majoritară a judecătorilor Curții de Apel Iași este că în materia fondului funciar, în raport de dispozițiile art. 51, art. 53-56 și art. 64 din Legea nr. 18/1991, prin derogare de la dispozițiile art. 95 pct. 1 C.proc.civ., competența materială revine judecătoriei în temeiul legii speciale.

Prevederile art. 53-56 și art. 64 din Legea nr. 18/1991 prevăd expres competența materială a judecătoriei, instituind o derogare de la art. 95 pct. 1 C.proc.civ.

Prevederile art. 53-56 și art. 64 din Legea nr. 18/1991 nu sunt contrare noii proceduri, respectiv art. 95 pct. 1 C.proc.civ., ci sunt derogatorii de la norma generală, neaplicarea sau abrogarea acestor norme speciale. Aceasta întrucât art. 95 pct. 1 C.proc.civ. prevede competența tribunalului numai atunci când nu există vreo lege care să prevadă expres o altă competență.

Dacă există o asemenea lege, ea devine prioritară.

Opinia majoritară a judecătorilor de la curțile de apel din țară este în sensul că judecătoria este competentă material să judece toate litigiile în material fondului funciar, un argument în plus constituindu-l opinia Înaltei Curți de Casație și Justiție care, sub imperiul reglementării anterioare de procedură, a statuat că dispozițiile art. 53 din Legea nr. 18/1991 se aplică prin analogie și acestor acțiuni, iar art. 53 din Legea nr. 18/1991 este menținut prin

dispozițiile art. 2 din Legea nr. 165/2013.

4.2 Notă: a se vedea și [Minuta întâlnirii reprezentanților Consiliului Superior al Magistraturii cu președinții secțiilor civile ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel - Curtea de Apel București, 11-12 mai 2017](#): Competența în soluționarea cererilor privind modificarea titlurilor de proprietate cu privire la numărul de parcelă sau rectificarea numărului de tarla aparține oficiului teritorial de cadastru și publicitate imobiliară.

5. Competența generală a instanțelor în acțiunile cu obiect fond funciar – rectificarea titlurilor de proprietate

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterea problemelor de drept soluționate neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie de civilă, aferentă trimestrului al II-lea/2017, 16 iunie 2017, pag. 2\)](#)

5.1 Rezumatul soluției însușite și argumentele (MAJORITATE)

Competența de soluționare a cererilor privind modificarea titlurilor de proprietate cu privire la numărul de parcelă sau rectificarea numărului de tarla aparține oficiului teritorial de cadastru și publicitate imobiliară.

În argumentarea acestei opinii urmează a fi luate în considerare dispozițiile art. 59 ind. 1 alin. (1) din Legea nr. 18/1991 a fondului funciar, potrivit cărora îndreptarea erorilor materiale înscrise în titlurile de proprietate care sunt produse din cauza erorilor de scriere se efectuează de oficiul de cadastru și publicitate imobiliară. De asemenea, la alineatul al doilea al aceluiași articol se precizează că rectificarea titlurilor de proprietate se poate face de oficiul de cadastru și publicitate imobiliară, în temeiul hotărârii comisiei județene.

În concretizarea acestei posibilități, art. 59 ind. 1 alin. (3) din lege arată că procedura de îndreptare a erorilor materiale și de rectificare a titlurilor de proprietate va fi aprobată prin ordin cu caracter normativ al directorului general al Agenției Naționale de Cadastru și Publicitate Imobiliară.

Problema, astfel cum a fost formulată, se referă explicit la o modificare a titlurilor de proprietate în privința numărului parcelei, respectiv a rectificării numărului tarlalei. Or, printre speciile de modificare a titlurilor de proprietate emise în baza Legii nr. 18/1991, art. 235 alin. (3) din Regulamentul de avizare, recepție și înscriere în evidențele de cadastru și carte funciară, aprobat prin Ordinul directorului general al Agenției Naționale de Cadastru și Publicitate Imobiliară nr. 700/2014, menționează, alături de modificarea vecinătăților țară afectarea amplasamentului și modificarea suprafețelor parcelelor fără modificarea suprafeței totale, și modificările numărului tarlalei/parcelei.

Dimpotrivă, modificarea suprafeței totale, în plus sau în minus, față de cea care figurează în titlul de proprietate nu poate fi soluționată, conform art. 235 alin. (4) din același Ordin, decât prin hotărâre judecătorească definitivă.

Prin urmare, atât în raport cu dispozițiile art. 59 ind. 1 din Legea nr. 18/1991, cât și cu cele ale art. 235 din Ordinul nr. 700/2014, rezultă cu claritate intenția de a face o distincție între modificările care urmează a fi aduse titlurilor de proprietate într-o manieră care nu afectează drepturile terților și cele care sunt de natură să producă o asemenea consecință. În primul caz, procedura poate rămâne una necontencioasă, petentul având, desigur, posibilitatea de a se plânde în fața instanțelor judecătorești de un eventual refuz din partea oficiului teritorial căruia i s-a solicitat modificarea (numărului parcelei/tarlalei), în timp ce în cea de-a doua ipoteză natura contencioasă a procedurii obligă pe beneficiarul titlului de proprietate, dacă nu ajunge la o soluționare amiabilă cu terții (proprietarii fondurilor învecinate afectate de

modificări care ar antrena reduceri/măriri de suprafețe), să aleagă, de la bun început, procedura contencioasă, în contradictoriu cu aceștia din urmă, în fața instanțelor judecătorești.

Nu în ultimul rând, formularea art. 59 ind. 1 alin. (2) din lege – rectificarea se poate face – nu poate fi interpretată în sensul unei competențe alternative, la alegerea beneficiarului titlului de proprietate, ca facilitate procedurală pusă la dispoziția acestuia din urmă de a alege să sesizeze fie oficiul teritorial, fie instanța de judecată. O soluție în sensul recunoașterii unei competențe alternative în rezolvarea unei cereri necontencioase ar fi, prin ea însăși, una suficient de atipică încât să nu poată fi susținută doar prin formularea anterior menționată.

În același sens este și opinia Institutului Național al Magistraturii și a participanților la întâlnirea reprezentanților Consiliului Superior al Magistraturii cu președinții secțiilor civile ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel, desfășurată la București, în intervalul 11-12 mai 2017. ([Minuta întâlnirii reprezentanților Consiliului Superior al Magistraturii cu președinții secțiilor civile ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel, București, 11-12 mai 2017](#)).

5.2. Notă: Problema de drept a mai fost dezbătută la întâlnirea judecătorilor din trimestrul al II-lea/2014, organizată de Curtea de Apel Iași la 20 iunie 2014. ([Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie de civilă, aferentă trimestrului al II-lea/2014, 20 iunie 2014](#)).

5.3. Notă: a se vedea și [Minuta întâlnirii reprezentanților Consiliului Superior al Magistraturii cu președinții secțiilor civile ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel - Curtea de Apel București, 11-12 mai 2017](#): Competența în soluționarea cererilor privind modificarea titlurilor de proprietate cu privire la numărul de parcelă sau rectificarea numărului de tarla aparține oficiului teritorial de cadastru și publicitate imobiliară.

5.4. A se vedea și [DECIZIA nr. 19 din 29 martie 2021](#) referitoare la interpretarea dispozițiilor art. 59¹ alin. (2) raportat la art. 58 din Legea fondului funciar nr. 18/1991, republicată, cu modificările și completările ulterioare: Instanța de judecată este competentă să soluționeze pe fond cererile având ca obiect rectificarea titlurilor de proprietate emise conform Legii nr. 18/1991, art. 58 din acest act normativ fiind aplicabil și în acest caz. Interpretarea sistematică și istorico-teleologică a dispozițiilor art. 58 și, respectiv, art. 59¹ alin. (1) și (2) din Legea nr. 18/1991, coroborate cu cele ale art. 235 din Regulamentul aprobat prin Ordinul nr. 700/2014, impune concluzia că intenția legiuitorului la adoptarea art. 59¹ din Legea nr. 18/1991 a fost aceea de a reglementa o procedură administrativă aplicabilă pentru ipoteza „modificărilor“ ce pot fi aduse titlurilor de proprietate care nu afectează nici dreptul de proprietate recunoscut titularului și nici drepturile terților (așadar, o procedură necontencioasă) și degrevarea instanțelor judecătorești de aceste litigii, care pot fi soluționate pe cale administrativă, dându-se expresie principiului celerității. Instanța de judecată este cea care, în virtutea plenitudinii de competență, are abilitatea de a verifica, sub aspectul legalității, măsurile dispuse în faza procedurii administrative prealabile, putând sancționa, deopotrivă, atât actele emise în temeiul art. 59¹ alin. (2) din Legea nr. 18/1991, prin care se soluționează cererile de rectificare, cât și refuzul autorităților administrative de a declanșa sau desfășura această procedură.

6. Competența generală a instanțelor în soluționarea acțiunilor având ca obiect rectificarea titlurilor de proprietate, în cazul în care nu se pune problema modificării amplasamentului sau a suprafeței reconstituite

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbateră problemelor de drept soluționate neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie de civilă, aferentă trimestrelor III-IV/2018, 9 noiembrie 2018, pag. 12\)](#)

6.1 Rezumatul soluției însușite (MAJORITATE)

Opinia exprimată este în sensul admiterii excepției necompetenței generale a instanțelor în acțiunile având ca obiect rectificarea titlului de proprietate, în sensul menționării corecte a numelui și/sau a indicatorilor cadastrali, atunci când nu se pune problema modificării amplasamentului și a suprafeței înscrise în titlu, indiferent dacă titlul a intrat sau nu în circuitul civil.

6.2 Argumentele soluției însușite

Problema de drept referitoare la competența de soluționare a cererilor de rectificare a titlurilor de proprietate, în sensul menționării corecte a parcelei/numărului tarlalei, a fost invocată de Curtea de Apel Iași și discutată la întâlnirea reprezentanților CSM cu președinții secțiilor civile ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și ale curților de apel, desfășurată la București în perioada 11-12 mai 2017, iar opinia unanimă a participanților, redată mai jos, este însușită de judecătorii Secției civile a Curții de apel Iași.

Astfel, opinia participanților a fost în sensul în care competența de soluționare a cererilor de rectificare a titlurilor de proprietate, în sensul menționării corecte a parcelei / numărului tarlalei, aparține oficiului teritorial de cadastru și publicitate imobiliară.

În argumentarea acestei opinii s-a reținut că: „urmează a fi luate în considerare dispozițiile art. 59 ind. 1 alin. (1) din Legea nr. 18/1991 a fondului funciar, potrivit cărora îndreptarea erorilor materiale înscrise în titlurile de proprietate care sunt produse din cauza erorilor de scriere se efectuează de oficiul de cadastru și publicitate imobiliară. De asemenea, la alineatul al doilea al aceluiași articol se precizează că rectificarea titlurilor de proprietate se poate face de oficiul de cadastru și publicitate imobiliară, în temeiul hotărârii comisiei județene.

În concretizarea acestei posibilități, art. 59 ind. 1 alin. (3) din lege arată că procedura de îndreptare a erorilor materiale și de rectificare a titlurilor de proprietate va fi aprobată prin ordin cu caracter normativ al directorului general al Agenției Naționale de Cadastru și Publicitate Imobiliară.

Problema, astfel cum a fost formulată, se referă explicit la o modificare a titlurilor de proprietate în privința numărului parcelei, respectiv a rectificării numărului tarlalei. Or, printre speciile de modificare a titlurilor de proprietate emise în baza Legii nr. 18/1991, art. 235 alin. (3) din Regulamentul de avizare, recepție și înscriere în evidențele de cadastru și carte funciară, aprobat prin Ordinul directorului general al Agenției Naționale de Cadastru și Publicitate Imobiliară nr. 700/2014, menționează, alături de modificarea vecinătăților fără afectarea amplasamentului și modificarea suprafețelor parcelelor fără modificarea suprafeței totale, și modificările numărului tarlalei/parcelei.

Dimpotrivă, modificarea suprafeței totale, în plus sau în minus, față de cea care figurează în titlul de proprietate nu poate fi soluționată, conform art. 235 alin. (4) din același Ordin, decât prin hotărâre judecătorească definitivă.

Prin urmare, atât în raport cu dispozițiile art. 59 ind. 1 din Legea nr. 18/1991, cât și cu cele ale art. 235 din Ordinul nr. 700/2014, rezultă cu claritate intenția de a face o distincție între modificările care urmează a fi aduse titlurilor de proprietate într-o manieră care nu

afectează drepturile terților și cele care sunt de natură să producă o asemenea consecință. În primul caz, procedura poate rămâne una necontencioasă, petentul având, desigur, posibilitatea de a se plânde în fața instanțelor judecătorești de un eventual refuz din partea oficiului teritorial cărui i s-a solicitat modificarea (numărului parcelei/tarlalei), în timp ce în cea de a doua ipoteză natura contencioasă a procedurii obligă pe beneficiarul titlului de proprietate, dacă nu ajunge la o soluționare amiabilă cu terții (proprietarii fondurilor învecinate afectate de modificări care ar antrena reduceri/măriri de suprafețe), să aleagă, de la bun început, procedura contencioasă, în contradictoriu cu aceștia din urmă, în fața instanțelor judecătorești.

Nu în ultimul rând, formularea art. 59 ind. 1 alin. (2) din lege – rectificarea se poate face (...) – nu poate fi interpretată în sensul unei competențe alternative, la alegerea beneficiarului titlului de proprietate, ca facilitate procedurală pusă la dispoziția acestuia din urmă de a alege să sesizeze fie oficiul teritorial, fie instanța de judecată. O soluție în sensul recunoașterii unei competențe alternative în rezolvarea unei cereri necontencioase ar fi, prin ea însăși, una suficient de atipică încât să nu poată fi susținută doar prin formularea anterior menționată”.

6.3. Notă: Problema de drept a mai fost dezbătută la întâlnirea judecătorilor din trimestrul al II-lea/2014, organizată de Curtea de Apel Iași la 20 iunie 2014. ([Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie de civilă, aferentă trimestrului al II-lea/2014, 20 iunie 2014](#)).

6.4. Notă: a se vedea și [Minuta întâlnirii reprezentanților Consiliului Superior al Magistraturii cu președinții secțiilor civile ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel - Curtea de Apel București, 11-12 mai 2017](#): Competența în soluționarea cererilor privind modificarea titlurilor de proprietate cu privire la numărul de parcelă sau rectificarea numărului de tarla aparține oficiului teritorial de cadastru și publicitate imobiliară.

6.5. A se vedea și [DECIZIA nr. 19 din 29 martie 2021](#) referitoare la interpretarea dispozițiilor art. 59¹ alin. (2) raportat la art. 58 din Legea fondului funciar nr. 18/1991, republicată, cu modificările și completările ulterioare: Instanța de judecată este competentă să soluționeze pe fond cererile având ca obiect rectificarea titlurilor de proprietate emise conform Legii nr. 18/1991, art. 58 din acest act normativ fiind aplicabil și în acest caz. Interpretarea sistematică și istorico-teleologică a dispozițiilor art. 58 și, respectiv, art. 59¹ alin. (1) și (2) din Legea nr. 18/1991, coroborate cu cele ale art. 235 din Regulamentul aprobat prin Ordinul nr. 700/2014, impune concluzia că intenția legiuitorului la adoptarea art. 59¹ din Legea nr. 18/1991 a fost aceea de a reglementa o procedură administrativă aplicabilă pentru ipoteza „modificărilor“ ce pot fi aduse titlurilor de proprietate care nu afectează nici dreptul de proprietate recunoscut titularului și nici drepturile terților (așadar, o procedură necontencioasă) și degrevarea instanțelor judecătorești de aceste litigii, care pot fi soluționate pe cale administrativă, dându-se expresie principiului celerității. Instanța de judecată este cea care, în virtutea plenitudinii de competență, are abilitatea de a verifica, sub aspectul legalității, măsurile dispuse în faza procedurii administrative prealabile, putând sancționa, deopotrivă, atât actele emise în temeiul art. 59¹ alin. (2) din Legea nr. 18/1991, prin care se soluționează cererile de rectificare, cât și refuzul autorităților administrative de a declanșa sau desfășura această procedură.

7. Aprecierea culpei Comisiei județene pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor față de neexecutarea de către comisia locală de fond funciar a dispoziției cuprinse în titlul executoriu – hotărârea judecătorească, de a întocmi și înainta comisiei județene documentația necesară emiterii titlului de proprietate

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie de civilă, aferentă trimestrului al II-lea/2021, 7 iulie 2021, pag. 12\)](#)

7.1 Rezumatul soluției însușite (MAJORITATE)

Cu privire la problema de drept a legalității executării silită pornite împotriva Comisiei Județene de fond funciar, în baza unor titluri executorii prin care această Comisie este obligată la reconstituirea dreptului de proprietate, fără însă ca titlul executoriu să prevadă obligații și în sarcina Comisiei locale de fond funciar, precum și în situația în care titlul executoriu prevede în mod succesiv obligarea Comisiei locale de fond funciar la întocmirea și înaintarea documentației și obligarea Comisiei județene de fond funciar la emiterea titlului de proprietate, opinia este în sensul că nu se pot admite contestațiile la executare silită formulate de Comisia județeană de fond funciar, prin care se solicită anularea încheierii de încuviințare a executării silită și a actelor de executare silită efectuate în dosarul de executare.

7.2 Argumentele soluției însușite

Prin Minuta Întâlnirilor președinților de secții din 5-6 martie 2020, de la Timișoara, s-a agreat că executarea silită declanșată împotriva Comisiei județene de fond funciar este legală, atâta timp cât din cuprinsul titlului executoriu nu rezultă o anumită ordine de executare a obligațiilor stabilite în sarcina celor doi debitori. Rațiunea avută în vedere este aceea că nu pot fi invocate prin contestația la executare aspecte care țin de fondul litigiului, or, obiectul contestației la executare este legalitatea hotărârii judecătorești și nu cea a executării silită. Această statuare acoperă ipoteza în care, prin hotărârea judecătorească ce se execută, obligațiile au fost stabilite doar în sarcina Comisiei județene de fond funciar sau în sarcina ambelor Comisii de fond funciar în mod general (le obligă la reconstituirea dreptului de proprietate), pârâții având obligația de a solicita în fața instanței care a soluționat fondul ca obligațiile lor să fie surprinse succesiv.

Cu privire la titlurile executorii în cadrul cărora s-au prevăzut succesiv obligațiile celor doi pârâți (obligarea Comisiei locale de a întocmi și înainta documentația către Comisia județeană de fond funciar, obligarea Comisiei județene de emitere a titlului de proprietate), executarea lor este circumscrisă prevederilor 903 C.proc.civ. și următoarele, care se referă la executarea silită a unor obligații de a face.

Problema supusă analizei este aceea dacă executarea silită începută în baza unui astfel de titlu executoriu, fie împotriva Comisiei județene de fond funciar, fie împotriva ambelor Comisii este nelegală, pentru considerentul că unul dintre debitori, Comisia județeană de fond funciar, a fost în imposibilitate de a-și îndeplini obligația, care, din punct de vedere legal, potrivit și dispozitivului, este subsecventă obligației Comisiei locale de fond funciar.

Fiind vorba de o obligație de a face care nu poate fi îndeplinită prin altă persoană, devine aplicabil art. 906 C.proc.civ., potrivit cu care: „Dacă în termen de 10 zile de la comunicarea încheierii de încuviințare a executării debitorul nu execută obligația de a face sau de a nu face, care nu poate fi îndeplinită prin altă persoană, acesta poate fi constrâns la îndeplinirea ei, prin aplicarea unor penalități, de către instanța de executare.” (...) (5) Penalitatea va putea fi înlăturată ori redusă, pe calea contestației la executare, dacă debitorul execută obligația prevăzută în titlul executoriu și dovedește existența unor motive temeinice care au justificat întârzierea executării.”

Doar în acest cadru procesual, pe calea contestației la executare, Comisia Județeană de

fond funciar poate invoca lipsa culpei sale în neexecutarea sau executarea cu întârziere a propriei obligații, invocând ca și motiv faptul că nu deține documentația care trebuia întocmită de Comisia locală de fond funciar, temeinicia motivului invocat urmând a fi apreciată de instanța de executare investită.

În aprecierea culpei debitorului, instanța trebuie să țină seama de statuarea din hotărârea judecătorească ce constituie titlu executoriu, dar și de circumstanțele concrete ale cauzei.

Punctual, cu privire la problema existenței unui control legal al activității administrative a Comisiilor locale de fond funciar de către Comisia județeană de fond funciar, din dispozițiile art. 6 alin. 1 lit. a și b din HG nr. 890/2005: „a) organizează instruirea comisiilor comunale, orășenești și municipale și asigură distribuirea legilor, a prezentului regulament, a hărților și planurilor la zi, precum și a altor materiale necesare pentru desfășurarea în bune condiții a activității acestora; b) asigură îndrumarea și controlul comisiilor comunale, orășenești și municipale prin desemnarea pe comune, orașe și municipii a membrilor din comisia județeană”, rezultă că art. 110 ind. 1 lit. a) din Legea 18/1991, așa cum era în vigoare înainte de abrogarea sa prin Legea nr. 187/2012 nu putea fi considerat singurul mijloc de control asupra activității comisiei locale de fond funciar, aceste ultime dispoziții menționată reglementând doar posibilitatea prefectului de a sancționa contravențional fapta persoanei fizice care are calitatea de membru al Comisiei locale sau județene de aplicare a prezentei legi de a împiedica în orice mod sau de a întârzia nejustificat reconstituirea sau constituirea, după caz, a dreptului de proprietate ori eliberarea titlului de proprietate către persoanele îndreptățite, precum și eliberarea titlului de proprietate fără îndeplinirea condițiilor legale. Potrivit expunerii de motive a Legii 187/2012, textul art. 110 din Legea nr. 18/1991 nu a fost abrogat pentru a înlătura controlul asupra activității Comisiilor de fond funciar, ci întrucât fapta constituie infracțiunea de abuz în serviciu incriminată de art. 297 Cod penal.

În concluzie, opinia agreată este aceea că sunt legale executările silită pornite în baza titlurilor executorii în care Comisia județeană de fond funciar este debitor al obligației de a face (de a reconstitui dreptul de proprietate sau de a emite titlu de proprietate); contestațiile la executare silită formulate de Comisia județeană de fond funciar, prin care se solicită anularea încheierii de încuviințare a executării silită și a actelor de executare silită efectuate în dosarul de executare nu pot fi întemeiate pe lipsa culpei debitorului; doar în ipoteza contestațiilor la executare silită prevăzute de art. 906 C.proc.civ. se poate analiza culpa debitorului, iar instanța de executare va avea în vedere toate circumstanțele cauzei.

VII.3. Legea 112/1995 pentru reglementarea situației juridice a unor imobile cu destinația de locuințe, trecute în proprietatea statului

1. Obligarea Primarului la vânzarea imobilului în temeiul disp. art. 9 din Legea nr. 112/1995

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie de civilă, aferentă trimestrelor III-IV/2018, 9 noiembrie 2018, pag. 18\)](#)

► Rezumatul soluției însușite și argumentele (MAJORITATE)

În opinia majorității participanților, este admisibilă acțiunea în obligarea pârâtului la încheierea contractului de vânzare-cumpărare, în ipoteza în care reclamantul ocupa imobilul în litigiu în calitate de chiriaș la data intrării în vigoare a Legii nr. 112/1995.

Se are în vedere faptul că articolul 9 din Legea nr. 112/1995 nu a fost modificat nici explicit, nici implicit de Legea nr. 10/2001, precum și împrejurarea că dreptului de opțiune al chiriașului îi corespunde corelativ o obligație a proprietarului de vindere rezultată din însăși reglementarea expresă a acestui drept.

Art. 43 din Legea nr. 10/2001 potrivit cu care: „imobilele care nu se restituie foștilor proprietari rămân în administrarea deținătorilor actuali. Imobilele cu destinație de locuință pot fi înstrăinate potrivit legislației în vigoare, chiriașii având un drept de preemțiune” nu reduce dreptul chiriașului de a cumpăra locuința la un simplu drept de preemțiune, cele două texte de lege fiind compatibile și aplicabile simultan.

Judecătorii prezenți la întâlnire au considerat că dreptul de preemțiune reglementat de legea nr. 10/2001 nu modifică și nici nu abrogă implicit dreptul de opțiune al chiriașului și obligația de a vinde către chiriaș în cazul exercitării dreptului de opțiune, ci reglementează doar posibilitatea proprietarului de a vinde locuința și unor alte persoane decât chiriașul, cu rezerva unui drept de opțiune al chiriașului la preț egal.

Cu alte cuvinte, dacă chiriașul nu își exercită dreptul de opțiune și nu cere proprietarului să îi vândă locuința, proprietarul poate vinde locuința oricărei alte persoane; și în acest caz însă, chiriașul își poate exercita un drept de preemțiune, fiind preferat la preț egal oricărei alte persoane. De asemenea, dreptul de preemțiune este reglementat pentru a proteja și pe acei chiriași care nu îndeplinesc condițiile impuse de Legea nr. 112/1995 pentru a cere cumpărarea prev. de art. 9 din Legea nr. 112/1995.

1.2 Notă: a se vedea [Decizia ICCJ – HP nr. 81/2017](#), potrivit cu care „În interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 42 alin. (3) din Legea nr. 10/2001 privind regimul juridic al unor imobile preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945-22 decembrie 1989, republicată, cu modificările și completările ulterioare, pe lângă dreptul de preemțiune, chiriașii au și dreptul de a opta pentru cumpărarea imobilelor cu destinația de locuințe, drept prevăzut de art. 9 alin. (1) din Legea nr. 112/1995 pentru reglementarea situației juridice a unor imobile cu destinația de locuințe, trecute în proprietatea statului, cu modificările ulterioare.”

NOTĂ: De observat că, la Întâlnirea președinților secțiilor civile ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și ale curților de apel, în care au fost dezbătute probleme de drept ce au generat practică neunitară în materie civilă București, 26 - 27 iunie 2023, potrivit [Minutei întâlnirii președinților secțiilor civile din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel dedicate aspectelor de practică judiciară neunitară în materie civilă București, 26 - 27 iunie 2023, p. 89](#), opinia agreată a fost că dispozițiile art. 42 alin. (3) din Legea nr. 10/2001 conferă chiriașilor dreptul de a opta pentru cumpărarea imobilelor cu destinația de locuințe, drept prevăzut de art. 9 alin. (1) din Legea nr. 112/1995, iar aceste dispoziții îi vizează pe chiriașii care, având un contract de închiriere valabil încheiat, ocupau apartamentele respective la data intrării în vigoare a legii (nr. 112/1995).

VII.4. Legea cadastrului și a publicității imobiliare nr. 7 din 13 martie 1996

1. Competența materială în cadrul acțiunilor în rectificarea înscrierilor de carte funciară

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie de civilă,

1.1 Rezumatul soluției însușite

Această problemă de drept a fost deja tranșată la întâlnirea reprezentanților CSM cu președinții secțiilor civile de la nivelul Înaltei Curți de Casație și Justiție și președinții secțiilor civile de la nivelul curților de apel, ce a avut loc la Timișoara, în luna noiembrie 2015 ([Minuta întâlnirii reprezentanților CSM cu președinții secțiilor civile de la nivelul Înaltei Curți de Casație și Justiție și președinții secțiilor civile de la nivelul curților de apel, ce a avut loc la Timișoara, în luna noiembrie 2015](#)), participanții fiind de acord cu opinia INM potrivit căreia acțiunea în rectificarea înscrierii din cartea funciară are natura unei acțiuni patrimoniale neevaluabile, competența materială aparținând judecătoriei, în temeiul dispozițiilor art. 94 pct. 1 lit. h) C.pr.civ.

Participanții și-au însușit opinia Institutului Național al Magistraturii, potrivit cu care:

Acțiunea în rectificare de carte funciară poate fi promovată în cazurile reglementate expres de art. 908 alin. (1) pct. 1-4 C.civ. Ea reprezintă instrumentul judiciar prin intermediul căruia se remediază înscrierile greșite privitoare la situația juridică a imobilelor înscrise în cartea funciară.

Așa cum rezultă din dispozițiile art. 908 alin. (3) C.civ., prin acțiunea în rectificare se urmărește suplinirea consimțământului titularului dreptului tabular ce urmează să fie rectificat. În mod indirect, pe calea acțiunii în rectificare se asigură protecția judiciară a drepturilor tabulare. În mod direct, însă, acțiunea în rectificare sancționează refuzul titularului dreptului înscris de a-și da consimțământul la rectificare, adică neexecutarea unei obligații de a face, competentă în soluționarea ei fiind judecătoria, în temeiul art. 94 pct. 1 lit. h) C.proc.civ.

Aceste susțineri sunt pe deplin valabile atunci când acțiunea în rectificare este formulată pe cale principală. Ori de câte ori ea are un caracter accesoriu (cum ar fi atunci când soluționarea capătului de cerere având ca obiect rectificarea cărții funciare depinde de soluția dată cererii principale prin care se tinde la desființarea titlului care a stat la baza înscrierii), acțiunea în rectificare va fi soluționată de instanța competentă cu judecarea cererii principale, așa cum prevede art. 123 C.proc.civ.

Stabilirea instanței competente să judece acțiunea în rectificare nu poate fi rezultatul aplicării art. 31 din Legea nr. 7/1996, text care reglementează calea de atac împotriva încheierii prin care registratorul a soluționat cererea de înscriere în cartea funciară. Finalitatea urmărită prin promovarea unei acțiuni în rectificare este profund diferită de aceea a unei plângeri de carte funciară. În timp ce prin acțiunea în rectificare se îndreaptă înscrierile care privesc situația juridică a imobilului (ea se răsfrânge deci nemijlocit asupra substanței dreptului înscris în cartea funciară), plângerea urmărește corectarea erorilor săvârșite de către registratorul de carte funciară la momentul efectuării unei înscrieri. Trimiterea pe care art. 33 alin. (2) din Legea nr. 7/1996 o face la dispozițiile art. 31 din același act normativ nu are altă rațiune decât aceea de a stabili că și încheierea registratorului dată ca urmare a rectificării cărții funciare, prin înscris autentic (pe cale amiabilă) sau prin hotărâre judecătorească poate fi atacată în condițiile art. 31 din Legea nr. 7/1996.

NOTĂ: Este de notat că la Întâlnirea președinților secțiilor civile din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel dedicată aspectelor de practică judiciară neunitară în materie civilă București, 23-24 septembrie 2024, potrivit [Minutei întâlnirii președinților secțiilor civile din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel dedicate aspectelor de practică judiciară neunitară în materie civilă București, 23-24 septembrie 2024, p 115](#), s-a concluzionat că cererile de înscriere sau de radiere în cartea funciară a unui drept real și cererile de alipire ori dezlipire în privința unui teren, formulate în

fața instanțelor judecătorești, sunt inadmisibile, întrucât sunt de competența unui organ fără activitate jurisdicțională.

2. Includerea în masa succesorală a bunurilor imobile, construcții, edificate anterior anului 2001, în lipsa înscrisurilor doveditoare ale dreptului de proprietate cu privire la acestea. Este necesar și suficient certificatul fiscal din care rezultă că defunctul a figurat înscris în rolul fiscal cu un astfel de imobil?

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterea problemelor de drept soluționate neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie de civilă, aferentă trimestrelor III-IV/2021, 21.12.2021, pag. 13\)](#)

2.1 Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

Opinia unanimă a judecătorilor din raza Curții de Apel Iași este în sensul că se includ în masa **succesorală** a bunurilor imobile, construcțiile edificate anterior anului 2001, în baza certificatului fiscal din care rezultă că defunctul a figurat înscris în rolul fiscal cu un astfel de imobil și a documentației cadastrale.

2.2 Argumentele soluției însușite

Potrivit art. 37 alin. (2) din Legea nr. 7/1996, pentru construcțiile realizate înainte de 1 august 2001, care este data intrării în vigoare a Legii nr. 453/2001 pentru modificarea și completarea Legii nr. 50/1991 privind autorizarea executării lucrărilor de construcții și unele măsuri pentru realizarea locuințelor, este permisă intabularea dreptului de proprietate în lipsa autorizației de construire, în baza certificatului de atestare fiscală prin care se atestă achitarea tuturor obligațiilor fiscale de plată datorate autorității administrației publice locale în a cărei rază se află situată construcția, precum și a documentației cadastrale. Se deduce astfel că legiuitorul recunoaște dovada dreptului de proprietate cu aceste înscrisuri, pentru aceste imobile. Pe cale de consecință, pot fi incluse în masa succesorală a bunurilor imobile, construcțiile edificate anterior anului 2001, în baza certificatului fiscal din care rezultă că defunctul a figurat înscris în rolul fiscal cu un astfel de imobil și a documentației cadastrale.

VII.5. Legea nr. 213/1998 privind proprietatea publică și regimul juridic al acesteia

1. Admisibilitatea unei acțiuni în constatarea dreptului de proprietate prin uzucapiunea de 30 de ani, promovată de cultele din România, în baza art.1837, 1846, 1847, 1859, 1860 și 1890 din Codul civil de la 1864, pentru construcții biserică și casă parohială și terenul aferent

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterea problemelor de drept soluționate neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie de civilă, aferentă trimestrului I/2014, 28 martie 2014, pag. 6\)](#)

1.1 Rezumatul soluției însușite și argumentele

Ceea ce este de examinat în speță este dacă suprafața de teren face parte din domeniul public prin efectul legii sau prin destinație, fiind aplicabile dispozițiile Legii nr. 213/1998.

Codul civil de la 1864 nu conține reglementări precise privitoare la domeniul public, printr-o dispoziție înscrisă în materia prescripției, declară bunurile ce fac parte din această categorie imprescriptibile, deoarece sunt scoase din circuitul civil.

Potrivit art. 1844 C.civ. de la 1864, nu se poate prescrie domeniul bunurilor care din natura lor proprie sau printr-o declarație a legii nu pot fi obiecte ale proprietății private, ci sunt scoase afară din comerț.

Din moment ce nici art. 1844 C.civ. de la 1864 și nici dispozițiile speciale nu fac vreo distincție, înseamnă că dreptul de proprietate publică este imprescriptibil atât extinctiv, cât și achizitiv.

Drept consecință, bunurile aparținând domeniului public nu pot fi dobândite prin uzucapiune. Pe de altă parte, dacă terenul nu face parte din domeniul public, uzucapiunea reprezintă un mod de dobândire a proprietății, ca efect al posesiei utile, pe toată durata prevăzută de lege, anume de 30 de ani sau de 10-20 de ani, după caz.

Odată împlinit termenul uzucapiunii, proprietatea se dobândește automat, de la lege, cererea de chemare în judecată prin care posesorul solicită să se constate aceasta având doar efect declarativ, fiind o acțiune în constatare cu caracter interogativ sau provocatoriu, prin care pârâtul este pus în situația de a-și manifesta poziția.

2. Nulitate absolută determinată de nerespectarea dispozițiilor legale privind procedura de trecere a unui bun din domeniul public în domeniul privat al statului. Cereri de anulare a unor hotărâri emise cu mult timp în urmă (6-10 ani) de Comisia Județeană de Fond Funciar, prin care a Comisia a adus la îndeplinire dispozițiile unor hotărâri judecătorești irevocabile ce o obligau la reconstituirea dreptului de proprietate pe un amplasament precis stabilit, dispunând în acest scop, în temeiul art. 27 alin. (71) din H.G. nr. 890/2005, trecerea din proprietatea publică în proprietatea privată a respectivului teren. Cererea de anulare este justificată pe împrejurarea că nu s-ar fi parcurs procedura legală de scoatere a terenului din domeniul public și de trecere a lui în domeniul privat, astfel cum a fost lămurită prin Decizia nr. 23/2011, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție în soluționarea unui recurs în interesul legii.

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterea problemelor de drept soluționate neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie de civilă, aferentă trimestrelor III-IV/2019, 16 ianuarie 2020, pag. 6\)](#)

2.1 Rezumatul soluției însușite

Cu privire la această problemă de drept s-a decis amânarea dezbaterilor la o întâlnire ulterioară, având în vedere împrejurarea că nu s-a conturat un punct de vedere majoritar precum și numărul redus al judecătorilor prezenți la întâlnire, specializați în soluționarea unor astfel de cauze, raportat la numărul judecătorilor prezenți.

VII.6. Legea nr. 1/2000 pentru reconstituirea dreptului de proprietate asupra terenurilor agricole și celor forestiere

1. Nulitate absolută determinată de nerespectarea dispozițiilor legale privind procedura de trecere a unui bun din domeniul public în domeniul privat al statului. Cereri de anulare a unor hotărâri emise cu mult timp în urmă (6-10 ani) de Comisia Județeană de Fond Funciar, prin care a Comisia a adus la îndeplinire dispozițiile unor hotărâri judecătorești irevocabile ce o obligau la reconstituirea dreptului de proprietate pe un amplasament precis stabilit, dispunând în acest scop, în temeiul art. 27 alin. (71) din H.G. nr. 890/2005, trecerea din proprietatea publică în proprietatea privată a respectivului teren. Cererea de anulare este justificată pe împrejurarea că nu s-ar fi

parcurs procedura legală de scoatere a terenului din domeniul public și de trecere a lui în domeniul privat, astfel cum a fost lămurită prin Decizia nr. 23/2011, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție în soluționarea unui recurs în interesul legii.

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie de civilă, aferentă trimestrelor III-IV/2019, 16 ianuarie 2020, pag. 6\)](#)

1.1 Rezumatul soluției însușite

Cu privire la această problemă de drept s-a decis amânarea dezbaterilor la o întâlnire ulterioară, având în vedere împrejurarea că nu s-a conturat un punct de vedere majoritar precum și numărul redus al judecătorilor prezenți la întâlnire, specializați în soluționarea unor astfel de cauze, raportat la numărul judecătorilor prezenți.

VII.7. Legea nr. 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței domestice

1. Taxa de timbru datorată de pârâtul apelant, împotriva căruia s-a solicitat emiterea ordinului de protecție în temeiul Legii nr. 217/2003

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie de civilă, aferentă trimestrelor III-IV/2018, 9 noiembrie 2018, pag. 30\)](#)

1.1 Rezumatul soluției însușite

Întrucât 50% din numărul judecătorilor participanți la întâlnire a votat pentru opinia potrivit căreia cererea de apel formulată de pârâtul indicat ca persoană violentă, împotriva sentinței primei instanțe prin care s-a dispus emiterea ordinului de protecție, se timbrează cu 20 lei potrivit dispozițiilor art. 27 din OUG nr. 80/2013 iar cealaltă jumătate din numărul celor prezenți a votat pentru opinia potrivit cu care dispoziția legală de scutire se aplică și la calea de atac a apelului formulată de pârât, raportarea făcându-se la obiectul cererii, indiferent de titularul acesteia, cerere de emitere a ordinului de protecție sau cerere de apel”, în conformitate cu art. II pct. 9 din HJCSM nr. 725/13.10.2015, se va supune din nou dezbaterii această problemă de drept, la următoarea întâlnire profesională a judecătorilor.

2. Procedura de soluționare a cererii de revocare a ordinului de protecție, înainte de expirarea termenului pentru care s-a emis acest ordin, întemeiată pe dispozițiile art. 34 din Legea nr. 217/2003. Aplicabilitatea regulilor de procedură stabilite de lege pentru soluționarea cererii de emitere a ordinului de protecție. Obligativitatea întocmirii de către serviciul de probațiune a evaluării riscului de recidivă.

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie de civilă, aferentă trimestrului I/2019, 14 martie 2019, pag. 7\)](#)

2.1 Rezumatul soluției însușite și argumentele (UNANIMITATE)

Opinia adoptată este în sensul că, în situația cererii de revocare a ordinului de protecție, înainte de expirarea termenului pentru care s-a emis acest ordin, întemeiată pe

dispozițiile art. 34 din Legea nr. 217/2003, se aplică regulile de procedură de drept comun, respectiv - judecata în ședință publică, fără a fi obligatorie numirea unui avocat din oficiu, termenele de procedură fiind cele de drept comun. S-a apreciat ca fiind obligatorie întocmirea de către Serviciul de Probațiune a evaluării riscului de recidivă, prevăzută cumulativ de disp. art. 34 lit. c din Legea nr. 217/2013.

Astfel, potrivit acestor prevederi legale: „(2) Revocarea se poate dispune dacă sunt îndeplinite, cumulativ, următoarele condiții:

a) agresorul a respectat interdicțiile sau obligațiile impuse;
b) agresorul a urmat consiliere psihologică, psihoterapie, tratament de dezintoxicare ori orice altă formă de consiliere sau terapie care a fost stabilită în sarcina sa ori care i-a fost recomandată sau a respectat măsurile de siguranță, dacă asemenea măsuri s-au luat, potrivit legii;

c) dacă există o evaluare a riscului de recidivă realizată potrivit competențelor de către un serviciu de probațiune, care indică un grad de risc suficient de scăzut și faptul că agresorul nu mai prezintă un real pericol pentru victima violenței domestice sau pentru familia acesteia, astfel cum este definită potrivit prevederilor art. 5.”

În ceea ce privește refuzul serviciului de probațiune de a întocmi această evaluare, se vor avea în vedere dispozițiile art. 187 din Codul de procedură civilă referitoare la măsurile procedurale ce pot fi luate în situația încălcării obligațiilor privind desfășurarea procesului.

3. Admisibilitatea instituției achiesării pârâtului la pretențiile reclamantului în materia ordinului de protecție (art. 436 C.pr.civ.). Exonerarea pârâtului de la plata cheltuielilor de judecată în baza art. 454 C.proc.civ.

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie de civilă, aferentă trimestrelor III-IV/2021, 21 decembrie 2021, pag. 25\)](#)

3.1 Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

Judecătorii din raza Curții de Apel Iași consideră că, în cauzele având ca obiect emiterea, în baza dispozițiilor Legii nr. 217/2003, a unui ordin de protecție, prin care instanța să dispună una ori mai multe măsuri - obligații sau interdicții în sarcina aceluși membru al familiei care pune în pericol, printr-un act de violență viața, integritatea fizică sau psihică ori libertatea unei persoane, nu sunt îndeplinite condițiile art. 454 și 436 C.proc.civ., deoarece nu se poate pune problema unor pretenții ale reclamantului care să poată fi recunoscute în tot sau în parte de pârât.

3.2 Argumentele soluției însușite

Obligațiile pe care instanța le va pune în sarcina pârâtului rezultă dintr-o faptă delictuală extracontractuală. Potrivit art. 454 C.proc.civ., pârâtul poate fi exonerat de la plata cheltuielilor de judecată dacă recunoaște pretențiile reclamantului, cu excepția cazului în care, prealabil pornirii procesului, a fost pus în întârziere de către reclamant sau se află de drept în întârziere. Potrivit art. 1523 alin. 2 lit. e din Codul civil, debitorul se află de drept în întârziere când obligația se naște din săvârșirea unei fapte ilicite extracontractuale. Din acest motiv, „recunoașterea” faptelor de către pârât nu este o achiesare la pretențiile reclamantului, în sensul art. 436 C.proc.civ.

4. Ordine de protecție. Debitorul obligației de plată a onorariului avocatului din oficiu desemnat pentru partea adversă

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept](#)

[soluționate neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie de civilă, aferentă trimestrelor III-IV/2023, 21 noiembrie 2023, p. 3\)](#)

1. **Rezumatul** soluției însușite de judecătorii prezenți la întâlnire:

Amânarea tranșării problemei de drept și trimiterea acesteia la următoarea întâlnire a președinților secțiilor civile ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel sau în procedurile din cadrul Rețelei Naționale de Unificare a Jurisprudenței, motivat de divergența de opinii și de multitudinea argumentelor prezentate în cadrul acestei sesiuni de unificare a practicii judiciare.

2. **Argumente** expuse care ar impune o rediscutare a problemei de drept:

- din interpretarea gramaticală a art. 18 din OUG 51/2008 rezultă că acest text se referă doar la ipoteza art. 6 lit d din OUG 51/2008 (scutiri și reduceri taxă de timbru) nu și lit. a) (pentru plata onorariului);

- în cazul ordinelor de protecție, cererea poate fi făcută și de procuror, părți fiind victima(care va avea calitatea de reclamant) și agresorul (pârât). Din oficiu, se desemnează apărător din oficiu. Dacă reclamantul nu dorește promovarea acțiunii, nu ar putea fi obligat la plata cheltuielilor;

- instituția asistenței obligatorii este mai apropiată de instituția similară din procedura penală decât de procedura ajutorului public în materie civilă și, pentru identitate de rațiune, cheltuielile ar trebui suportate de atat. Asistenței obligatorii nu i de aplică OUG 51/2008, care se referă la ajutorul public acordat la cerere.

NOTĂ: Problema de drept a fost discutată la Întâlnirea președinților secțiilor civile din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel dedicată aspectelor de practică judiciară neunitară în materie civilă București, 23-24 septembrie 2024. Potrivit [Minutei întâlnirii președinților secțiilor civile din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel dedicate aspectelor de practică judiciară neunitară în materie civilă București, 23-24 septembrie 2024, p.96](#), s-a agreat opinia potrivit cu care „debitorul obligației de plată a cheltuielilor procesuale constând în onorariul avocatului desemnat pentru asistența judiciară a părții adverse în procesul vizând emiterea ordinului de protecție se stabilește potrivit art. 18 sau, după caz, art. 19 alin. (1) din O.U.G. nr. 51/2008. Considerăm însă că, după momentul intrării în vigoare a Legii nr. 26/2024, art. 21 din acest act normativ ar trebui să se aplice ca dispoziție legală privitoare la o situație asemănătoare, în temeiul art. 5 alin. (3) C. proc. civ., și în privința cererilor reglementate de Legea nr. 217/2003, republicată.”

5. Limitele mandatului apărătorului desemnat din oficiu pentru victimă și agresor în condițiile art. 42 alin.(2) și (3), coroborat cu art. 45 alin.(3) din Legea nr. 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței domestice

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie de civilă, aferentă trimestrelor III-IV/2023, 21 noiembrie 2023, p. 5\)](#)

1. Rezumatul soluției însușite de judecătorii prezenți la întâlnire:

Asistența juridică obligatorie include și reprezentarea părții de către avocat, nu doar asistarea.

Dispozițiile art. 87 alin.(2) C.proc.civ.. sunt aplicabile și în materia asistenței juridice obligatorii.

Dacă procedura este legal îndeplinită cu părțile, care nu se prezintă, dar se prezintă

avocații din oficiu, nu se poate dispune suspendarea cauzei pentru lipsa părților.

2. Argumente:

Asistența juridică obligatorie la care face referire acest text este o formă a ajutorului public judiciar, așa cum rezultă din prevederile art. 6 alin. 1 lit. a, 8¹, 23 din OUG 51/2008 și art. 70 din Legea nr. 51/1995 și este diferită de noțiunea de asistare, așa cum ea este enumerată de art. 3 din Legea nr. 51/1995, în opoziție cu noțiunea de reprezentare.

Ajutorul public judiciar sub forma asistenței prin avocat se acordă conform prevederilor cuprinse în Legea nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat, republicată, cu modificările și completările ulterioare, referitoare la asistența judiciară sau asistența judiciară gratuită, cum expres prevede art. 23 din OUG 51/2008. Conform art. 151 din Statutul profesiei de avocat, ca formă a ajutorului public judiciar, asistența prin avocat cuprinde: asigurarea reprezentării și asistenței procesuale în fața instanțelor judecătorești și a altor organe de jurisdicție, în condițiile legii.

Așadar, noțiunea de „asistență juridică prin avocat” ca formă a ajutorului public judiciar include consultanța juridică, apărarea și reprezentarea de către avocați.

Pe cale de consecință, sunt aplicabile dispozițiile art. 87 alin.(2) C.proc.civ., iar prezența la termen a apărătorului desemnat din oficiu pentru parte împiedică aplicarea suspendării judecării cauzei, chiar dacă părțile nu au solicitat judecata cauzei în lipsă.

NOTĂ: Problema de drept a fost discutată la Întâlnirea președinților secțiilor civile din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel dedicată aspectelor de practică judiciară neunitară în materie civilă București, 23-24 septembrie 2024. Potrivit [Minutei întâlnirii președinților secțiilor civile din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel dedicate aspectelor de practică judiciară neunitară în materie civilă București, 23-24 septembrie 2024, p. 102](#), opinia agreată a fost că avocații desemnați pentru asistența judiciară a victimei și a agresorului, în temeiul art. 42 alin. (2) și, respectiv, alin. (3) din Legea nr. 217/2003, pot formula, în mod legal, cerere de apel împotriva hotărârii prin care se soluționează cererea de emitere a ordinului de protecție, potrivit art. 87 alin. (2) C. proc. civ., chiar și în ipoteza în care părțile nu le-au acordat mandat în acest sens sau nu și-au însușit, ulterior, prin semnătură, cererea de apel. În acest caz, cererea de apel nu este lovită de nulitate pentru lipsa dovezii calității de reprezentant a avocatului semnatar al acesteia. Totodată, prezența avocaților desemnați pentru asistența judiciară a victimei și a agresorului, în temeiul art. 42 alin. (2) și, respectiv, alin. (3) din Legea nr. 217/2003, la termenul de judecată, în lipsa părților, care au fost legal citate și nu au solicitat judecarea cauzei în lipsă, nu este de natură să atragă incidența art. 411 alin. (1) pct. 2 C.proc.civ. privind suspendarea procesului.

6. Citarea unității de poliție sau a Inspectoratului de Poliție Județean în contestațiile la ordinele de protecție provizorii și în cererile de revocare a ordinului de protecție

([Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor de la Curtea de apel Iași și instanțele arondate, privind problemele de practică judiciară neunitară în materie de civilă, în trimestrul I/2024, p. 4](#))

► Rezumatul soluției însușite de judecătorii prezenți la întâlnire:

Cu unanimitate de voturi, judecătorii prezenți la întâlnirea trimestrială au agreat opinia potrivit căreia, în aplicarea prevederilor art. 35 alin. 3, respectiv ale art. 49 alin 3 din Legea nr. 217/2003, în contestațiile la ordinele de protecție provizorii și în cererile de revocare a

ordinului de protecție, va fi citat în calitate de intimat Inspectoratul Județean de Poliție, respectiv va fi citată în calitate de intimată unitatea de poliție care a pus în executare ordinul de protecție a cărui revocare se solicită, prin Inspectoratul Județean de Poliție.

► **ARGUMENTE:**

În cazul contestațiilor împotriva ordinelor de protecție provizorii, conform dispozițiilor art. 35 alin. 3 din Legea nr. 217/2003 contestația se soluționează în regim de urgență, dar nu mai târziu de data la care expiră termenul pentru care a fost emis ordinul de protecție provizoriu, în camera de consiliu, **cu citarea organului constatator**. În această situație, organul constatator este Inspectoratul de Poliție Județean în condițiile în care aceasta este unitatea cu personalitate juridică, conform prevederilor art. 12 alin. 2 din Legea nr. 218/2002, unitățile de poliție din care fac parte polițiștii care au emis ordinele de protecție provizorii fiind în subordinea inspectoratelor județene de poliție, conform art. 5 lit. b) din Legea nr. 218/2002. Astfel, posturile de poliție/secțiile de poliție/polițiile orașenești sunt structuri funcționale din cadrul Inspectoratului Județean de Poliție și nu autorități/servicii publice distincte cu capacitate administrativă și calitate de subiect de drept distinctă care să le permită participarea în proces de sine stătător.

Prin urmare, în aplicarea prevederilor art. 35 alin. 3 din Legea nr. 217/2003, urmează a fi citat în calitate de intimat Inspectoratul Județean de Poliție.

În situația cererilor de revocare a ordinelor de protecție, art. 49 alin. 3 din Legea nr. 217/2003 impune, pentru soluționarea acesteia, citarea **unității de poliție care a pus în executare ordinul de protecție a cărui revocare se solicită**. În aceste cazuri, e vorba de o altă fază a procedurii, motiv pentru care legiuitorul a considerat necesară citarea și a unității de poliție care a pus în executare ordinul și care va avea calitatea de intimat. În raport de argumentele menționate anterior, citarea unității de poliție urmează a fi realizată prin Inspectoratul Județean de Poliție.

VII.8. Legea nr. 192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator

1. Modul de interpretare a art. 60 ind. 1 alin. 1 coroborat cu art. 60 ind. 1 alin. 1 lit. f) din Legea nr. 192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator
(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie de civilă, aferentă trimestrului I/2014, 28 martie 2014, pag. 2)

1.1 Rezumatul soluției însușite și argumentele (MAJORITATE)

Opinia curților de apel în legătură cu această chestiune de drept este aceea că administratorul/lichidatorul judiciar nu are obligația de a face dovada în acțiunile privind recuperarea creanțelor sub 500.000 lei, că a participat la ședința de informare cu privire la avantajele medierii.

Această interpretare este în concordanță cu principiul celerității statuat expres de Legea nr. 85/2006, iar pe de altă parte lichidatorul, chiar în acțiunile de drept comun, îndeplinește o obligație legală derivată din lege, fiind obligat să promoveze acțiunile respective pentru maximizarea averii debitorului.

2. Dacă părțile pot încheia un acord de mediere cu privire la desfacerea căsătoriei

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie de civilă, aferentă trimestrului al II-lea/2014, 20 iunie 2014, pag. 10\)](#)

2.1 Rezumatul soluției însușite și argumentele

Dispozițiile speciale ale art. 64 din Legea nr. 192/2006 prevăd în mod expres, la alin. 1 lit. a), că pot fi rezolvate prin mediere neînțelegerile dintre soți privitoare la continuarea căsătoriei și nu la desfacerea căsătoriei.

Astfel, mediatorul nu se va putea substitui instanței de judecată în ceea ce privește desfacerea căsătoriei, alin. 2 inserând că înțelegerea soților cu privire la desfacerea căsătoriei și la rezolvarea aspectelor accesorii divorțului se depune de către părți la instanța competentă să pronunțe divorțul.

Trebuie avut în vedere și textul art. 915 alin. 4 N.C.proc.civ., care prevede că înțelegerea soților rezultată din mediere cu privire la desfacerea căsătoriei și, după caz, la rezolvarea aspectelor accesorii divorțului, poate fi alăturată cererii de divorț.

2.2 Nota: Cu privire la această problemă de drept, a fost pronunțată [Decizia ICCJ în procedura RIL 33/9.12.2019](#): „În interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 2 alin. (4), art. 59 alin. (2) și art. 64 alin. (2) din Legea nr. 192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator, cu modificările și completările ulterioare, instanța de judecată nu poate consfinți acordul de mediere referitor la înțelegerea părților privind desfacerea căsătoriei. Cu privire la rezolvarea aspectelor accesorii divorțului, instanța de judecată poate consfinți acordul de mediere având acest obiect.”

3. Calea de atac împotriva hotărârilor pronunțate în baza dispozițiilor art. 59 din Legea nr. 192/2006 în situația în care instanța a respins cererea prin care se solicită să se consfințească înțelegerea părților

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie de civilă, aferentă trimestrului al III-lea /2014, 16 octombrie 2014, pag. 4\)](#)

3.1 Rezumatul soluției însușite și argumentele

Potrivit art. 440 C.proc.civ.: „Hotărârea care consfințește tranzacția intervenită între părți poate fi atacată, pentru motive procedurale, numai cu recurs.” Ca atare, și în situația în care conflictul a fost soluționat pe calea medierii în conformitate cu dispozițiile Legii nr. 192/2006, instanța va pronunța, la cererea părților – o hotărâre potrivit dispozițiilor art. 438 N.C.proc.civ.

Prin urmare, potrivit Noului Cod de procedură civilă hotărârea de expedient nu este susceptibilă de calea de atac a apelului.

Prin promovarea recursului vor putea fi invocate doar neregularități de ordin procedural și anume motivele de casare de la art. 488 alin. 1 pct. 1 – 6 N.C.proc.civ.

3.2 Notă: [Minuta întâlnirii președinților secțiilor civile ale curților de apel pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate neunitar, în materie civilă, Curtea de Apel Cluj, 13-14 octombrie 2016](#): opinia însușită a fost: „În conformitate cu art. 440 C. proc. civ., hotărârea care consfințește tranzacția intervenită între părți poate fi atacată, pentru motive procedurale, numai cu recurs la instanța ierarhic superioară. Totodată, potrivit art. 466 alin.

(1) C. proc. civ., hotărârile pronunțate în primă instanță pot fi atacate cu apel, dacă legea nu prevede în mod expres altfel. Pornind de la această ultimă dispoziție legală, rezultă că, de regulă, hotărârea primei instanțe poate fi atacată cu apel. Doar excepțional calea de atac a apelului poate fi suprimată, în cazurile în care legea dispune altfel, iar o atare derogare de la regulă este de strictă interpretare și aplicare. Într-o astfel de situație de excepție se află și hotărârea prin care instanța consfințește acordul de mediere. Împotriva unei astfel de hotărâri se poate declara numai recurs și doar pentru motive procedurale, așa cum rezultă din aplicarea corelată a art. 59 alin. (2) din Legea nr. 192/2006 cu art. 440 C. proc. civ. Este însă supusă apelului, și nu recursului, hotărârea prin care instanța respinge cererea de consfințire a acordului de mediere (pentru motive precum lipsa capacității de a tranzacționa, faptul că actul nu este expresia voinței libere a părților, încălcarea unei dispoziții imperative a legii etc.), din moment ce, în privința ei, legiuitorul nu a înțeles să se abată de la regula enunțată în art. 466 alin. (1) C. proc. civ. Soluția este firească în măsura în care eventualul control judiciar nu se va limita în acest caz la aspecte procedurale, ci va privi inclusiv aplicarea corectă a normelor de drept substanțial care au condus la respingerea cererii de consfințire prin hotărâre judecătorească a acordului de mediere.

4. Consfințire acord mediere. Pensie întreținere minori

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie de civilă, aferentă trimestrelor III-IV/2015, 14 decembrie 2015, pag. 21\)](#)

4.1 Rezumatul soluției însușite și argumentele (MAJORITATE)

Încheierea unui acord de mediere având ca obiect stabilirea pensiei de întreținere în sarcina unuia dintre părinți și în favoarea copilului minor al acestora reprezintă o modalitate de soluționare a neînțelegerilor între părinți cu privire la îndeplinirea obligației de întreținere, la care aceștia pot apela chiar înainte de a sesiza instanța judecătorească, indiferent dacă ei sunt căsătoriți, despărțiți sau dacă locuiesc împreună.

Apreciem că simpla încheiere a unui acord de mediere între părinți, prin care se stabilește o pensie de întreținere, presupune existența unor neînțelegeri cu privire la contribuția lor la cheltuielile privind creșterea și educarea copilului, nefiind necesară dovedirea neîndeplinirii acestei obligații de către unul dintre aceștia. În baza dispozițiilor art. 63 din Legea nr. 192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator, părinții pot solicita instanței să consfințească înțelegerea lor cuprinsă într-un acord de mediere. Instanța are obligația să verifice legalitatea respectivului acord de mediere, potrivit art. 58 alin. (2), (4) și (5) din aceeași lege și respectarea interesului superior al copilului potrivit art. 263 C. civ. coroborat cu art. 8 din Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului. Doar dacă se constată că acordul de mediere încalcă interesul superior al copilului sau dispozițiile legii instanța va respinge cererea.

Prin urmare, dacă acordul de mediere privind stabilirea unei pensii de întreținere în favoarea copilului și în sarcina unuia dintre părinții care locuiesc împreună este încheiat în forma prevăzută de lege și nu contravine interesului superior al copilului, acesta va fi consfințit de instanță în condițiile art. 438 - 441 din C. pr. civ., republicat, fără a fi necesar să se facă dovada neîndeplinirii acestei obligații de întreținere de către părinte.

Spre deosebire de situația în care părinții locuiesc împreună și nu se pune problema locuinței diferite a copilului, în cazul celor care locuiesc separat și nici nu suntem în ipoteza unei acțiuni de divorț, în acordul de mediere trebuie să fie menționată și înțelegerea părinților privind stabilirea locuinței copilului, de aceasta depinzând modul în care fiecare dintre ei își va îndeplini obligația de a contribui la cheltuielile de creștere și educare a copilului.

În același sens este și opinia Institutului Național al Magistraturii, precum și opinia unanimă a judecătorilor de la Întâlnirea reprezentanților Consiliului Superior al Magistraturii cu președinții secțiilor civile ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel, desfășurată la Timișoara, în intervalul 19-20 noiembrie 2015. ([Minuta Întâlnirii reprezentanților Consiliului Superior al Magistraturii cu președinții secțiilor civile ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel, Timișoara, 19-20 noiembrie 2015](#)).

VII.9. Legea 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap

1. Măsurile de ocrotire care se pot dispune față de persoana lipsită de discernământ, în contextul pronunțării Deciziei de neconstituționalitate nr. 601 din 16 iulie 2020, publicată în Monitorul Oficial nr.88 din 27.01.2021, prin care s-au constatat ca neconstituționale dispozițiile art. 164 alin. (1) din Codul civil referitoare la măsura ocrotirii punerii sub interdicție.

([Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie de civilă, aferentă trimestrului I/2021, 1 aprilie 2021, pag. 8](#))

1.1 Rezumatul soluției însușite și argumentele (MAJORITATE)

Judecătorii prezenți la întâlnirea trimestrială au decis amânarea dezbaterilor și transmiterea acestei probleme de drept către INM, spre a fi supusă analizei și soluționării la proxima întâlnire a reprezentanților ÎCCJ, INM și președinților secțiilor civile de la curțile de apel.

Art. 164 alin. (1) din Codul civil reglementează punerea sub interdicție judecătorească a persoanei majore care nu mai are discernământul necesar pentru a se îngriji de interesele sale din cauza alienației ori debilității mintale, care sunt definite, potrivit art. 211 din Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 409 din 10 iunie 2011, ca fiind o boală psihică ori un handicap psihic ce determină incompetența psihică a persoanei de a acționa critic și predictiv privind consecințele social-juridice care pot decurge din exercitarea drepturilor și obligațiilor civile.

Codul civil face distincție între instituția curatei speciale (care presupune existența discernământului persoanei majore) și cea a punerii sub interdicție și a tutelei (pentru persoanele fizice fără discernământ).

Prin Decizia nr. 795/4.11.2020 referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 229 alin. (3) din Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil (publicată în M.Of. nr. 1299/28.12.2020), Curtea Constituțională a constatat că sunt neconstituționale dispozițiile art. 229 alin.(3) din Legea nr. 71/2011, potrivit căruia, până la înființarea instanței de tutelă, atribuțiile acesteia referitoare la exercitarea tutelei cu privire la bunurile minorului sau ale interzisului judecătorec ori, după caz, cu privire la supravegherea modului în care tutorele administrează bunurile acestuia revin autorității tutelare.

După ce art. art. 164 C.civ. a fost declarat neconstituțional prin DCC nr. 601/2020, dat fiind vidul legislativ creat, judecătorii din raza Curții de Apel Iași au acordat termene mai lungi și au dispus instituirea curatei speciale, care durează până la soluționarea cererii de punere sub interdicție; o soluție ar fi modificarea obiectului cererii, din „punere sub interdicție”, în „curatelă specială”, în temeiul Codului civil, nu al legii speciale.

Parlamentul nu a acoperit vidul legislativ creat prin declararea ca neconstituționale a prevederilor art. 164 alin. 1 C.civ., astfel că nu există un temei legal pentru ca cererile având

ca obiect punerea sub interdicție să fie admise sau respinse.

VII.10. Legea nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România

1. Aplicabilitatea prevăzută de art. 6 și 11 din Legea nr. 165/2013 în cauzele având ca obiect „fond funciar – obligația de a face” (obligarea consiliului local la punerea în posesie și întocmirea documentației, obligarea comisiei județene la eliberarea titlului de proprietate)

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterrea problemelor de drept soluționate neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie de civilă, aferentă trimestrului al III-lea /2014, 16 octombrie 2014, pag. 13)

1.1 Rezumatul soluției însușite și argumentele

Prin Legea nr. 165/2013 au fost abrogate sau amendate dispozițiile din reglementările adoptate anterior, inclusiv din Legea fondului funciar nr. 18/1991, care nu înlătură caracterul autonom al Legii nr. 165/2013.

Identificarea suprafețelor de teren necesare finalizării procesului de restituire se realizează prin centralizarea tuturor cererilor de restituire nesoluționate de către comisiile locale de fond funciar, în termen de 120 de zile de la data intrării în vigoare a Legii nr. 165/2013, conform art. 8.

Predarea terenurilor disponibile de către comisia locală de fond funciar se face numai după validarea de către comisia județeană de fond funciar a propunerilor de punere în posesie pe aceste terenuri, dar nu mai târziu de 1 iunie 2013, după o procedură reglementată în detaliu de Normele de punere în aplicare a legii.

Legea nr. 165/2013 instituie un termen legal până la care predarea terenurilor către comisiile locale să fie finalizată – 1 ianuarie 2015 (art. 8 alin. 2 din lege).

Prin Decizia nr. 88/27 februarie 2014 a Curții Constituționale s-a reținut că dispozițiile art. 4 din Legea nr. 165/2013 sunt constituționale în măsura în care termenele prevăzute la art. 33 din aceeași lege nu se aplică și cauzelor aflate pe rolul instanțelor de judecată în materia restituirii imobilelor preluate abuziv.

Din considerentele deciziei Curții Constituționale, care este obligatorie pentru instanțe, s-a reținut că soluțiile instanțelor prin care au fost respinse ca prematur introduse cererile respective, prin preluarea proceselor cu caracter administrativ și a terenurilor din Legea nr. 165/2013 au ca efect amânarea rezolvării cererilor aflate pe rolul instanțelor și obligarea persoanelor care au fost diligente în a se adresa justiției la suportarea unei sarcini suplimentare față de cunoscuta inactivitate a autorităților. Din această perspectivă, Curtea constată că aplicarea retroactivă a intervenției legislative determină o influențare a rezultatului procesului, precum și un dezavantaj substanțial între părțile din proces.

Ca atare, apreciem că aplicarea retroactivă a termenelor prevăzute în dispozițiile Legii nr. 165/2013 față de Decizia nr. 88/27.02.2014 a Curții Constituționale este de natură să rupă echilibrul procesual, cu consecința încălcării dreptului la un proces echitabil, precum și a liberului acces la justiție.

Suspendarea prevăzută de art. 7 se referă la procedura administrativă efectuată, specifică noii legi nr. 165/2013, neimpunându-se nici această măsură a suspendării.

1.2 Notă: [Minuta întâlnirii președinților secțiilor civile ale curților de apel pentru dezbateră problemelor de drept soluționate neunitar, în materie de civilă, Curtea de Apel Timișoara, 19-20 noiembrie 2015](#): eventualele plângeri introduse până la data de 01.01.2016 sunt premature.

2. Interpretarea art. 12 alin. (3) din Legea nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România. Aplicarea de plano a acestor dispoziții legale sau în funcție de circumstanțele concrete

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbateră problemelor de drept soluționate neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie de civilă, aferentă trimestrelor III-IV/2021, 21 decembrie 2021, pag. 15\)](#)

2.1 Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

Opinia adoptată este în sensul că în litigiile care au ca obiect obligarea Comisiilor locale și județene de fond funciar la întocmirea documentației necesare atribuirii unei suprafețe de teren pe alt amplasament decât cel avut anterior și, respectiv, emiterea titlurilor de proprietate aferente, pentru foștii proprietari cărora li s-a validat dreptul de proprietate, aplicarea art. 12 alin.(3) din Legea nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România presupune o analiză în concret, în funcție de probatoriul fiecărei cauze, a refuzului autorităților pârâte.

2.2 Argumentele soluției însușite

Simpla apărare a comisiilor pârâte potrivit cu care refuză solicitările de emitere a titlurilor de proprietate pe considerentul că trebuie respectată ordinea depunerii cererilor nu conduce de plano la respingerea cererii reclamanților, fiind necesară o verificare a acestor susțineri și o stabilire completă a situației de fapt a cauzei.

Ambele comisii de fond funciar sunt ținute de obligația de a respecta ordinea de soluționare a cererilor stabilită de dispozițiile art. 12 alin.(3) din Legea nr. 165/2013, care sunt clare și urmăresc înlăturarea săvârșirii unor abuzuri în rezolvarea acestor cereri, însă instanța de judecată este ținută a verifica în concret dacă refuzul pârâtelor este sau nu justificat.

3. Anul relevant pentru stabilirea despăgubirilor în temeiul Legii nr. 165/2013 în ipoteza contestării unei decizii de invalidare emisă de Comisia Națională pentru Compensarea Imobilelor

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbateră problemelor de drept soluționate neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie de civilă, aferentă trimestrului II/2024, 27 iunie 2024, p. 8\)](#)

3.1. Rezumatul soluției însușite cu majoritate de judecătorii prezenți la întâlnire:

Opinia majoritară a judecătorilor prezenți la întâlnire este în sensul că anul relevant

pentru stabilirea despăgubirilor în temeiul Legii nr. 165/2013, în ipoteza contestării unei decizii de invalidare emise de Comisia Națională pentru Compensarea Imobilelor, este anul anterior pronunțării hotărârii judecătorești de evaluare.

3.2. ARGUMENTE:

Art. 21 alin. 6 din [Legea nr. 165/2013](#) vizează doar deciziile de compensare emise de către Comisia Națională pentru Compensarea Imobilelor, respectiv cele de admitere a cererii de despăgubire formulate de persoana îndreptățită prin care a fost stabilit cuantumul despăgubirilor, în condițiile în care textul de lege se referă la evaluarea imobilelor pentru care se acordă despăgubiri. Or, o decizie de invalidare (respectiv de respingere a cererii de despăgubiri) nu este decizie de compensare, persoana căreia i-a fost emisă decizia de invalidare aflându-se în aceeași situație cu persoana căreia nu i-a fost soluționată cererea de despăgubire în termenul prevăzut de art. 35 alin. 2 din Legea nr. 165/2013.

Prin urmare, și în această situație, evaluarea se va efectua prin aplicarea grilei notariale valabile pentru anul precedent pronunțării hotărârii judecătorești. Sunt relevante sub acest aspect considerentele din [Decizia nr. 57/2022 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept](#) (parag. 124 și 132).

„124. În al doilea rând, paragraful 128 al Deciziei nr. 9 din 21 februarie 2022 trebuie analizat sistematic, respectiv în contextul chestiunii de drept care a fost cercetată în respectiva sesizare anterioară. Astfel, în precedentă decizie a Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, premisa raționamentului juridic a fost aceea a nesoluționării dosarului administrativ de către Comisia Națională pentru Compensarea Imobilelor. Drept urmare, considerentul citat a fost afectat de instanța supremă în mod predilect operațiunii juridice de identificare a grilei notariale de referință pentru astfel de situații, respectiv cele în care lipsește o decizie administrativă de compensare emisă [evident, pe baza grilei notariale valabile în anul precedent, conform art. 21 alin. (6) din lege]. Or, nu acesta este cazul în silogismul juridic prezent, în care una dintre premise este existența deciziei de compensare emise de comisia administrativă.

132. Considerentul enunțat din decizia ilustrată, relativ la omisiunea legiuitorului de a modifica art. 35 din lege, prin indicarea criteriului de evaluare în faza judiciară, trebuie însă privit sistematic, prin raportare la ansamblul considerentelor din decizia respectivă a instanței supreme, ansamblu grefat atât pe ipoteza nesoluționării dosarului administrativ de către Comisia Națională pentru Compensarea Imobilelor (deci a inexistenței unei decizii de compensare emise de autoritatea administrativă), cât și pe inexistența unei reglementări legale exprese privind determinarea jalonului de evaluare într-o astfel de situație negativă. Considerentul are în vedere nereglementarea reperului privind evaluarea în contestația judiciară atunci când nu există o decizie administrativă de compensare, și nu nereglementarea reperului pentru procedura judiciară, indiferent dacă există sau nu o decizie administrativă. Maniera de interpretare a acestui considerent nu poate fi din această perspectivă expusă, una extinsă. ”

De asemenea, trebuie avute în vedere și cele reținute prin decizia nr. 48/2023 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept (parag.103-105).

103. Astfel, în ipoteza nesoluționării dosarului administrativ de către Comisia Națională pentru Compensarea Imobilelor, în situația în care nu a fost emisă nicio decizie de compensare, însă persoana îndreptățită a inițiat demersul judiciar, în conformitate cu art. 35 alin. (2) și (3) din Legea nr. 165/2013, soluția care se impune constă în aplicarea grilei notariale din anul anterior pronunțării hotărârii judecătorești de evaluare, care se substituie actului administrativ. Numai o asemenea interpretare privind regula și momentul temporal al evaluării imobilului, care vizează aplicarea grilei notariale valabile din anul

anterior emiterii deciziei de compensare/hotărârii judecătorești de evaluare, corespunde scopului și rațiunii normelor juridice menționate.

104. Legiuitorul a urmărit ca evaluarea imobilelor să fie realizată prin utilizarea procedurii instituit prin art. 21 alin. (6) din Legea nr. 165/2013, respectiv prin aplicarea grilei notariale din anul anterior emiterii deciziei de compensare/hotărârii judecătorești de evaluare, și, în același timp, acest sistem de evaluare să reflecte valoarea bunului supus măsurii de restituire, în conformitate cu principiile care stau la baza acordării măsurilor compensatorii înscrise în art. 2 din Legea nr. 165/2013.

105. Această concluzie este valabilă indiferent dacă procedura judiciară constă într-o cerere, având ca obiect obligarea Comisiei Naționale pentru Compensarea Imobilelor să emită decizia de compensare sau, după caz, pronunțarea unei hotărâri judecătorești, care să țină loc de decizie de compensare, formulată în temeiul art. 35 alin. (2) și (3) din Legea nr. 165/2013.”

NOTĂ: Problema de drept a fost discutată la Întâlnirea președinților secțiilor civile din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel dedicată aspectelor de practică judiciară neunitară în materie civilă București, 23-24 septembrie 2024. Potrivit [Minutei întâlnirii președinților secțiilor civile din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel dedicate aspectelor de practică judiciară neunitară în materie civilă București, 23-24 septembrie 2024, p. 113](#), opinia agreată a fost că grila notarială aplicabilă la stabilirea cuantumului despăgubirilor acordate în procedura judecătorească de contestare a deciziei de invalidare totale emise de către Comisia Națională pentru Compensarea Imobilelor este aceea valabilă în anul anterior pronunțării hotărârii judecătorești prin care se stabilesc, pentru prima dată, aceste despăgubiri. Suplimentar, participanții au apreciat că se impune detalierea soluției asupra problemei în discuție atât în legătură cu contestația împotriva deciziei de invalidare, dar și în legătură cu contestația împotriva deciziei de compensare sau a celei de compensare parțială, după cum urmează:

- ▶ în ceea ce privește contestația împotriva deciziei de invalidare:
 - ✓ dacă prima instanță a procedat la stabilirea despăgubirilor, grila notarială aplicabilă este aceea valabilă în anul anterior pronunțării hotărârii primei instanțe;
 - ✓ dacă nu prima instanță, ci instanța de apel a procedat la stabilirea despăgubirilor, grila notarială aplicabilă este aceea valabilă în anul anterior pronunțării deciziei din apel;
 - ✓ dacă prima instanță a procedat la stabilirea despăgubirilor, iar împotriva hotărârii primei instanțe a fost declarat apel prin care se critică modalitatea de stabilire a despăgubirilor de către prima instanță, grila notarială aplicabilă este aceea valabilă în anul anterior pronunțării hotărârii primei instanțe, întrucât prin intermediul căii de atac se verifică legalitatea și temeinicia hotărârii primei instanțe; la soluționarea apelului, instanța va ține seama, desigur, de regulile aplicabile acestei căi de atac, inclusiv de aceea prevăzută de art. 481 C. proc. civ. vizând neînfrățirea situației în propria cale de atac;
- ▶ în ceea ce privește contestația împotriva deciziei de compensare sau a celei de compensare parțială:
 - ✓ dacă prima instanță a procedat la reevaluarea despăgubirilor stabilite de către C.N.C.I., grila notarială aplicabilă este aceea valabilă în anul anterior pronunțării hotărârii primei instanțe;
 - ✓ dacă nu prima instanță, ci instanța de apel a procedat la reevaluarea despăgubirilor stabilite de către C.N.C.I., grila notarială aplicabilă este aceea valabilă în anul anterior pronunțării deciziei din apel;
 - ✓ dacă prima instanță a procedat la reevaluarea despăgubirilor stabilite de către C.N.C.I., iar împotriva hotărârii primei instanțe a fost declarat apel prin care se critică modalitatea de reevaluare a despăgubirilor de către prima instanță, grila notarială aplicabilă

este aceea valabilă în anul anterior pronunțării hotărârii primei instanțe, întrucât prin intermediul căii de atac se verifică legalitatea și temeinicia hotărârii primei instanțe; la soluționarea apelului, instanța va ține seama, desigur, de regulile aplicabile acestei căi de atac, inclusiv de aceea prevăzută de art. 481 C. proc. civ. vizând neînrautățirea situației în propria cale de atac.

NOTA 2: Prin [Decizia nr. 19/2024 din 21 octombrie 2024](#) a ICCJ, Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii, s-a stabilit că în interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 21 alin. (6) raportat la art. 35 alin. (1) și (3) din [Legea nr. 165/2013](#) privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, cu modificările și completările ulterioare, grila notarială incidentă, în ipoteza în care instanța stabilește atât existența dreptului la măsuri reparatorii, cât și numărul de puncte care se acordă persoanei îndreptățite, este cea valabilă în anul anterior pronunțării hotărârii judecătorești.

VII.11. Legea nr. 196/2018 privind înființarea, organizarea și funcționarea asociațiilor de proprietari și administrarea condominiilor

1. Condiționarea acordării penalităților de întârziere solicitate de către asociațiile de proprietari de existența unei hotărâri a adunării generale/a comitetului executiv al asociației (Judecătoria Iași)

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor de la Curtea de apel Iași și instanțele arondate, privind problemele de practică judiciară neunitară în materie de civilă, în trimestrul al II-lea/2022\)](#)

1.1. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE):

Asociația de proprietari care solicită instanței de judecată obligarea proprietarilor de apartamente din asociație la plata de penalități în temeiul art. 49 din Legea nr. 230/2007 (în vigoare până la 30.09.2018) sau art. 77 din Legea nr. 198/2018 trebuie să probeze că a decis perceperea de penalități și a stabilit cuantumul acestora.

1.2 Argumente:

Art. 49 din Legea nr. 230/2007 și art. 77 din Legea nr. 198/2018 prevăd că asociația de proprietari poate stabili un sistem propriu de penalități pentru orice sumă cu titlu de restanță, afișată pe lista de plată, iar penalitățile nu vor fi mai mari de 0,2% pentru fiecare zi de întârziere și se vor aplica numai după o perioadă de 30 de zile de la termenul scadent pentru plată, fără ca suma penalităților să poată depăși suma la care s-au aplicat. Rezultă, așadar, că asociația de proprietari are posibilitatea de a stabili sau nu perceperea de penalități pentru sumele cu titlu de restanță, iar în cazul în care le stabilește, trebuie să fixeze și cuantumul acestora.

2. Capacitatea civilă procesuală de folosință a asociațiilor de locatari care nu au parcurs procedura reorganizării în asociații de proprietari conform dispozițiilor legale în materie

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor de la Curtea de apel Iași și instanțele arondate, privind problemele de practică judiciară neunitară în materie de civilă, în trimestrul](#)

► Rezumatul soluției însușite de judecătoria prezenți la întâlnire:

Opinia unanimă a judecătorilor participanți la întâlnirea trimestrială este în sensul reținerii capacității procesuale de folosință a asociației de locatari și judecarea cauzei pe fond.

► ARGUMENTE:

Faptul că prin legi succesive s-a prevăzut obligația pentru asociațiile de locatari *de a se supune unor noi modalități de înregistrare sau obligația de a se reorganiza* în asociații de proprietari (prin înscriere la organele financiare locale, cerere adresată judecătoriei etc.) nu înseamnă că asociațiilor de locatari constituite anterior li s-a negat existența ca persoane juridice, ca subiecte de drept civil odată cu data expirării termenelor prevăzute pentru reorganizare. Obligația reorganizării nu a fost prevăzută de lege sub sancțiunea pierderii personalității juridice. Deci *dacă* aceasta le era recunoscută încă de la data înființării lor ea se păstrează, nu există temeii pentru a considera că a încetat.

Pentru a reține aptitudinea acestor asociații de locatari de a participa la raporturile juridice civile (inclusiv sau mai ales pentru a recupera de la proprietari cotele de întreținere restante) determinant este faptul ca acestea să fi fost constituite ca asociații de locatari/prorietari *sub una din legile care au reglementat succesiv* în timp înființarea și funcționarea acestora.

Prin urmare, dovada personalității juridice trebuie raportată la *cerințele formale prevăzute de lege la data la care a luat ființă asociația* de proprietari.

În cazul Legii nr.10/1968, aceasta prevedea că asociația de locatari se constituie „de drept și fără altă formalitate”. Prin urmare, în măsura în care asociația invocă înființarea sub incidența acestei legi, dovedirea faptului că asociația de proprietari are la data cererii de chemare în judecată o organizare de sine stătătoare și funcționează după regulile de funcționare ale asociațiilor de proprietari din Legea nr. 196/2018, ar trebuie să fie, în principiu, suficient pentru a reține calitatea asociației de locatari de subiect de drept procesual civil, modul originar de dobândire a personalității juridice fiind „de drept”.

Se mai reține că opțiunea legiuitorului a fost de recunoaștere în continuare, până la definitivarea procedurii de reorganizare a asociațiilor de locatari în asociații de proprietari (pentru condominiile ale căror unități de proprietate individuală au fost dobândite în proprietate în condițiile legii), a existenței și personalității asociațiilor de locatari. Acest aspect rezultă din faptul că legile succesive au prevăzut expres fie că asociațiile locatarilor își desfășoară activitatea pe baza statutului propriu și a dispozițiilor noii legi, până la data dobândirii personalității juridice a asociației de proprietari, fie că sunt recunoscute ca asociații de proprietari (art.17 alin.1 din OG nr.85/2001).

Cât timp personalitatea juridică a acestor asociații de locatari nu a încetat prin una din modalitățile prevăzute de lege (cum ar fi constatarea sau declararea nulității, fuziune, divizare totală, transformare, dizolvare, desființare sau alt mod prevăzut de actul constitutiv sau lege, cum ar fi reorganizarea în asociații de proprietari), nu se poate afirma că aceste entități ar fi lipsite de capacitate de folosință, inclusiv procesuală.

În plus, legea nu a prevăzut o sancțiune în cazul în care asociațiile de locatari unde condominiile ale căror unități de proprietate individuală au fost dobândite în proprietate în condițiile legii nu au reușit, în termenul precizat, să se reorganizeze în asociații de proprietari, ceea ce nu face decât să confirme recunoașterea personalității asociațiilor de locatari până la reorganizarea lor în asociații de proprietari.

Având în vedere că asociația locatarilor este subiect de drepturi și obligații, încheind contracte pentru membrii săi cu furnizorii de utilități, fiind debitoare în facturile emise de

aceștia, realizând cheltuieli legate de exploatarea, repararea sau întreținerea proprietății comune și cheltuieli pentru asigurarea serviciilor de care beneficiază proprietarii, nu poate fi negată capacitatea sa de folosință în cererile de recuperare a sumelor de la membrii asociației care trebuie să achite cotele de întreținere.

Mai mult, chiar dacă s-ar accepta ideea că asociațiile de locatari nu mai au personalitate juridică în condițiile în care nu s-au reorganizat în asociații de proprietari în termen de 12 luni de la intrarea în vigoare a Legii nr. 196/2018, art. 56 alin. 2 C.proc.civ. le recunoaște posibilitatea de a sta în judecată dacă sunt constituite potrivit legii, condiție îndeplinită în cazul lor.

NOTĂ: Problema de drept a fost discutată la Întâlnirea președinților secțiilor civile din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel dedicată aspectelor de practică judiciară neunitară în materie civilă București, 23-24 septembrie 2024. Potrivit [Minutei întâlnirii președinților secțiilor civile din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel dedicate aspectelor de practică judiciară neunitară în materie civilă București, 23-24 septembrie 2024, p. 26](#), opinia agreată a fost că asociațiile de locatari care nu au fost reorganizate în asociații de proprietari își păstrează personalitatea juridică dobândită la data înființării acestora în condițiile legii și, ca atare, au capacitate procesuală de folosință.

VII.12. OG nr. 26/2000 cu privire la asociații și fundații

1. Cererile având ca obiect radierea asociațiilor cu datorii în situația în care nu există bunuri sau disponibilități bănești în patrimoniul acestora pentru acoperirea creanțelor

([Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor de la Curtea de apel Iași și instanțele arondate, privind problemele de practică judiciară neunitară în materie de civilă, în trimestrul I/2024, p. 2](#))

► Rezumatul soluției însușite de judecătorii prezenți la întâlnire:

Cu unanimitate de voturi, judecătorii prezenți la întâlnirea trimestrială au agreat opinia potrivit căreia se poate dispune descărcarea lichidatorului și radierea asociației/fundației în situația inexistenței unor bunuri de valorificat sau a unor disponibilități bănești menite să asigure plata pasivului asociației/fundației, în măsura în care au fost parcurse toate etapele prevăzute de OG nr. 26/2000, atâta timp cât este clar că asociația nu are nici o posibilitate de plată a creanțelor creditorilor și, prin urmare, acoperirea creanțelor devine imposibil de realizat.

► ARGUMENTE:

Premisa de la care pornește textul art. 64 din OG nr. 26/2000 este existența unor bunuri valorificabile sau disponibilități bănești în patrimoniul asociației/fundației, aspect ce rezultă din situațiile avute în vedere de articolul menționat și anume: refuzul creditorului de a primi plata creanței (caz în care suma se consemnează în contul acestuia ceea ce semnifică existența unor lichidități în conturile asociației/fundației), respectiv cazul în care plata creanței nu poate fi făcută imediat (din diverse motive, cum ar fi existența unui termen de plată sau a unei condiții) ori creanța este contestată (caz în care plata va fi făcută după soluționarea definitivă a contestației).

Din analiza art. 61-69 din O.G. nr. 26/2000 cuprinse în capitolul IX, secțiunea a 2 a cu denumirea „Lichidarea”, este de observat că aceste texte au în vedere o asociație sau fundație ce deține un activ format fie din numerar, fie din bunuri mobile sau imobile, textele consacrand o serie de obligații în sarcina lichidatorului, respectiv încasarea creanțelor, plata creditorilor, transformarea restului activului în bani, prin vânzarea prin licitație publică a bunurilor mobile și imobile, dacă numerarul este insuficient, remiterea celor în drept a bunurilor și sumelor rămase de la lichidare, împreună cu toate registrele și actele asociației sau fundației și ale lichidării, după aprobarea definitivă a bilanțului, etc.

De altfel, situația descrisă anterior este asemănătoare cu cea a societăților aflate în procedura insolvenței și în a căror avere nu există bunuri ori acestea sunt insuficiente, caz în care, potrivit art. 174 alin. 1 din Legea nr. 85/2014, dacă există un refuz al creditorilor societății de a avansa sumele necesare continuării procedurii, va fi pronunțată o sentință de închidere a procedurii și de radiere a societății din registrul în care este înregistrată.